

STATISTIČNI URAD REPUBLIKE SLOVENIJE

ISBN 978-961-239-227-7

POSEBNE PUBLIKACIJE

REGIONALNI RAČUNI REPUBLIKE SLOVENIJE
VIRI IN METODE

št. 13 | Ljubljana, 2011

STATISTIČNI URAD REPUBLIKE SLOVENIJE

ISBN 978-961-239-227-7

3 NACIONALNI RAČUNI

REGIONALNI RAČUNI REPUBLIKE SLOVENIJE VIRI IN METODE

POSEBNE PUBLIKACIJE

št. **13** | Ljubljana, 2011

AVTORJI:

Romana Korenič, Bojan Mavec in Borut Strnad

Publikacija je na voljo na spletnem naslovu: www.stat.si/pub.asp.

Informacije daje Informacijsko središče, tel: (01) 241 51 04.

Elektronska pošta: info.stat@gov.si.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

330.55(497.4)

KORENIČ, Romana

Regionalni računi Republike Slovenije : viri in metode /
[avtorji Romana Korenič, Bojan Mavec in Borut Strnad]. -
Ljubljana
: Statistični urad Republike Slovenije, 2011. - (Posebne
publikacije. 3, Nacionalni računi / Statistični urad Republike
Slovenije ; 13)

ISBN 978-961-239-227-7

1. Gl. stv. nasl. 2. Mavec, Bojan 3. Strnad, Borut, 1973-
256296192

Izdal, založil in tiskal Statistični urad Republike Slovenije, Ljubljana, Vožarski pot 12 – © SURS – Uporaba in objava podatkov
dovoljeni le z navedbo vira – Tiskano v 100 izvodih – ISBN 978-961-239-227-7

PREDGOVOR

Regionalni računi so del Evropskega sistema računov 1995. Z nacionalnimi računi imajo skupne koncepte za izračun statističnih kazalnikov, s katerimi pristojne institucije ugotavljajo gospodarsko stanje in na tej podlagi sprejemajo odločitve.

Podatki regionalnih računov se uporabljajo za podporo pri sprejemanju odločitev na ravni regionalne politike, tj. politike, katere namen je zmanjševanje ekonomske in socialne neenakosti med državami in med posameznimi deli držav članic Evropske unije.

Blaginja in zmožnosti za gospodarski razvoj se lahko med posameznimi regijami precej razlikujejo. Za zmanjševanje neenakosti je nujno potrebna dobro usklajena regionalna politika in temelj te politike je teritorialna ureditev držav.

V Evropski uniji je celovita členitev ozemlja urejena s Klasifikacijo statističnih teritorialnih enot v Evropski uniji – NUTS. Slovenija nastopa na ravni NUTS 1 kot enotna država, na ravni NUTS 2 je njeno ozemlje razčlenjeno na kohezijski regiji Vzhodno Slovenijo in Zahodno Slovenijo, na ravni NUTS 3 pa je nadalje razčlenjena na dvanajst statističnih regij.

Cilji regionalnega razvoja, ki jim EU namenja velik delež svojega proračuna, so zajeti v pojmu kohezijska politika. Ta temelji na načelu, da je zmanjševanje neenakosti med regijami pozitivno za vse regije. Sredstva iz evropskih skladov, ki so temu namenjena, so posamezni regiji dodeljena na podlagi podatkov regionalnih računov.

Publikacija je razdeljena na pet delov. Prvo poglavje vsebuje splošne informacije v zvezi z izračunom regionalnih računov. V drugem poglavju je opisan izračun regionalnega bruto domačega proizvoda (BDP), ki je najpomembnejši kazalnik z vidika črpanja sredstev iz evropskih strukturnih skladov, saj je od višine BDP posamezne kohezijske regije (raven NUTS 2) odvisno prejetje večine sredstev iz teh skladov. V tretjem poglavju je predstavljena metodologija za izračun bruto investicij v osnovna sredstva po regijah, v četrtem poglavju pa je opisana metodologija za izračun sredstev za zaposlene po regijah. Peto poglavje obravnava regionalne račune gospodinjstev – gospodarskega sektorja, ki je v regionalnih računih edini obravnavan celovito.

Z metodologijo, opisano v tej publikaciji, želimo strokovni in laični javnosti olajšati razumevanje problematike s področja regionalnih računov.

Junij 2011

Mag. Irena Križman

Generalna direktorica
Statističnega urada Republike Slovenije

KAZALO VSEBINE

Predgovor	3
Kazalo vsebine	5
Kazalo tabel	9
Seznam okrajšav	11
1 SPLOŠNE INFORMACIJE	13
1.1 Uvod	13
1.2 Metode regionalizacije	14
1.3 Regionalna členitev	16
1.4 Druge klasifikacije	17
1.5 Objavljanje podatkov in revizijska politika	17
2 BRUTO DOMAČI PROIZVOD	19
2.1 Uvod	19
2.2 Objavljanje podatkov in revizijska politika	20
2.2.1 Objavljanje podatkov.....	20
2.2.2 Revizijska politika.....	21
2.3 Glavni podatkovni viri	21
2.3.1 Uvod	21
2.3.2 Nacionalni računi.....	21
2.3.3 Poslovni register Slovenije	21
2.3.4 Statistični register delovno aktivnega prebivalstva.....	22
2.3.5 Statistično raziskovanje o izplačanih plačah pri pravnih osebah.....	22
2.4 Splošna načela	23
2.4.1 Vloga glavnih revizij in ekstrapolacij	23
2.4.2 Obravnava pomožnih dejavnosti	23
2.4.3 Obravnava zunajregionalnih ozemelj.....	23
2.4.4 Obravnava polnega zajetja.....	23
2.4.5 Izračun posredno merjenih storitev finančnega posredništva po dejavnostih porabnicah.....	23
2.4.6 Prilagoditve zaradi dnevni migracij	23
2.4.7 Prehod z bruto dodane vrednosti na BDP.....	23
2.5 Splošna metoda.....	23
2.5.1 Uvod	23
2.5.2 Dohodkovne komponente	24
2.5.3 Razdelitveni ključni.....	24
2.5.3.1 Primarni ključni.....	24
2.5.3.2 Posebni ključni	26
2.6 Metode za posamezne dejavnosti	26
2.6.1 01 Kmetijstvo in lov ter z njima povezane storitve.....	26
2.6.2 02 Gozdarstvo in gozdarske storitve	26
2.6.3 E Oskrba z električno energijo, plinom in vodo.....	26
2.6.4 K Poslovanje z nepremičninami, najem in poslovne storitve.....	27
2.6.5 Druge dejavnosti.....	27

2.7	Regionalna bruto dodana vrednost v stalnih cenah in regionalne stopnje rasti obsega	28
2.8	Ocena kakovosti in izboljšave	29
3	BRUTO INVESTICIJE V OSNOVNA SREDSTVA	35
3.1	Uvod	35
3.2	Objavljanje podatkov in revizijska politika	35
3.3	Splošna načela	36
3.3.1	Metode regionalizacije	36
3.3.2	Načela razporejanja in regionalizacije	36
3.3.3	Definicije spremenljivk	37
3.4	Podatkovni viri	37
3.4.1	Uvod	37
3.4.2	Statistično raziskovanje o investicijah v osnovna sredstva	38
3.4.3	Drugi podatkovni viri	38
3.5	Metode izračuna	39
3.5.1	Uvod	39
3.5.2	Osnovna faza	39
3.5.3	Faza zagotavljanja polnega zajetja	40
4	SREDSTVA ZA ZAPOSLENE	43
4.1	Uvod	43
4.2	Objavljanje podatkov in revizijska politika	43
4.3	Splošna načela	44
4.3.1	Metode regionalizacije	44
4.3.2	Definicije spremenljivk	44
4.4	Podatkovni viri	45
4.4.1	Statistično raziskovanje o izplačanih plačah pri pravnih osebah	45
4.4.2	Drugi podatkovni viri	45
4.5	Metode izračuna	46
5	RAČUNI GOSPODINJSTEV	49
5.1	Uvod	49
5.2	Objavljanje podatkov in revizijska politika	49
5.3	Sektor gospodinjstva in rezidenčnost	50
5.4	Podatkovni viri	50
5.4.1	Uvod	50
5.4.2	Dohodnina	50
5.4.3	Socialni transferji	51
5.4.4	Letni računovodski izkazi	51
5.4.5	Drugi podatkovni viri	52
5.5	Račun alokacije primarnega dohodka	53
5.5.1	Uvod	53
5.5.2	Poslovni presežek/raznovrstni dohodek B.2/B.3	53
5.5.3	Sredstva za zaposlene D.1	55
5.5.3.1	Uvod	55
5.5.3.2	Bruto plače D.11	55

5.5.3.3	<i>Prispevki delodajalcev za socialno varnost D.12</i>	57
5.5.4	Dohodek od lastnine, prihodki D.4	57
5.5.4.1	<i>Uvod</i>	57
5.5.4.2	<i>Obresti D.41</i>	58
5.5.4.3	<i>Dividende D.42</i>	58
5.5.4.4	<i>Dohodek od lastnine, pripisan zavarovancem D.44</i>	58
5.5.5	Dohodek od lastnine, odhodki D.4	58
5.5.6	Neto saldo primarnih dohodkov B.5	58
5.6	Račun sekundarne razdelitve dohodka	59
5.6.1	Uvod	59
5.6.2	Socialni prejemki, razen socialnih transferjev v naravi D.62	59
5.6.3	Drugi tekoči transferji, prihodki D.7	61
5.6.3.1	<i>Odškodnine iz neživljenjskega zavarovanja D.72</i>	61
5.6.3.2	<i>Raznovrstni tekoči transferji, prihodki D.75</i>	61
5.6.4	Tekoči davki na dohodek, premoženje, itd., odhodki D.5	62
5.6.4.1	<i>Uvod</i>	62
5.6.4.2	<i>Davki na dohodek D.51</i>	62
5.6.4.3	<i>Drugi tekoči davki D.59</i>	63
5.6.5	Socialni prispevki D.61	63
5.6.6	Drugi tekoči transferji, odhodki D.7	64
5.6.6.1	<i>Neto premije neživljenjskega zavarovanja D.71</i>	64
5.6.6.2	<i>Raznovrstni tekoči transferji, odhodki D.75</i>	64
5.6.7	Neto razpoložljivi dohodek B.6	65

KAZALO TABEL

Tabela 1.1	Regionalni računi v Sloveniji leta 2010.....	14
Tabela 1.2	Klasifikacija NUTS 2006, Slovenija.....	16
Tabela 2.1	Indeks BDP na prebivalca, 2006 in 2007, Slovenija = 100.....	28
Tabela 2.2	Izračun regionalne bruto dodane vrednosti, 2006, mio. EUR.....	30
Tabela 3.1	Delež bruto investicij v osnovna sredstva, zbranih z vprašalnikom INV-1, v celotnih ustvarjenih bruto investicijah v osnovna sredstva, 2007, %	38
Tabela 3.2	Struktura virov podatkov za izračun bruto investicij v osnovna sredstva po regijah in dejavnostih, 2007, %.....	39
Tabela 3.3	Popravki za polno zajetje bruto investicij v osnovna sredstva po regijah in dejavnostih, 2007, %	41
Tabela 3.4	Popravki za polno zajetje bruto investicij v osnovna sredstva po regijah in sektorjih, 2007, %.....	41
Tabela 4.1	Delež bruto plač, zajetih z raziskovanjem ZAP/M, v celotnih sredstvih za zaposlene po regijah in dejavnostih, 2007, %.....	45
Tabela 4.2	Struktura sredstev za zaposlene v nefinančnih družbah po regijah in komponentah izračuna, 2007, %	46
Tabela 4.3	Struktura sredstev za zaposlene v finančnih družbah po regijah in komponentah izračuna, 2007, %	47
Tabela 4.4	Struktura sredstev za zaposlene v državi po regijah in komponentah izračuna, 2007, %.....	47
Tabela 4.5	Struktura sredstev za zaposlene v NPISG po regijah in komponentah izračuna, 2007, %.....	48
Tabela 5.1	Regija dela in regija bivanja samostojnih podjetnikov, 31. december 2005	52
Tabela 5.2	Račun alokacije primarnega dohodka sektorja gospodinjstev po regijah, 2007, mio. EUR	53
Tabela 5.3	Neto poslovni presežek/raznovrstni dohodek sektorja gospodinjstev po regijah, 2007	54
Tabela 5.4	Viri za razdelitvene ključne za raznovrstni dohodek iz namenoma neregistriranih in ilegalnih dejavnosti gospodinjstev	55
Tabela 5.5	Viri za razdelitvene ključne za raznovrstni dohodek iz dejavnosti, ki jih ni treba registrirati	55
Tabela 5.6	Dohodki iz zaposlitve v napovedih za odmero dohodnine po regijah, 2007, mio. EUR.....	56
Tabela 5.7	Bruto plače v nacionalnih računih in porazdelitev po regijah, 2007, mio. EUR.....	56
Tabela 5.8	Dohodki študentov glede na regijo bivanja, 2007.....	57
Tabela 5.9	Račun sekundarne razdelitve dohodka sektorja gospodinjstev po regijah, 2007, mio. EUR.....	59
Tabela 5.10	Socialni prejemki v podatkih ZPIZ in MDDSZ ter v dohodninskih napovedih, 2007	60
Tabela 5.11	Davki na dohodek sektorja gospodinjstev v nacionalnih računih in dohodnina v podatkovnem viru za regionalne račune, 2000–2007, mio. EUR	62
Tabela 5.12	Struktura dohodnine po regijah, 2000–2007, %.....	63
Tabela 5.13	Socialni prispevki v nacionalnih računih in podatkovnem viru za regionalne račune, 2000–2007, mio. EUR.....	64

SEZNAM OKRAJŠAV

AJPES	Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve
BDP	Bruto domači proizvod
CRP	Centralni register prebivalstva
DURS	Davčna uprava Republike Slovenije
EED	Enota enovrstne dejavnosti
EMŠO	Enotna matična številka občana
ESR 1995	Evropski sistem računov 1995
EU	Evropska unija
EUR	evro
EU-SILC	Statistično raziskovanje o dohodkih in življenjskih pogojih
INV-1, INV-2	Statistično raziskovanje o investicijah v osnovna sredstva
MDDSZ	Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve
MNZ	Ministrstvo za notranje zadeve
NPISG	Neprireditne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva
NUTS	Klasifikacija statističnih teritorialnih enot v Evropski uniji
PMSFP	Posredno merjene storitve finančnega posredništva
PRS	Poslovni register Slovenije
SKD	Standardna klasifikacija dejavnosti
SKIS	Standardna klasifikacija institucionalnih sektorjev
SKTE	Standardna klasifikacija teritorialnih enot
SRDAP	Statistični register delovno aktivnega prebivalstva
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
ZAP/M	Statistično raziskovanje o izplačanih plačah pri pravnih osebah
ZPIZ	Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije

PRVO POGLAVJE

SPLOŠNE INFORMACIJE

1.1 Uvod

Regionalni računi so regionalna specifikacija ustreznih računov za celotno gospodarstvo oziroma nacionalnih računov. Regionalni in nacionalni računi imajo poleg enakih statističnih konceptov in definicij v veliki meri skupne tudi podatkovne vire, njihovi končni rezultati pa so popolnoma skladni. Računi se pripravljajo v skladu z Evropskim sistemom nacionalnih in regionalnih računov iz leta 1995 (ESR 1995).

Pri izdelavi regionalnih računov se vsaka regija obravnava kot posebna ekonomska entiteta. Regija je manjša ekonomska entiteta kot celotna država, zato so zanjo potrebni dodatni in podrobnejši podatkovni viri. To pomeni, da so rezultati izdelave regionalnih računov lahko dodatna informacija pri izdelavi nacionalnih računov. V splošnem pa velja, da so podatki regionalnih računov nekoliko manj zanesljivi kot podatki nacionalnih računov, saj so podrobnejši podatkovni viri iz različnih razlogov dostikrat manj kakovostni. Po drugi strani pa nekatere metode izdelave regionalnih računov omogočajo uporabo podatkov nacionalnih računov, ki navadno temeljijo na različnih podatkovnih virih na precej bolj podrobni ravni, kot pa je raven podatkovnih virov, ki se uporabljajo pri izdelavi regionalnih računov.

Povezanost regionalnih in nacionalnih računov je torej večplastna, ob tem pa so regionalni računi samostojen in v večjem delu neodvisen sistem izračuna želenih kazalnikov, katerega končni rezultati se praviloma uskladijo z rezultati nacionalnih računov šele v povsem zadnji fazi izdelave.

Namen izračunavanja podatkov regionalnih računov je zagotoviti informacije za podporo pri odločanju na področju regionalne politike in tako prispevati k skladnejšemu razvoju države. Cilj izračunavanja pa so kakovostni regionalni podatki, ki so metodološko usklajeni na ravni Evropske unije (EU) in ki omogočajo boljšo kohezijsko in regionalno politiko.

Razvoj regionalnih računov v Sloveniji je potekal v več korakih:

- Prve podatke regionalnih računov je Statistični urad Republike Slovenije (Surs) objavil leta 1996. Zajemali so podatke o bruto domačem proizvodu (BDP) oziroma bruto dodani vrednosti po dvanajstih statističnih regijah.
- V letih od 2000 do 2005 so si sledile spremembe slovenske zakonodaje in zakonodaje EU s področja regionalne členitve prostora, s katerimi se je postavil pravni okvir regionalnih računov. Neposrednega vpliva na obveznosti Sursa na področju regionalnih računov v času sprejetja te spremembe niso imele. Šlo je za naslednje spremembe:
 - Leta 2000 je bila sprejeta uredba o standardni klasifikaciji teritorialnih enot (Uradni list Republike Slovenije št. 28/2000). Standardna klasifikacija teritorialnih enot (SKTE) je s tem postala obvezen nacionalni standard za evidentiranje, zbiranje, obdelavo, analizo, posredovanje in izkazovanje statističnih podatkov o teritorialni razdelitvi Republike Slovenije. Prvih pet ravni členitve ozemlja je bilo povzetih po vzoru klasifikacije statističnih teritorialnih enot v Evropski uniji (NUTS).
 - Leta 2003 je bila sprejeta uredba o oblikovanju skupne klasifikacije statističnih teritorialnih enot – NUTS (uredba Evropskega parlamenta in Sveta št. 1059/2003), ki je urejala členitev ozemlja na treh ravneh (NUTS 1, NUTS 2 in NUTS 3) v takratnih petnajstih članicah EU. S tem je klasifikacija NUTS dobila tudi pravni status.
 - Zaradi vstopa novih članic v EU je bila v letu 2005 sprejeta spremenjena uredba o oblikovanju skupne klasifikacije statističnih teritorialnih enot - NUTS (uredba Evropskega parlamenta in Sveta št. 1888/2005). S pridružitvijo Slovenije EU je postala klasifikacija NUTS obvezna tudi za našo državo. Slovenija je na ravneh NUTS 1 in NUTS 2 nastopala kot celota, na tretji ravni pa je bilo njeno ozemlje razčlenjeno na dvanajst statističnih regij.
- Nova sprememba uredbe o oblikovanju skupne klasifikacije statističnih teritorialnih enot NUTS (uredba Evropskega parlamenta in Sveta št. 105/2007) leta 2007 je neposredno vplivala na obveznosti Sursa. S spremembo na ravni

NUTS 2 se je državno ozemlje razdelilo na dve kohezijski regiji, na Vzhodno Slovenijo in na Zahodno Slovenijo. S tem je Slovenija morala zagotoviti predpisane statistične podatke na ravni NUTS 2. Istega leta je bila sprejeta tudi nova uredba o standardni klasifikaciji teritorialnih enot (Uradni list Republike Slovenije, št. 9/2007).

- Leta 2008 so bile z uredbo Komisije št. 11/2008 določene še časovne vrste in začetno leto časovnih vrst, ki jih je treba zagotavljati. Istega leta je Surs na ravni NUTS 2 objavil podatke o regionalnem BDP in tri nove vrste regionalnih podatkov: bruto investicije v osnovna sredstva, sredstva za zaposlene in račune gospodinjstev.
- V letu 2010 je bila objava podatkov o regionalnih računih gospodinjstev razširjena na raven NUTS 3. Vrste objav s področja regionalnih računov v letu 2010 z dolžinami časovnih vrst, ki so na voljo, so prikazane v tabeli 1.1.

Tabela 1.1 Regionalni računi v Sloveniji leta 2010

Vrsta regionalnih podatkov	Dolžina časovne vrste	Raven objavljanja
Bruto domači proizvod	1995–2008	NUTS 2, NUTS 3
Bruto dodana vrednost po dejavnostih	1996–2008	NUTS 2, NUTS 3
Bruto investicije v osnovna sredstva	1999–2008	NUTS 2
Sredstva za zaposlene	1999–2008	NUTS 2
Računi gospodinjstev	1999–2008	NUTS 2, NUTS 3

Priprava regionalnih računov na Sursu je v pristojnosti sektorja za nacionalne račune. Konec leta 2010 je v njem delalo dvajset zaposlenih; trije od teh pripravljajo regionalne račune. Sektor ni razdeljen na manjše organizacijske enote, zato regionalni računi niso ločena organizacijska enota. Eden od treh zaposlenih, ki se ukvarjajo z regionalnimi računi, pripravlja podatke o regionalnem BDP in sredstvih za zaposlene, eden regionalne račune gospodinjstev, eden pa regionalne bruto investicije v osnovna sredstva.

Regionalni računi so zaradi konceptualnih in praktičnih težav izdelave omejeni le na našeta področja in se torej ne izdelujejo za celoten sistem, kot sicer velja za nacionalne račune. Ta publikacija podrobno opisuje vire in metode, ki se v Sloveniji uporabljajo za izdelavo regionalnih računov. V drugem poglavju je opisana metodologija ocenjevanja regionalnega bruto domačega proizvoda in bruto dodane vrednosti po dejavnostih, v tretjem metodologija ocenjevanja regionalnih bruto investicij v osnovna sredstva, v četrtem metodologija ocenjevanja regionalnih sredstev za zaposlene, v petem pa metodologija izdelave regionalnih računov gospodinjstev. Opisi se nanašajo na leto 2006 (bruto domači proizvod in bruto dodana vrednost) ali na leto 2007 (preostala področja). Metodologija, ki se nanaša na druga leta, se bistveno ne razlikuje od te, ki je opisana v tej publikaciji.

Opis virov in metod za izdelavo nacionalnih računov je v tej publikaciji omejen le na tisti dele, ki so potrebni zaradi razlage izračuna regionalnih kazalnikov. Metodologija za izdelavo nacionalnih računov je sicer podrobno opisana v publikaciji Viri in metode ocenjevanja bruto nacionalnega dohodka; ta je na voljo na spletnih straneh Sursa http://www.stat.si/tema_ekonomsko_nacionalni_bnd.asp.

1.2 Metode regionalizacije

Za izdelavo regionalnih računov se uporabljajo podatki iz različnih virov, katerih raven podrobnosti je precej različna. Raven podrobnosti podatkov je opredeljena z ravni najmanjše statistične enote, za katero so na voljo podatkovni viri za izdelavo regionalnih računov. Za izdelavo regionalnih računov najprimernejši statistični enoti glede na raven podrobnosti podatkov sta lokalna enota enovrstne dejavnosti (lokalna EED) in (pri računih gospodinjstev) fizična oseba.

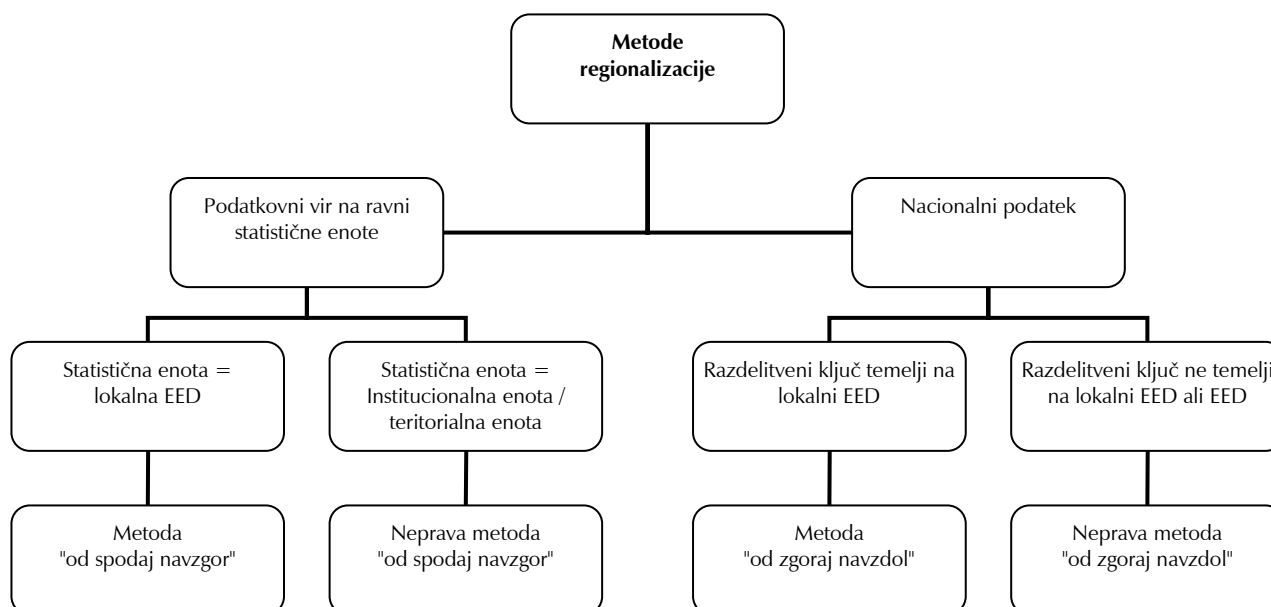
Lokalna EED je del EED, ki ustreza lokalni enoti, in združuje vse dele institucionalne enote kot proizvajalke, ki se nahajajo na isti ali bližnji lokaciji in ki opravljajo isto dejavnost na ravni razreda (štirimestna šifra) Standardne klasifikacije dejavnosti (SKD). Lokalna EED se nahaja na geografsko razpoznavnem mestu in se lahko prekriva z institucionalno enoto kot proizvajalko ali njenim delom, nikoli pa ne more pripadati dvema institucionalnima enotama.

V idealnem primeru bi bili vsi podatkovni viri na voljo na ravni lokalne EED (ali fizične osebe pri računih gospodinjstev), v praksi pa je navadno na tej ravni razpoložljiv le del podatkovnih virov, preostali pa so na voljo na višjih (manj podrobnih) ravneh. Prav (ne)razpoložljivost podatkovnih virov pa v veliki meri vpliva na izbiro metode regionalizacije.

V splošnem je regionalizacija mogoča po treh metodah: "od spodaj navzgor", "od zgoraj navzdol" in po kombiniranih metodah.

Metode "od spodaj navzgor" obsegajo uporabo informacij o enotah, ki so rezidenti v regiji, ter seštevanje teh podatkov v regionalno vrednost agregata. Vsota regionalnih vrednosti mora biti enaka ustrezni nacionalni vrednosti. Metode "od zgoraj navzdol" (tako se imenujejo zato, ker se agregat razporedi v regijo, in ne v posamezno enoto) obsegajo porazdeljevanje nacionalnega podatka med regije z razdelitvenimi ključi, ki v največji možni meri odražajo ocenjevani pojav, ne da bi se pri tem skušalo razločiti rezidenčne enote. Pogosto se uporabljajo tudi "kombinirane metode", ki so sestavljene iz obeh prej opisanih metod. Poleg naštetih obstajata tudi različici metod, ki se imenujeta nepravi metodi, in sicer neprava metoda "od spodaj navzgor" in neprava metoda "od zgoraj navzdol". Prva se uporablja, kadar so podatkovni viri na voljo samo na višjih ravneh (EED, institucionalne enote, teritorialne enote ...), ne pa na ravni lokalne EED ali fizične osebe, druga pa, kadar razdelitveni ključ ne temelji na podatkih lokalne EED ali EED. Slika 1.1 prikazuje velikokrat odločilni vpliv razpoložljivosti podatkovnih virov na izbiro metode regionalizacije.

Slika 1.1 Metode regionalizacije z vidika ravni razpoložljivih podatkovnih virov

Prednost metod "od spodaj navzgor" je ta, da omogočajo merjenje spremenljivke neposredno na ravni enote, vendar se po seštevanju rezultati regionalnih računov večinoma razlikujejo od rezultatov nacionalnih računov, zato jih je treba dodatno usklajevati. Prednosti metod "od zgoraj navzdol" sta skladnost rezultatov regionalnih in nacionalnih računov in cenejša izdelava, toda rezultati se pridobijo posredno s pomočjo razdelitvenih ključev; ti pa odražajo ocenjevani pojav bolj ali manj natančno.

Končna odločitev glede izbire metode ni odvisna le od razpoložljivosti podatkovnih virov, ampak tudi od primernosti posamezne metode za določeno področje regionalnih računov. Metode "od spodaj navzgor" imajo v splošnem prednost pri izbiri zaradi neposredne meritve pojava na ravni enote, v praksi pa se največkrat uporablja kombinacija različnih metod.

V slovenskih regionalnih računih se uporabljajo vse zgoraj opisane metode. Pri ocenjevanju bruto domačega proizvoda prevladuje metoda "od zgoraj navzdol", pri drugih področjih pa metoda "od spodaj navzgor". V vseh primerih pa se prevladujoča metoda dopolnjuje z drugimi metodami; izbor teh metod je v glavnem odvisen od tega, kateri podatkovni viri so na voljo.

1.3 Regionalna členitev

Regionalno členitev Slovenije urejata dve klasifikaciji:

- Klasifikacija statističnih teritorialnih enot v Evropski uniji – NUTS in
- Standardna klasifikacija teritorialnih enot – SKTE.

NUTS je podlaga za regijsko členitev Slovenije in zato temeljna klasifikacija regionalnih računov po vstopu Slovenije v EU¹. Po definiciji je NUTS ozemeljska klasifikacija za izdelavo regionalnih računov in deli ozemlja držav EU na tri hierarhične ravni, in sicer na NUTS 1, NUTS 2 in NUTS 3. Večje države se členijo že na ravni NUTS 1, Slovenija pa na tej ravni nastopa kot enotna regija. Na ravni NUTS 2 je Slovenija razčlenjena na dve regiji, ki se na ravni NUTS 3 nadalje razčlenita na 12 regij (tabela 1.2). Regije na ravni NUTS 2 se imenujejo kohezijske regije, regije na ravni NUTS 3 pa statistične regije.

Nižje ravni NUTS se imenujejo lokalne administrativne enote, vendar niso predmet uredbe o NUTS. V Sloveniji prvo raven lokalnih administrativnih enot predstavljajo upravne enote, drugo raven pa občine.

Tabela 1.2 Klasifikacija NUTS 2006, Slovenija

Oznaka	NUTS 1	NUTS 2	NUTS 3
SI0	Slovenija		
SI01		Vzhodna Slovenija	
SI011			Pomurska
SI012			Podravska
SI013			Koroška
SI014			Savinjska
SI015			Zasavska
SI016			Spodnjeposavska
SI017			Jugovzhodna Slovenija
SI018			Notranjsko-kraška
SI02		Zahodna Slovenija	
SI021			Osrednjeslovenska
SI022			Gorenjska
SI023			Goriška
SI024			Obalno-kraška

Nižje ravni členitve državnega ozemlja so urejene s SKTE (pred vstopom Slovenije v EU je SKTE urejala členitev državnega ozemlja na vseh ravneh). Prve tri ravni SKTE so usklajene z NUTS, od četrte ravni navzdol pa je območje Slovenije razčlenjeno na nadaljnjih pet ravni:

- raven SKTE 4: upravne enote,
- raven SKTE 5: občine,
- raven SKTE 6: krajevne skupnosti, vaške skupnosti in četrtne skupnosti,
- raven SKTE 7: naselja,
- raven SKTE 8: prostorski okoliši.

SKTE določa ravni členitve in zagotavlja njihovo ujemanje; to je še posebno pomembno pri seštevanju individualnih podatkov. SKTE vsebuje nekaj manjših neskladij pri prekrivanju ravni (občine/statistične regije), vendar obstajajo ta neskladja znotraj posamezne kohezijske regije, zato ne vplivajo na rezultate izračunov na ravni kohezijskih regij.

¹ Več na: http://www.stat.si/tema_splosno_upravno_NUTS.asp.

Obseg statističnih in kohezijskih regij se je spremenil leta 2000 (Uredba o SKTE, Uradni list Republike Slovenije, št. 28/2000), in sicer je bilo 6 občin administrativno izločenih iz osrednjeslovenske statistične regije in pripojenih k statistični regiji jugovzhodna Slovenija. Ker sta omenjeni statistični regiji v različnih kohezijskih regijah, se je kohezijska regija Vzhodna Slovenija povečala, kohezijska regija Zahodna Slovenija pa zmanjšala za občine Kočevje, Ribnica, Sodražica, Loški potok, Kostel in Osilnica.

1.4 Druge klasifikacije

Poleg klasifikacije NUTS se pri izdelavi regionalnih računov uporabljata zlasti dve klasifikaciji²:

- Standardna klasifikacija dejavnosti (SKD): ta je obvezen nacionalni standard, ki se uporablja za določanje dejavnosti in za razvrščanje poslovnih subjektov in njihovih delov za potrebe uradnih in drugih administrativnih zbirk podatkov (registri, evidence, podatkovne baze ipd.) ter za potrebe statistike in analitike v državi in na mednarodni ravni. Skladna je s Klasifikacijo ekonomskih dejavnosti v Evropski uniji (NACE Rev. 1). Za izdelavo regionalnih računov, predstavljeno v tej publikaciji, se uporablja različica SKD iz leta 2002 (SKD 2002);
- Standardna klasifikacija institucionalnih sektorjev (SKIS): institucionalne enote s podobnim ekonomskim vedenjem se po klasifikaciji SKIS združujejo v sektorje. Ti sektorji so: nefinančne družbe (S.11), finančne družbe (S.12), država (S.13), gospodinjstva (S.14) in nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva (S.15). Ta klasifikacija se v regionalnih računih uporablja predvsem tam, kjer so vir podatkov nacionalni računi.

1.5 Objavljanje podatkov in revizijska politika

Referenčno obdobje za vse podatke s področja regionalnih računov je koledarsko leto, podatki pa se objavijo najpozneje 24 mesecev po koncu referenčnega leta. Podatki so vsem uporabnikom dostopni hkrati, v skladu s pravili pa se v Sloveniji objavijo prej, preden se pošljejo Eurostatu.

Podatki se objavljajo na spletni strani Sursa (www.stat.si) v slovenskem in v angleškem jeziku, in sicer v naslednjih publikacijah:

- v zbirki Prva objava; vsaka prva objava vsebuje najpomembnejši podatke in kratek komentar,
- v podatkovni bazi SI-STAT; tam so dostopni vsi razpoložljivi podatki s področja regionalnih računov,
- podatki o BDP in bruto dodani vrednosti po dejavnostih so na voljo tudi v datotekah v programu Excel.

Vse publikacije za posamezno področje regionalnih računov se objavljajo na isti dan.

Revidirani podatki se objavljajo v sklopu rednih objav. Podatki regionalnih računov so vedno usklajeni z zadnjimi objavljenimi podatki nacionalnih računov, saj se vse revizije nacionalnih računov upoštevajo tudi pri izračunu regionalnih računov. Podatki regionalnih računov se torej ne revidirajo le zaradi sprememb v podatkovnih virih in metodah regionalnih računov, temveč tudi zaradi revizij podatkov nacionalnih računov.

Podatki do vključno leta 2006 so preračunani po nespremenljivem tečaju 1 evro = 239,64 tolarja.

² Več na: <http://www.stat.si/klasje/klasje.asp>.

DRUGO POGLAVJE

BRUTO DOMAČI PROIZVOD

2.1 Uvod

V slovenskih regionalnih računih se za ocenjevanje regionalnega bruto domačega proizvoda oziroma bruto dodane vrednosti uporablja samo metoda "od zgoraj navzdol". Bruto dodana vrednost oziroma njene dohodkovne komponente, izračunane v okviru nacionalnih računov, se razporedijo regijam na podlagi razdelitvenih ključev. Po drugi strani pa bi uporabljeno metodologijo z vsebinskega vidika morda lahko delno opredelili tudi kot metodo "od spodaj navzgor" (več o tem v poglavju 2.5.1). Zaradi uporabljenih metode "od zgoraj navzdol" ekstrapolacija ali prilagajanje podatkom nacionalnih računov ni potrebno.

Slovenija je razdeljena v tri ravni teritorialnih enot po klasifikaciji NUTS:

- NUTS 1: celotna država,
- NUTS 2: dve kohezijski regiji,
- NUTS 3: 12 statističnih regij.

Izračun regionalne bruto dodane vrednosti poteka na ravni NUTS 3, podatki na ravni NUTS 2 se dobijo s seštevanjem podatkov za raven NUTS 3, raven NUTS 1 pa je raven celotne države. Izračunov za nižje ravni od NUTS 3 ni.

Glavni podatkovni viri, ki se uporabljajo za ocenjevanje regionalne bruto dodane vrednosti, so:

- podatki nacionalnih računov o bruto dodani vrednosti in njenih dohodkovnih komponentah kot elementi, ki se regionalizirajo;
- plače in zaposlenost iz statističnih raziskovanj o plačah in statističnega registra delovno aktivnega prebivalstva kot glavni podatkovni viri za razdelitvene ključne, s katerimi se regionalizirajo podatki nacionalnih računov.

Razdelitveni ključni za leto 2006 v 99,5 odstotka temeljijo na podatkih statističnega raziskovanja ali popisa (od tega 57,4 odstotka na tesno povezanih kazalnikih in 42,1 odstotka na manj povezanih kazalnikih) in samo v 0,5 odstotka na administrativnih podatkovnih virih.

Podatki o regionalnem bruto domačem proizvodu so na voljo od leta 1995 dalje, o regionalni bruto dodani vrednosti po dejavnostih pa od leta 1996 dalje, celotna časovna vrsta pa je primerljiva in v njej ni prekinitev. Podatki se objavljajo za trinajst dejavnosti v skladu z SKD iz leta 2002.

V nadaljevanju je najprej podanih več informacij o objavljanju podatkov in revizijski politiki, glavnih podatkovnih virih in splošnih načelih za ocenjevanje regionalne bruto dodane vrednosti. Sledi najpomembnejše poglavje, v katerem je opisana metoda izračuna, in sicer najprej njeni splošni elementi, nato pa posebnosti, ki veljajo za posamezne dejavnosti. V zaključku je samoocena kakovosti izračunov in razmislek o možnih izboljšavah. Opis metodologije se nanaša na leto 2006. Metodologija, uporabljena za druga leta, se ne razlikuje bistveno od te, ki je opisana v tej publikaciji.

2.2 Objavljanje podatkov in revizijska politika

2.2.1 Objavljanje podatkov

Podatki se objavljajo najpozneje 24 mesecev po koncu referenčnega leta (npr. za leto 2006 so bili objavljeni decembra 2008). Koledar objav je sestavljen za eno leto vnaprej, napovedani datum objave regionalne bruto dodane vrednosti pa je vedno 31. december. Dejanska objava je navadno nekoliko prej, njen datum pa je potrjen v tednu pred objavo.

Podatki postanejo javni z objavo v v zbirki Prva objava na spletni strani Sursa³. Prva objava vsebuje najpomembnejše informacije s kratkim komentarjem ter povezavo na tabele s podrobnimi podatki v programu Excel⁴ in interaktivne tabele v podatkovni bazi SI-STAT⁵. Podatkovni portal SI-STAT omogoča prilagajanje tabel z izbiranjem spremenljivk, postavk in postavitev, prednost tabel v Excelu pa je, da omogočajo predstavitev podatkov z več decimalnimi mesti. Vse oblike objav so v slovenskem in angleškem jeziku.

Objave vsebujejo podatke o BDP, bruto dodani vrednosti, zaposlenosti in o zaposlenih. Bruto dodana vrednost, zaposlenost in zaposleni so prikazani za 13 dejavnosti SKD:

- A+B Kmetijstvo, lov, gozdarstvo in ribištvo
- C+D Rudarstvo in predelovalne dejavnosti
- E Oskrba z električno energijo, plinom in vodo
- F Gradbeništvo
- G Trgovina na drobno in debelo, popravila motornih vozil in izdelkov široke porabe
- H Gostinstvo
- I Promet, skladiščenje in zveze
- J Finančno posredništvo
- K Poslovanje z nepremičninami, najem in poslovne storitve
- L Javna uprava in obramba, obvezna socialna varnost
- M Izobraževanje
- N Zdravstvo in socialno varstvo
- O+P Druge javne, skupne in osebne storitvene dejavnosti ter zasebna gospodinjstva z zaposlenim osebjem.

Podatki za B Ribištvo, C Rudarstvo in P Zasebna gospodinjstva z zaposlenim osebjem so zaradi svoje nizke nacionalne bruto dodane vrednosti nezanesljivi, zato so pridruženi drugim dejavnostim (ribištvo h kmetijstvu, gozdarstvu in lovu, rudarstvo k predelovalnim dejavnostim, zasebna gospodinjstva z zaposlenim osebjem pa k drugim javnim, skupnim in osebnim storitvenim dejavnostim).

Regionalna razčlenitev je 12 regij NUTS 3 (statistične regije) in dve regiji NUTS 2 (kohezijski regiji). Podatki za obe ravni so objavljeni v isti tabeli.

Podatki so prikazani takole:

- regionalni BDP je prikazan v milijonih evrov, po regionalni strukturi (Slovenija = 100), na prebivalca v evrih ter kot indeks na prebivalca (pri tem je Slovenija = 100);
- regionalna bruto dodana vrednost po dejavnostih je prikazana v milijonih evrov, po regionalni strukturi (Slovenija = 100) in strukturi po dejavnostih (regija = 100);
- zaposlenost in zaposleni po regijah in dejavnostih so prikazani s številom oseb.

³ http://www.stat.si/tema_ekonomsko_nacionalni.asp.

⁴ http://www.stat.si/tema_ekonomsko_nacionalni_bdpreg.asp.

⁵ <http://www.stat.si/pxweb/Database/Ekonomsko/Ekonomsko.asp#03>.

Zaradi zamenjave slovenskega tolarja z evrom v letu 2007 se za pretvorbo podatkov pred letom 2007 uporabljata dva tečaja:

- najpogosteje se uporablja "fiksni menjalni tečaj 2007", kar pomeni, da se za vsa leta uporabi en, nespremenljivi menjalni tečaj, tj. 239,64 slovenskega tolarja za en evro. Prednost tega tečaja je, da vsi relativni podatki v evrih ostanejo enaki, kot so bili v slovenskih tolarjih;
- "tekoči menjalni tečaj" se uporablja samo za pretvorbo podatkov o BDP na prebivalca. Prednost tega tečaja je njegova mednarodna primerljivost.

Podatki o slovenskem regionalnem BDP so na voljo tudi na spletni strani Eurostata ter v Sursovih publikacijah Statistični letopis⁶ in Slovenske regije v številkah⁷; omenjeni publikaciji sta dvojezični, slovensko-angleški.

2.2.2 Revizijska politika

Revizije podatkov so posledica sprememb v podatkovnih virih ali metodah izračuna. Revizije, ki so posledica večjih revizij podatkov nacionalnih računov, se v regionalne račune integrirajo do naslednje objave. Manjše revizije v časovni vrsti se opravijo in objavijo pri vsakokratnem letnem izračunu. Revidirani podatki se objavijo v okviru rednih objav ob koncu leta, razen če jih iz kakšnega posebnega razloga ni treba objaviti prej.

Vsi trenutno objavljeni podatki (1995–2008) so časovno primerljivi. V časovni vrsti ni prekinitev, saj so bile vse ustrezne revizije opravljene v celotni časovni vrsti. Pri tem se za izračune za nazaj ne uporabljajo posebne metode; podatki se izračunajo znova na enak način kot ob rednih izračunih, z uporabo revidiranih podatkov nacionalnih računov in istih, posodobljenih, spremenjenih ali povsem novih ključev za regionalizacijo.

2.3 Glavni podatkovni viri

2.3.1 Uvod

Glavni podatkovni viri za ocenjevanje regionalne bruto dodane vrednosti so podatki nacionalnih računov, Poslovni register Slovenije, Statistični register delovno aktivnega prebivalstva in Statistično raziskovanje o izplačanih plačah pri pravnih osebah; v naslednjih poglavjih so na kratko opisani. Podatkovni viri, ki se uporabljajo samo za nekatere dejavnosti, so opisani v poglavjih, v katerih je obravnavana metodologija za posamezno dejavnost.

2.3.2 Nacionalni računi

Osnova metodologije ocenjevanja regionalne bruto dodane vrednosti je z razdelitvenimi ključi regionalizirati bruto dodano vrednost dejavnosti in njene dohodkovne komponente, ocenjene v okviru nacionalnih računov. Pri tem se zajamejo in regionalizirajo vse dejavnosti, ki so na voljo v nacionalnih računih, kar je trenutno 140 dejavnosti na različnih ravneh SKD (poglavje 2.6).

2.3.3 Poslovni register Slovenije

Poslovni register Slovenije je hkrati vir administrativnih in statističnih podatkov. Vodi ga Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (Ajpes). Poslovni subjekti se vnesejo v poslovni register na podlagi registracije pri pristojnih registrskih organih (sodiščih, ministrstvih, upravnih enotah, zbornicah itd.) ali nastanejo in se vpišejo v poslovni register na podlagi zakona (državne institucije). Poslovni subjekt ne sme začeti poslovati, če ni vpisan v poslovni register.

Poslovni register tako vključuje vse pravne organizacijske oblike poslovnih subjektov, tj. pravnih in fizičnih oseb, in njihovih sestavnih delov, ki na ozemlju Slovenije opravljajo pridobitne ali nepridobitne dejavnosti, razen individualnih kmetov.

V poslovnem registru so podatki o vsakem poslovnem subjektu, ki so pomembni za oceno regionalne bruto dodane vrednosti:

⁶ http://www.stat.si/eng/pub_letopis_prva.asp

⁷ http://www.stat.si/eng/pub_regije.asp

- 10-mestna matična številka: prvih sedem mest se nanaša na poslovni subjekt, preostala tri pa na njegove dele (obrate); ko Ajpes dodeli matično številko, ta postane identifikacijska šifra, ki se obvezno uporablja v vseh administrativnih registrih in statističnih raziskovanjih v Sloveniji;
- šifra točne zemljepisne lokacije (kartografski koordinati x in y nacionalnega koordinatnega sistema), šifra statistične regije, šifra občine in šifre drugih teritorialnih enot v skladu z Registrom prostorskih enot;
- šifra SKD.

2.3.4 Statistični register delovno aktivnega prebivalstva

Pretežni del razdelitvenih ključev za regionalizacijo nacionalne bruto dodane vrednosti sestavljajo podatki iz Statističnega registra delovno aktivnega prebivalstva (SRDAP) in Statističnega raziskovanja o izplačanih plačah pri pravnih osebah (poglavje 2.3.5).

SRDAP je najpopolnejši geokodirani register zaposlenih in samozaposlenih na ravni posamezne osebe. Vključuje podatke, ki so pomembni za oceno regionalne bruto dodane vrednosti:

- lokacijo (geokodo), kjer oseba živi (naslov stalnega prebivališča),
- lokacijo (geokodo) obrata, kjer oseba dela,
- šifro SKD za obrat, kjer oseba dela,
- matično številko obrata, kjer oseba dela.

Register zajema vse osebe, ki so obvezno socialno zavarovane, so zaposlene ali samozaposlene na ozemlju Slovenije, stare vsaj 15 let in niso upokojene. Zaposlenost je lahko za določen ali nedoločen čas ter za polni ali skrajšani delovni čas. Zajema tudi osebe, ki so začasno odsotne z dela zaradi bolezni ali iz drugih razlogov, če so zanje plačani socialni prispevki. Osebe, ki delajo po avtorskih pogodbah, pogodbah o delu, pomagajoči družinski člani, samozaposlene osebe, ki ne plačujejo prispevkov za socialno zavarovanje, in slovenski državljani, ki delajo v slovenskih podjetjih, na gradbiščih itd. v tujini, niso zajeti.

Register se mesečno dopolnjuje oziroma osvežuje s podatki iz obrazcev M, tj. prijava podatkov o pokojninskem in invalidskem ter zdravstvenem zavarovanju, zavarovanju za starševsko varstvo, zavarovanju za primer brezposelnosti in o sklenitvi delovnega razmerja (podatke zagotavljajo Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije in Zavod za zaposlovanje), ter s podatki drugih podatkovnih baz (Centralni register prebivalstva, Poslovni register Slovenije).

2.3.5 Statistično raziskovanje o izplačanih plačah pri pravnih osebah

Statistično raziskovanje o izplačanih plačah pri pravnih osebah (ZAP/M) je drugi ključni podatkovni vir za razdelitvene ključe. Raziskovanje se izvaja mesečno in zagotavlja vpogled v zneske povprečne mesečne plače in njihove spremembe v Sloveniji. Ti podatki so pomemben vir za vodenje politike plač in pokojnin, pri kolektivnih pogajanjih in za izračun različnih socialnih prejemkov. Vir podatkov o izplačanih plačah je Mesečno poročilo o izplačanih plačah pri pravnih osebah. Podatke zanj zbira vsak mesec Ajpes, ki jih pošilja na Surs, ta pa jih statistično obdela.

Enote opazovanja so pravne osebe javnega in zasebnega sektorja oziroma njihove enote v sestavi (obrati), ki so registrirane za opravljanje dejavnosti v Sloveniji.

V raziskovanje so vključene zaposlene osebe (oziroma njihove plače) s pogodbami o zaposlitvi; če delajo po pogodbah o delu ali avtorskih pogodbah, niso upoštevane. Upoštevajo se vse zaposlene osebe, ne glede na to, ali delajo za določen ali nedoločen čas, s polnim delovnim časom ali z delovnim časom, krajšim od polnega. Vključeni niso samostojni podjetniki posamezniki in pri njih zaposlene osebe, osebe, ki opravljajo poklicno dejavnost, osebe, ki opravljajo javna dela, napotene zaposlene osebe (detaširani delavci) in kmetje.

2.4 Splošna načela

2.4.1 Vloga glavnih revizij in ekstrapolacij

Glavne revizije in ekstrapolacije nimajo posebnega pomena pri izračunu regionalne bruto dodane vrednosti. Vsi podatkovni viri za objavo izračunov so na voljo pravočasno, v skladu z rokovnikom. Glavno revizijo pa uprabljajo nekateri podatkovni viri za razdelitvene ključne v kmetijstvu

2.4.2 Obravnava pomožnih dejavnosti

Pomožne dejavnosti se ne obravnavajo ločeno. Pomožne dejavnosti, vključno s sedežem, se pripišejo isti dejavnosti, kot je glavna dejavnost institucionalne enote, ki ji pripadajo. Če je pomožna dejavnost v drugi regiji, se obravnava kot ločena lokalna enota.

2.4.3 Obravnava zunajregionalnih ozemelj

Bruto dodana vrednost zunajregionalnih ozemelj se zaradi manjše pomembnosti ne ocenjuje. V tujini ali mednarodnih vodah Slovenija nima omembe vrednega ekonomskega ozemlja (na primer vojaškega oporišča ali znanstvene baze, nahajališča nafte, zemeljskega plina itd.).

2.4.4 Obravnava polnega zajetja

Polno (ne)zajetje se obravnava samo na nacionalni ravni. Popravki, katerih vzrok je nepopolno zajetje in so privzeti iz nacionalnih računov, se ne obravnavajo ločeno od nepopravljenih podatkov; uporabljajo se torej samo popravljeni podatki. Posledično to pomeni, da se popravki razporedijo regijam sorazmerno z nepopravljenimi podatki.

2.4.5 Izračun posredno merjenih storitev finančnega posredništva po dejavnostih porabnicah

Posredno merjene storitve finančnega posredništva (PMSFP) se izračunajo in pripišejo dejavnostim v nacionalnih računih. Za regionalizacijo se uporablja nacionalna bruto dodana vrednost, ki že vsebuje razporejene PMSFP; to pomeni, da se PMSFP regijam razporedijo v sorazmerju z bruto dodano vrednostjo. Nova metoda za razporeditev PMSFP je uporabljena za vsa leta (1995–2008).

2.4.6 Prilagoditve zaradi dnevnih migracij

Prilagoditve zaradi dnevnih migracij niso potrebne, ker vsi razdelitveni ključni, s katerimi se regionalizirajo nacionalne vrednosti, temeljijo na kraju proizvodnje. Na primer, če je razdelitveni ključ zaposlitev, se upošteva kraj dela, in ne kraj prebivališča.

2.4.7 Prehod z bruto dodane vrednosti na BDP

Regionalni BDP v tržnih cenah se izračuna tako, da se k bruto dodani vrednosti v osnovnih cenah prištejejo davki na proizvode in odštejejo subvencije na proizvode. Davki na proizvode in subvencije na proizvode se regijam razporedijo v sorazmerju z bruto dodano vrednostjo.

2.5 Splošna metoda

2.5.1 Uvod

Regionalna bruto dodana vrednost za posamezno dejavnost se izračuna z regionalizacijo nacionalne bruto dodane vrednosti dejavnosti z razdelitvenimi ključni, kot so plače, zaposleni in nekateri drugi ključni za posebne primere. Pri tem se ne regionalizira neposredno bruto dodana vrednost dejavnosti, temveč njene dohodkovne komponente iz nacionalnih računov. Regionalne bruto dodane vrednosti se nato dobijo s seštevanjem regionaliziranih dohodkovnih komponent.

Z vidika izračuna temelji uporabljena metoda na pristopu "od zgoraj navzdol", saj se nacionalne vrednosti vedno regionalizirajo z razdelitvenimi ključni. Vendar pa bi lahko tesno povezane kazalnike metode "od zgoraj navzdol", kot so prikazani v tabeli izračuna regionalne bruto dodane vrednosti (tabela 2.2), razumeli tudi kot seštete podatke po

metodi "od spodaj navzgor". Dohodkovne komponente (ki se regionalizirajo) in kazalniki (razdelitveni ključ) so si namreč vsebinsko podobni: sredstva za zaposlene (dohodkovna komponenta iz nacionalnih računov) se regionalizirajo s plačami (razdelitveni ključ temelji na podatkih statističnega raziskovanja o plačah in SRDAP). Bruto dodana vrednost, ocenjena z metodo "od spodaj navzgor", bi, če bi bil izračun narejen tako, znašala 15.593 milijonov evrov ali 57,4 odstotka celotne nacionalne bruto dodane vrednosti. Tabela 2.2 na koncu poglavja prikazuje način izračuna regionalne bruto dodane vrednosti na ravni NUTS 3 po dejavnostih, uporabljenih metodah in razdelitvenih ključih. Zaradi prikaza tabele v sprejemljivem obsegu je prikazanih samo 16 dejavnosti, čeprav je izračun narejen za 140 dejavnosti. Ker se za izdelavo uporabljajo samo metode od "zgoraj navzdol", so v tabeli samo te prikazane podrobneje.

2.5.2 Dohodkovne komponente

Dohodkovne komponente, ki se regionalizirajo, so dobljene s kombiniranjem dohodkovnih komponent iz nacionalnih računov. Komponente so bile določene na podlagi analize razpoložljivih razdelitvenih ključev in podatkov, ki so na voljo v nacionalnih računih, uporabljajo pa se kot elementi za regionalizacijo z razdelitvenimi ključmi za vse dejavnosti. Te štiri dohodkovne komponente so:

- A. sredstva za zaposlene pri pravnih osebah, tj. pri družbah, državnih institucijah in nepridobitnih institucijah, ki opravljajo storitve za gospodinjstva (NPISG). Leta 2006 je delež te dohodkovne komponente znašal 54,1 odstotka celotne nacionalne bruto dodane vrednosti;
- B. sredstva za zaposlene pri nekorporativnih podjetjih. Leta 2006 je ta dohodkovna komponenta znašala 3,5 odstotka celotne nacionalne bruto dodane vrednosti;
- C. bruto poslovni presežek, skupaj z neto drugimi davki na proizvodnjo (drugi davki na proizvodnjo minus druge subvencije za proizvodnjo). Bruto poslovni presežek se upošteva kot celota, neto poslovni presežek in potrošnja stalnega kapitala se torej ne obravnavata posebej. Vrednost neto drugih davkov na proizvodnjo je tako majhna, da se zanje ne uporablja poseben razdelitveni ključ, ampak se regionalizirajo skupaj z bruto poslovnim presežkom. Leta 2006 je ta dohodkovna komponenta znašala 31,3 odstotka celotne nacionalne bruto dodane vrednosti;
- D. bruto raznovrstni dohodek, skupaj z neto drugimi davki na proizvodnjo (drugi davki na proizvodnjo minus druge subvencije za proizvodnjo). Tudi tu so neto drugi davki na proizvodnjo tako majhni, da se zanje ne uporablja poseben razdelitveni ključ, ampak se regionalizirajo skupaj z bruto raznovrstnim dohodkom. Leta 2006 je ta dohodkovna komponenta znašala 11,2 odstotka celotne nacionalne bruto dodane vrednosti.

Po regionalizaciji omenjenih štirih dohodkovnih komponent se regionalna bruto dodana vrednost dejavnosti izračuna s seštevanjem vseh štirih regionaliziranih dohodkovnih komponent. Vsota regionalnih bruto dodanih vrednosti za vsako dejavnost ostaja enaka nacionalni vrednosti, zato dodatno usklajevanje ni potrebno.

Regionalizacija se izvaja za 140 dejavnosti, ki so na voljo v nacionalnih računih. Ker se za vsako upoštevajo štiri zgoraj omenjene dohodkovne komponente, se z razdelitvenimi ključmi skupaj regionalizira 560 različnih dohodkovnih komponent (140 dejavnosti, pomnoženo s štirimi dohodkovnimi komponentami).

2.5.3 Razdelitveni ključ

2.5.3.1 Primarni ključ

Za vsako od dohodkovnih komponent se za regionalizacijo uporablja najustreznejši razpoložljivi razdelitveni ključ. Za večino dejavnosti se uporabljajo tako imenovani primarni ključ, za nekatere dejavnosti pa so bili oblikovani posebni ključ (poglavje 2.5.3.2).

Primarni ključ so:

1. plače zaposlenih pri pravnih osebah: uporabljajo se kot razdelitveni ključ za dohodkovni komponenti A (sredstva za zaposlene pri pravnih osebah) in C (bruto poslovni presežek z neto drugimi davki na proizvodnjo). Ta ključ se lahko imenuje tudi tehtano število zaposlenih pri pravnih osebah, ker je matematično izračunan z množenjem števila zaposlenih z indeksom povprečnih plač v isti regiji;
2. tehtano število zaposlenih pri fizičnih osebah: uporablja se kot razdelitveni ključ za dohodkovno komponento B (sredstva za zaposlene pri nekorporativnih podjetjih). Uteži so povprečne plače pri pravnih osebah v isti regiji.

Primernejše bi seveda bilo uteževanje s povprečnimi plačami pri fizičnih osebah, vendar ti podatki niso na voljo. Ne glede na to pa je tehtano število ustreznejši razdelitveni ključ kot netehtano;

3. tehtano število vsote samozaposlenih in zaposlenih pri fizičnih osebah: uporablja se kot razdelitveni ključ za dohodkovno komponento D (bruto raznovrstni dohodek z neto drugimi davki na proizvodnjo). Uteži so povprečne plače pri pravnih osebah v isti regiji, saj podatki o plačah pri fizičnih osebah niso na voljo. Ne glede na to pa je tehtano število ustreznejši razdelitveni ključ kot netehtano.

Ob začetku ocenjevanja regionalnega BDP v letu 2000 je bilo za regionalizacijo na voljo samo 17 dejavnosti iz nacionalnih računov. Pozneje se je število dejavnosti povečalo na 140, kar je bistveno izboljšalo dobljene rezultate. Podrobnejša raven dejavnosti namreč pomeni, da se v dejavnostih uporablja bolj homogena proizvodna tehnologija, zaradi česar je regionalizacija z razdelitvenimi ključi točnejša.

Primarni ključi se dobijo s tako imenovanim nivojskim pristopom v dveh korakih. V prvem koraku se naredijo povsem simetrične tabele zaposlenih po 12 regijah NUTS 3 in 140 dejavnostih. Vira za tabele sta SRDAP in ZAP/M (poglavje 2.3.5). Takih tabel ali nivojev centralne zaposlitvene matrike je sedem:

- 1 kmetje
- 2 osebe, ki opravljajo poklicno dejavnost
- 3 samostojni podjetniki
- 4 zaposleni pri fizičnih osebah
- 5 zaposleni pri enoregionalnih pravnih osebah, ki niso zajeti v nivoju 6
- 6 zaposleni pri enoregionalnih pravnih osebah
- 7 zaposleni pri večregionalnih pravnih osebah

Peti in šesti nivo sta ločena, ker sta podatkovna vira zanj različna. Šesti nivo zajema vse zaposlene v enoregionalnih pravnih osebah iz ZAP/M, peti nivo pa samo tiste zaposlene iz SRDAP, ki jih ZAP/M v šestem nivoju ne zajema.

V drugem koraku se centralna zaposlitvena matrika uteži z indeksi povprečnih plač (povprečje za Slovenijo = 100) iz ZAP/M in tako spremeni v tehtano centralno zaposlitveno matriko. Ta ima za ocenjevanje regionalne bruto dodane vrednosti boljše razdelitvene ključe kot centralna zaposlitvena matrika, saj se pri njej ne upoštevajo samo zaposleni, ampak tudi plače. Tako obstaja sedem simetričnih tabel ali nivojev tehtane centralne zaposlitvene matrike, ki so opredeljeni podobno kot nivoji centralne zaposlitvene matrike. Posamezne dohodkovne komponente iz nacionalnih računov se nato regionalizirajo z najustreznejšo kombinacijo teh nivojev. To so primarni ključi za regionalizacijo, in ti se uporabijo vedno, razen če je na voljo boljši ključ.

Kombinacije nivojev tehtane centralne zaposlitvene matrike, ki se dejansko uporabljajo, so:

- tehtani zaposleni pri pravnih osebah: so vsota nivojev 5, 6 in 7 ter pomenijo primarni ključ 1 (plače zaposlenih pri pravnih osebah);
- tehtani zaposleni pri fizičnih osebah: izhajajo iz nivoja 4 in pomenijo primarni ključ 2 (tehtano število zaposlenih pri fizičnih osebah);
- tehtani samozaposleni in zaposleni pri fizičnih osebah: so vsota nivojev 2, 3 in 4 ter pomenijo primarni ključ 3 (tehtano število samozaposlenih in zaposlenih pri fizičnih osebah).

Nivo 1 (kmetje) se ne uporablja, ker so na voljo drugi zanesljivejši razdelitveni ključi (poglavje 2.6.1).

Prednost uporabljenega pristopa, pri katerem se za regionalizacijo različnih dohodkovnih komponent bruto dodane vrednosti posamezne dejavnosti uporabljajo različni ključi, v primerjavi z regionalizacijo celotne bruto dodane vrednosti dejavnosti z enim samim ključem je ta, da je vsak ključ bolj prilagojen določeni komponenti bruto dodane vrednosti, tako pa se izboljša točnost v celoti. Druga prednost nivojskega pristopa je prilagodljivost, tj. z ustvarjanjem različnih kombinacij nivojev se lahko ustvarjajo novi razdelitveni ključi, če so ti primernejši za nove podatkovne vire.

2.5.3.2 Posebni ključi

Primarni ključi za nekatere dejavnosti ne zadostujejo, zato so bili namesto njih oblikovani posebni razdelitveni ključi, ki se uporabljajo za regionalizacijo dohodkovnih komponent iz nacionalnih računov. Gre za dejavnosti kmetijstva, lova, gozdarstva, oskrbo z električno energijo in oddajanje lastnih nepremičnin. Posebni ključi so opisani v poglavjih, ki obravnavajo posamezne dejavnosti, v katerih se uporabljajo (2.6.1, 2.6.2, 2.6.3 in 2.6.4).

2.6 Metode za posamezne dejavnosti

2.6.1 01 Kmetijstvo in lov ter z njima povezane storitve

V dejavnosti 01 Kmetijstvo in lov ter z njima povezane storitve se za regionalizacijo dohodkovnih komponent v nekorporativnih podjetjih, tj. komponent D (bruto raznovrstni dohodek z neto drugimi davki na proizvodnjo) in B (sredstva za zaposlene pri nekorporativnih podjetjih), uporablja poseben razdelitveni ključ. Sestavljen je iz celotne delovne sile (zaposleni in samozaposleni), merjene s polnovrednimi delovnimi močmi (50 odstotkov ključa), ter površine kmetijskih zemljišč (drugih 50 odstotkov ključa).

Vir za posebni ključ je Sursova statistika kmetijskih gospodarstev. Podatki temeljijo na rezultatih popisa kmetijskih gospodarstev leta 2000 ter na poznejših vzorčnih statističnih raziskovanjih, ki so bila izvedena v letih 2003, 2005 in 2007. Naslednji popis kmetijskih gospodarstev je bil opravljen leta 2010, vsi podatki pa bodo na voljo leta 2012. Delovna sila je merjena s polnovrednimi delovnimi močmi, saj to omogoča ustrezno upoštevanje dela s skrajšanim delovnim časom in sezonskega dela. Ena polnovredna delovna moč je enaka eni osebi, ki je v kmetijstvu zaposlena za polni delovni čas eno leto (1.800 ur). Delovna sila v kmetijstvu vključuje delovno silo, ki prejema plačo, in delovno silo, ki je ne prejema.

Primarni ključi se uporabljajo za dohodkovne komponente, ustvarjene pri pravnih osebah: ključ 1 (plače zaposlenih pri pravnih osebah) se uporablja za regionalizacijo dohodkovnih komponent A (sredstva za zaposlene pri pravnih osebah) in C (bruto poslovni presežek z neto drugimi davki na proizvodnjo).

Za dejavnost kmetijstva in lova ter z njima povezanih storitev se regionalna bruto dodana vrednost izračuna za pet dejavnosti (01.1–01.5). Skupna vrednost za posamezno dejavnost se dobi s seštevanjem regionaliziranih dohodkovnih komponent, izračunanih s posebnimi in primarnimi razdelitvenimi ključi.

2.6.2 02 Gozdarstvo in gozdarske storitve

V dejavnosti 02 Gozdarstvo in gozdarske storitve se za regionalizacijo bruto dodane vrednosti uporablja poseben razdelitveni ključ, ki je sestavljen iz gozdnih površin (50 odstotkov ključa) in količine posekanega lesa (drugih 50 odstotkov ključa). S tem ključem se regionalizirajo vse štiri dohodkovne komponente, nato pa seštejejo v skupne regionalne bruto dodane vrednosti. Izračun se izvede za celotno dejavnost 02. Podatke o gozdnih površinah in količini posekanega lesa zagotavlja Zavod za gozdove Slovenije. Zavod vsako leto izmeri desetino vseh gozdnih površin za različne spremenljivke. V tej desetini vseh površin se samo površina izmeri v celoti, količina posekanega lesa pa se izmeri kot vzorec. Vzorec je vsakič vzet iz istih, natančno določenih ploskev, ki pokrivajo približno 1/200 raziskovane površine.

2.6.3 E Oskrba z električno energijo, plinom in vodo

Za dejavnost 40.1 Oskrba z električno energijo se za regionalizacijo dohodkovne komponente C (bruto poslovni presežek z neto drugimi davki na proizvodnjo) uporablja poseben razdelitveni ključ. Sestavljen je iz proizvodnje električne energije v megavatih in primarnega ključa 1 (plače zaposlenih pri pravnih osebah), elementa pa sta utežena z razmerjem med bruto dodano vrednostjo v dejavnosti 40.11 Proizvodnja električne energije in v preostalem delu dejavnosti 40.1. Ta posebni ključ nadomesti samo primarni ključ 1 zaradi velikega deleža fiksnega kapitala v tej dejavnosti, kar zahteva še druge kazalnike in ne le plače.

Vir podatkov o proizvodnji električne energije v megavatih je Sursova statistika energetike. Ta temelji na več statističnih raziskovanjih, s katerimi se podatki zberejo od vseh proizvajalcev električne energije (hidroelektrarne, termoelektrarne, jedrska elektrarna).

Preostale tri dohodkovne komponente dejavnosti 40.1 se regionalizirajo s primarnimi ključi:

- dohodkovna komponenta A (sredstva za zaposlene pri pravnih osebah) se regionalizira s primarnim ključem 1 (plače zaposlenih pri pravnih osebah);
- dohodkovna komponenta B (sredstva za zaposlene pri nekorporativnih podjetjih) se regionalizira s primarnim ključem 2 (tehtano število zaposlenih pri fizičnih osebah);
- dohodkovna komponenta D (bruto raznovrstni dohodek z neto drugimi davki na proizvodnjo) se regionalizira s primarnim ključem 3 (tehtano število samozaposlenih in zaposlenih pri fizičnih osebah).

Bruto dodana vrednost preostalega dela dejavnosti E Oskrba z električno energijo, plinom in vodo se regionalizira s primarnimi ključi. V tej dejavnosti se regionalna bruto dodana vrednost izračuna za štiri dejavnosti (40.1–40.3, 41).

2.6.4 K Poslovanje z nepremičninami, najem in poslovne storitve

V dejavnosti 70.2 Oddajanje lastnih nepremičnin se za regionalizacijo dohodkovne komponente C (bruto poslovni presežek z neto drugimi davki na proizvodnjo) uporablja poseben razdelitveni ključ. Temelji na podatkih o uporabni stanovanjski površini, tehtani s centralnim ogrevanjem. Večji delež centralno ogrevanih stanovanj v regiji je kazalnik višje kakovosti, tj. višjih najemnin, in se kot tak uporablja kot korektiv za stanovanjsko površino.

Podatki o uporabni stanovanjski površini in številu stanovanj s centralnim ogrevanjem temeljijo na rezultatih popisa prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj v Sloveniji iz leta 2002, podatkih o izdanih gradbenih dovoljenjih in o dovoljenjih za rušitev ali spremembo namembnosti stanovanja. Podatki za tekoča obdobja se izračunajo s prištevanjem novih stanovanj k podatkom iz popisa in odštevanjem porušenih ali tistih s spremenjeno namembnostjo od podatkov iz popisa. Teoretično pravilneje bi sicer bilo uporabljati podatke o dejansko plačanih najemninah v regijah. Ker pa podatki niso zanesljivi, se ne uporabljajo. Najetih stanovanj je razmeroma malo, saj večina ljudi živi v lastnih stanovanjih (okoli 90 odstotkov), za večino najetih stanovanj najemne pogodbe niso registrirane, in tudi če so registrirane, v pogodbah običajno niso navedeni pravi zneski najemnine.

Preostale tri dohodkovne komponente za dejavnost oddajanja lastnih nepremičnin (SKD 70.2) se regionalizirajo s primarnimi ključi:

- dohodkovna komponenta A (sredstva za zaposlene pri pravnih osebah) se regionalizira s primarnim ključem 1 (plače zaposlenih pri pravnih osebah);
- dohodkovna komponenta B (sredstva za zaposlene pri nekorporativnih podjetjih) se regionalizira s primarnim ključem 2 (tehtano število zaposlenih pri fizičnih osebah);
- dohodkovna komponenta D (bruto raznovrstni dohodek z neto drugimi davki na proizvodnjo) se regionalizira s primarnim ključem 3 (tehtano število samozaposlenih in zaposlenih pri fizičnih osebah).

Bruto dodana vrednost preostalega dela dejavnosti K Poslovanje z nepremičninami, najem in poslovne storitve se regionalizira s primarnimi ključi. V tej dejavnosti se regionalna bruto dodana vrednost izračuna za štirinajst dejavnosti (70.1–70.3, 71–73, 74.1–74.8).

2.6.5 Druge dejavnosti

Za regionalizacijo dohodkovnih komponent bruto dodane vrednosti vseh drugih dejavnosti se uporabljajo samo primarni razdelitveni ključi. To velja za dejavnosti:

- B Ribišstvo: regionalna bruto dodana vrednost se izračuna na ravni cele dejavnosti;
- C Rudarstvo: regionalna bruto dodana vrednost se izračuna na ravni štirih dejavnosti (10, 12, 13, 14);
- D Predelovalne dejavnosti: regionalna bruto dodana vrednost se izračuna na ravni 23 dejavnosti (15–37);
- F Gradbeništvo: regionalna bruto dodana vrednost se izračuna na ravni petih dejavnosti (45.1–45.5);
- G Trgovina na drobno in debelo, popravila motornih vozil in izdelkov široke porabe: regionalna bruto dodana vrednost se izračuna na ravni 19 dejavnosti (50.1–50.5, 51.1–51.7, 52.1–52.7);

- H Gostinstvo: regionalna bruto dodana vrednost se izračuna na ravni petih dejavnosti (55.1–55.5);
- I Promet, skladiščenje in zveze; regionalna bruto dodana vrednost se izračuna na ravni 13 dejavnosti (60.1, 60.21–60.24, 61, 62, 63.1–63.4, 64.1, 64.2);
- J Finančno posredništvo: regionalna bruto dodana vrednost se izračuna na ravni šestih dejavnosti (65.1, 65.21–65.23, 66, 67);
- L Javna uprava in obramba, obvezna socialna varnost: regionalna bruto dodana vrednost se izračuna na ravni sedmih dejavnosti (75.1, 75.21–75.25, 75.2);
- M Izobraževanje: regionalna bruto dodana vrednost se izračuna na ravni osmih dejavnosti (80.101–80.103, 80.2, 80.3, 80.41, 80.42);
- N Zdravstvo in socialno varstvo: regionalna bruto dodana vrednost se izračuna na ravni osmih dejavnosti (85.11, 85.121, 85.122, 85.13, 85.14, 85.2, 85.31, 85.32);
- O Druge javne, skupne in osebne storitvene dejavnosti: regionalna bruto dodana vrednost se izračuna na ravni 16 dejavnosti (90, 91, 92.1–92.6, 92.711, 92.712, 92.72, 93.01–93.05);
- P Zasebna gospodinjstva z zaposlenim osebjem: regionalna bruto dodana vrednost se izračuna na ravni cele dejavnosti.

2.7 Regionalna bruto dodana vrednost v stalnih cenah in regionalne stopnje rasti obsega

Bruto dodana vrednost in BDP v stalnih cenah se računata samo na nacionalni ravni. Regionalna bruto dodana vrednost v stalnih cenah in regionalne stopnje rasti obsega se ne računajo, saj regionalni deflatorji niso na voljo niti niso predvideni.

Namesto stopenj rasti obsega regionalnega bruto domačega proizvoda Surs občasno objavlja razliko med regionalnim indeksom BDP na prebivalca v dveh različnih letih, običajno eno ali deset let narazen (na primer indeks za 2007 minus indeks za 1995). Tak kazalnik opisuje uspešnost regije, saj pokaže, koliko je regija izboljšala svoj položaj v primerjavi z nacionalnim povprečjem v določenem obdobju. Kazalnik se računa samo za regije kot celote, in ne za njihove dejavnosti. V tabeli 2.1 je primer iz objave v decembru 2009. K tabeli je bil objavljen naslednji komentar: "V primerjavi z letom 2006 si je v letu 2007 svoj položaj glede na slovensko povprečje, merjen z indeksom BDP na prebivalca, najbolj izboljšala obalno-kraška statistična regija, in sicer za 1,7 odstotne točke (s 102,3 leta 2006 na 104,0 leta 2007), najbolj poslabšala pa zasavska regija, in sicer za 1,9 odstotne točke (indeks je padel z 68,1 na 66,1)".

Tabela 2.1 Indeks BDP na prebivalca, 2006 in 2007, Slovenija = 100

	2006	2007	2007 minus 2006
Slovenija	100,0	100,0	0,0
Zahodna Slovenija	120,4	120,4	0,0
Obalno-kraška	102,3	104,0	1,7
Goriška	96,3	96,4	0,1
Gorenjska	84,3	84,7	0,3
Osrednjeslovenska	144,3	143,7	-0,6
Vzhodna Slovenija	82,5	82,4	-0,1
Notranjsko-kraška	74,8	75,4	0,5
Jugovzhodna Slovenija	92,9	93,1	0,2
Spodnjeposavska	80,8	80,2	-0,6
Zasavska	68,1	66,1	-1,9
Savinjska	88,9	87,9	-1,0
Koroška	76,7	76,9	0,2
Podravska	84,2	85,1	0,9
Pomurska	65,7	65,2	-0,5

2.8 Ocena kakovosti in izboljšave

Prednost opisane metodologije in izračunov regionalne bruto dodane vrednosti je skladnost med koncepti, ki se uporabljajo pri nacionalnih in regionalnih računih, in dejstvo, da razdelitveni ključ, katerih podlaga so zaposleni ali njihove plače, vedno temeljijo na lokalni enoti enovrstne dejavnosti (lokalna EED). Glavna slabost te metodologije pa je, da v celoti temelji na izračunu "od zgoraj navzdol".

Posamezne dohodkovne komponente regionalne bruto dodane vrednosti so različne kakovosti. Regionalizirana sredstva za zaposlene so verjetno dokaj kakovostna, ker je razdelitveni ključ (plače) dobro povezan z nacionalno vrednostjo, ki jo regionalizira (sredstva za zaposlene iz nacionalnih računov); pri tem celoviti regionalni podatki (plače) vključujejo 74 odstotkov podatkov iz nacionalnih računov (sredstva za zaposlene). Druge regionalizirane dohodkovne komponente so manj kakovostne, ker ni tolikšne povezave med razdelitvenimi ključi in vrednostmi iz nacionalnih računov. Najslabša je kakovost regionaliziranega bruto poslovnega presežka, ker ni ustreznega ključa za del bruto poslovnega presežka, tj. za neto poslovni presežek.

Na splošno velja, da so regionalne vrednosti za posamezno dejavnost bolj kakovostne, če je višji odstotek njene bruto dodane vrednosti regionaliziran s ključi, ki temeljijo na tesno povezanih kazalnikih (tabela 2.2). Ne glede na to velja, da so regionalne vrednosti za dejavnosti, katerih nacionalna bruto dodana vrednost je majhna, vedno nižje kakovosti (take dejavnosti so npr. rudarstvo, zasebna gospodinjstva z zaposlenim osebjem in ribištvo). Po teh merilih so dejavnosti SKD razvrščene po tem vrstnem redu od najvišje do najnižje ravni kakovosti njihove regionalizacije:

- M Izobraževanje
- N Zdravstvo in socialno varstvo
- L Javna uprava in obramba, obvezna socialna varnost
- H Gostinstvo
- D Predelovalne dejavnosti
- G Trgovina na drobno in debelo, popravila motornih vozil in izdelkov široke porabe
- O Druge javne, skupne in osebne storitvene dejavnosti
- F Gradbeništvo
- I Promet, skladiščenje in zveze
- J Finančno posredništvo
- K Poslovanje z nepremičninami, najem in poslovne storitve
- E Oskrba z električno energijo, plinom in vodo
- A Kmetijstvo, lov in gozdarstvo
- C Rudarstvo
- P Zasebna gospodinjstva z zaposlenim osebjem
- B Ribištvo.

Možne izboljšave v kakovosti metodologije je iskati zlasti v analizi možnosti večje uporabe metod "od spodaj navzgor" in nepravilnih metod "od spodaj navzgor". Pri tem je treba omeniti, da je z metodami "od spodaj navzgor" možno predvsem preverjati rezultate obstoječe metode. Prevladujoče metode "od zgoraj navzdol" ni mogoče zamenjati v večji meri, ker podatkovnih virov, ki bi omogočali neposreden izračun regionalne bruto dodane vrednosti na ravni lokalne EED, ni na voljo. Računovodski izkazi so namreč na voljo samo za celotna podjetja, ne pa za lokalne EED.

Tabela 2.2 Izračun regionalne bruto dodane vrednosti, 2006, mio. EUR

Dejavnosti	Metode od spodaj navzgor	Metode od zgoraj navzdol						Prilagoditev podatkom nacionalnih računov	Skupaj	
		statistična raziskovanja in popisi		administrativni podatkovni viri		skupaj				
		tesno povezani kazalniki	ekstrapolacije, modeli in manj povezani kazalniki	tesno povezani kazalniki	ekstrapolacije, modeli in manj povezani kazalniki					
1	2	3	4	5	6 = 2 do 5	7	8 = 6 + 7			
A Kmetijstvo, lov in gozdarstvo										
D.1 pri pravnih osebah	-	1	73			7	33	106	0	106
D.1 pri nekorporativnih podjetjih	-		4	21		7	2	23	0	23
B.2g+(D.29-D.39) pri pravnih osebah	-		1	6		7	14	20	0	20
B.3g+(D.29-D.39) pri nekorporativnih podjetjih	-		4	397		7	97	494	0	494
Bruto dodana vrednost	-		73	424			146	643	0	643
B Ribištvo										
D.1 pri pravnih osebah	-	1	2					2	0	2
D.1 pri nekorporativnih podjetjih	-	2	0					0	0	0
B.2g+(D.29-D.39) pri pravnih osebah	-		1	0				0	0	0
B.3g+(D.29-D.39) pri nekorporativnih podjetjih	-		3	1				1	0	1
Bruto dodana vrednost	-		3	1				4	0	4
C Rudarstvo										
D.1 pri pravnih osebah	-	1	102					102	0	102
D.1 pri nekorporativnih podjetjih	-	2	2					2	0	2
B.2g+(D.29-D.39) pri pravnih osebah	-		1	26				26	0	26
B.3g+(D.29-D.39) pri nekorporativnih podjetjih	-		3	6				6	0	6
Bruto dodana vrednost	-		103	31				135	0	135
D Predelovalne dejavnosti										
D.1 pri pravnih osebah	-	1	3.799					3.799	0	3.799
D.1 pri nekorporativnih podjetjih	-	2	209					209	0	209
B.2g+(D.29-D.39) pri pravnih osebah	-		1	2.022				2.022	0	2.022
B.3g+(D.29-D.39) pri nekorporativnih podjetjih	-		3	382				382	0	382
Bruto dodana vrednost	-		4.008	2.404				6.412	0	6.412
E Oskrba z električno energijo, plinom in vodo										
D.1 pri pravnih osebah	-	1	292					292	0	292
D.1 pri nekorporativnih podjetjih	-	2	0					0	0	0
B.2g+(D.29-D.39) pri pravnih osebah	-			523				523	0	523
B.3g+(D.29-D.39) pri nekorporativnih podjetjih	-			3				3	0	3
Bruto dodana vrednost	-		292	526				818	0	818

Tabela 2.2 Izračun regionalne bruto dodane vrednosti, 2006, mio. EUR (nadaljevanje)

Dejavnosti	Metode od spodaj navzgor	Metode od zgoraj navzdol					Prilagoditev podatkom nacionalnih računov	Skupaj	
		statistična raziskovanja in popisi		administrativni podatkovni viri		skupaj			
		tesno povezani kazalniki	ekstrapolacije, modeli in manj povezani kazalniki	tesno povezani kazalniki	ekstrapolacije, modeli in manj povezani kazalniki				
1	2	3	4	5	6 = 2 do 5	7	8 = 6 + 7		
F Gradbeništvo									
D.1 pri pravnih osebah	-	1	874				874	0	874
D.1 pri nekorporativnih podjetjih	-	2	170				170	0	170
B.2g+(D.29-D.39) pri pravnih osebah	-			1	277		277	0	277
B.3g+(D.29-D.39) pri nekorporativnih podjetjih	-			3	659		659	0	659
Bruto dodana vrednost	-		1.043		937		1.980	0	1.980
G Trgovina na drobno in debelo; popravila									
D.1 pri pravnih osebah	-	1	1.790				1.790	0	1.790
D.1 pri nekorporativnih podjetjih	-	2	115				115	0	115
B.2g+(D.29-D.39) pri pravnih osebah	-			1	951		951	0	951
B.3g+(D.29-D.39) pri nekorporativnih podjetjih	-			3	322		322	0	322
Bruto dodana vrednost	-		1.905		1.273		3.178	0	3.178
H Gostinstvo									
D.1 pri pravnih osebah	-	1	299				299	0	299
D.1 pri nekorporativnih podjetjih	-	2	95				95	0	95
B.2g+(D.29-D.39) pri pravnih osebah	-			1	97		97	0	97
B.3g+(D.29-D.39) pri nekorporativnih podjetjih	-			3	136		136	0	136
Bruto dodana vrednost	-		394		233		627	0	627
I Promet, skladičenje in zveze									
D.1 pri pravnih osebah	-	1	949				949	0	949
D.1 pri nekorporativnih podjetjih	-	2	83				83	0	83
B.2g+(D.29-D.39) pri pravnih osebah	-			1	751		751	0	751
B.3g+(D.29-D.39) pri nekorporativnih podjetjih	-			3	259		259	0	259
Bruto dodana vrednost	-		1.032		1.009		2.041	0	2.041
J Finančno posredništvo									
D.1 pri pravnih osebah	-	1+2	634				634	0	634
D.1 pri nekorporativnih podjetjih	-			1	648		648	0	648
B.2g+(D.29-D.39) pri pravnih osebah	-			3	9		9	0	9
B.3g+(D.29-D.39) pri nekorporativnih podjetjih	-			1+3	35		35	0	35
Bruto dodana vrednost	-		634		692		1.327	0	1.327

Tabela 2.2 Izračun regionalne bruto dodane vrednosti, 2006, mio. EUR (nadaljevanje)

Dejavnosti	Metode od spodaj navzgor	Metode od zgoraj navzdol					Prilagoditev podatkom nacionalnih računov	Skupaj
		statistična raziskovanja in popisi		administrativni podatkovni viri		skupaj		
		tesno povezani kazalniki	ekstrapolacije, modeli in manj povezani kazalniki	tesno povezani kazalniki	ekstrapolacije, modeli in manj povezani kazalniki			
1	2	3	4	5	6 = 2 do 5	7	8 = 6 + 7	
K Npremičnine, najem in poslovne storitve D.1 pri pravnih osebah D.1 pri nekorporativnih podjetjih B.2g+(D.29-D.39) pri pravnih osebah B.3g+(D.29-D.39) pri nekorporativnih podjetjih Bruto dodana vrednost	-	1.696				1.696	0	1.696
	-	195	1+6			195	0	195
	-		2.265			2.265	0	2.265
	-		3	442		442	0	442
	-	1.890	2.707			4.598	0	4.598
L Javna uprava, obramba, obvezna socialna varnost D.1 pri pravnih osebah D.1 pri nekorporativnih podjetjih B.2g+(D.29-D.39) pri pravnih osebah B.3g+(D.29-D.39) pri nekorporativnih podjetjih Bruto dodana vrednost	-	1.238				1.238	0	1.238
	-	0				0	0	0
	-		1	362		362	0	362
	-		3	0		0	0	0
	-	1.238	362			1.600	0	1.600
M Izobraževanje D.1 pri pravnih osebah D.1 pri nekorporativnih podjetjih B.2g+(D.29-D.39) pri pravnih osebah B.3g+(D.29-D.39) pri nekorporativnih podjetjih Bruto dodana vrednost	-	1.346				1.346	0	1.346
	-	1				1	0	1
	-		1	139		139	0	139
	-		3	10		10	0	10
	-	1.347	149			1.496	0	1.496
N Zdravstvo in socialno varstvo D.1 pri pravnih osebah D.1 pri nekorporativnih podjetjih B.2g+(D.29-D.39) pri pravnih osebah B.3g+(D.29-D.39) pri nekorporativnih podjetjih Bruto dodana vrednost	-	1.013				1.013	0	1.013
	-	25				25	0	25
	-		1	140		140	0	140
	-		3	153		153	0	153
	-	1.038	293			1.331	0	1.331
O Druge javne, skupne in osebne storitve D.1 pri pravnih osebah D.1 pri nekorporativnih podjetjih B.2g+(D.29-D.39) pri pravnih osebah B.3g+(D.29-D.39) pri nekorporativnih podjetjih Bruto dodana vrednost	-	562				562	0	562
	-	23				23	0	23
	-		1	243		243	0	243
	-		3	151		151	0	151
	-	586	394			979	0	979

Tabela 2.2 Izračun regionalne bruto dodane vrednosti, 2006, mio. EUR (nadaljevanje)

Dejavnosti	Metode od spodaj navzgor	Metode od zgoraj navzdol					Prilagoditev podatkom nacionalnih računov	Skupaj
		statistična raziskovanja in popisi		administrativni podatkovni viri		skupaj		
		tesno povezani kazalniki	ekstrapolacije, modeli in manj povezani kazalniki	tesno povezani kazalniki	ekstrapolacije, modeli in manj povezani kazalniki			
1	2	3	4	5	6 = 2 do 5	7	8 = 6 + 7	
P Zasebna gospodinjstva z zaposlenim osebjem								
D.1 pri pravnih osebah	-	1	0					0
D.1 pri nekorporativnih podjetjih	-	2	5					5
B.2g+(D.29-D.39) pri pravnih osebah	-		1	0				0
B.3g+(D.29-D.39) pri nekorporativnih podjetjih	-		3	14				14
Bruto dodana vrednost	-	5	14	14				19
Skupaj dejavnosti (A do P)		15.593	11.449		1.46		27.188	0

Razdelitveni ključ za regionalizacijo dohodkovnih komponent

- 1 plače zaposlenih pri pravnih osebah
- 2 tehtano število zaposlenih pri fizičnih osebah
- 3 tehtano število vsote samozaposlenih in zaposlenih pri fizičnih osebah
- 4 polnovredna delovna moč v kmetijstvu in površina kmetijskih zemljišč
- 5 proizvodnja elektrike
- 6 uporabna stanovanjske površine, utežena s centralnim ogrevanjem
- 7 gozdna površina in količina posekanega lesa

Dohodkovne komponente

- D.1 sredstva za zaposlene
- B.2g+ (D.29-D.39) bruto poslovni presežek skupaj z neto drugimi davki na proizvodnjo
- B.3g+ (D.29-D.39) bruto raznovrstni dohodek skupaj z neto drugimi davki na proizvodnjo

TRETJE POGLAVJE

BRUTO INVESTICIJE V OSNOVNA SREDSTVA

3.1 Uvod

Bruto investicije v osnovna sredstva po regijah kažejo investicijsko aktivnost institucionalnih enot ali njihovih delov v posamezni regiji in dejavnosti. So pomemben kazalnik pri odločanju o regionalni politiki, saj dobro odražajo gospodarsko stanje v regiji. Podatke Surs izračunava in prikazuje na ravni NUTS 2, tj. za kohezijski regiji Vzhodna Slovenija in Zahodna Slovenija, ter po dejavnostih v skladu s Standardno klasifikacijo dejavnosti (SKD).

V tej publikaciji opisana metodologija izračuna regionalnih bruto investicij v osnovna sredstva je razdeljena na štiri dele. Najprej so opisani način objavljjanja podatkov in revizijska politika ter splošna izhodišča izračuna. Sledi opis najpomembnejših podatkovnih virov, zadnji, najpomembnejši del pa vsebuje opis metode izračuna. Opis metodologije se nanaša na leto 2007. Metodologija, ki je bila uporabljena za druga leta, se bistveno ne razlikuje od te, ki je opisana v tej publikaciji.

Splošen seznam metod za izdelavo regionalnih računov za bruto investicije v osnovna sredstva s kratkim opisom vsake metode je na voljo v Eurostatovem priročniku⁸. Ta vsebuje tudi opis metodoloških posebnosti in najtežavnejših elementov izračuna.

3.2 Objavljanje podatkov in revizijska politika

Surs podatke o regionalnih bruto investicijah v osnovna sredstva objavlja 22 mesecev po koncu referenčnega leta (podatki za 2007 so bili objavljeni oktobra 2009). Datum objave je potrjen deset mesecev vnaprej (v januarju).

Podatki postanejo javni z objavo v zbirki Prva objava na spletni strani Sursa⁹. Prva objava vsebuje najpomembnejše informacije s kratkim komentarjem ter povezavo na podrobne tabele v podatkovni bazi SI-STAT¹⁰. Vse oblike objav se pripravijo v slovenskem in v angleškem jeziku.

Podatki se objavljajo na ravni NUTS 2 (Vzhodna Slovenija, Zahodna Slovenija) in po skupinah dejavnosti klasifikacije SKD na t. i. ravni A6; na tej ravni so dejavnosti združene v šest skupin:

- A+B Kmetijstvo, lov, gozdarstvo in ribištvo;
- C+D+E Rudarstvo, predelovalne dejavnosti ter oskrba z električno energijo, plinom in vodo;
- F Gradbeništvo;
- G+H+I Trgovina na drobno in debelo, popravila motornih vozil in izdelkov široke porabe, gostinstvo, promet, skladiščenje in zveze;
- J+K Finančno posredništvo, poslovanje z nepremičninami, najem in poslovne storitve;
- L+M+N+O+P Druge storitvene dejavnosti.

Podatki so prikazani takole:

- v milijonih evrov (podatki pred letom 2007 so preračunani po nespremenljivem tečaju zamenjave 239,64 tolarja za en evro),
- struktura po regijah (Slovenija = 100),
- struktura po dejavnostih (regija = 100).

⁸ Regional Accounts Methods: Gross value-added and Gross fixed capital formation by activity, 1995.

⁹ http://www.stat.si/tema_ekonomsko_nacionalni.asp.

¹⁰ <http://www.stat.si/pxweb/Database/Ekonomsko/Ekonomsko.asp#03>.

Časovna vrsta podatkov za obdobje 1999–2006 je bila prvič objavljena decembra 2008¹¹, od takrat naprej pa se podatki za novo referenčno leto ter revidirani podatki iz predhodnih let objavljajo vsako leto oktobra. Revizije podatkov so posledica sprememb v podatkovnih virih in metodah izračuna. Revizije, ki so posledica večjih revizij podatkov nacionalnih računov, se v regionalne račune integrirajo do naslednje objave. Manjše revizije v časovni vrsti se opravijo in objavijo pri vsakokratnem letnem izračunu.

Vsi zdaj objavljeni podatki (1999–2008) so časovno primerljivi. V časovni vrsti ni prekinitev, saj so bile vse ustrezne revizije opravljene v celotni časovni vrsti. Pri tem se za izračune za nazaj ne uporabljajo posebne metode; podatki se torej tudi pri ponovnem izračunu izračunajo na enak način kot ob rednih izračunih.

3.3 Splošna načela

3.3.1 Metode regionalizacije

Opazovana enota pri izračunu bruto investicij v osnovna sredstva po regijah je lokalna enota enovrstne dejavnosti (lokalna EED). Uporaba lokalne EED kot opazovane enote zagotavlja ustrezno informacijo o regiji, v kateri se investicija ustvari, saj so institucionalne enote v praksi večinoma precej heterogene, in sicer tako z vidika dejavnosti, ki jih opravljajo (glavne in stranske dejavnosti), kot tudi z vidika lokacije, kjer dejavnost opravljajo (večregionalne enote, ki imajo središče ekonomskega interesa v več regijah). Z uporabo lokalne EED so podatki o bruto investicijah v osnovna sredstva z vidika dejavnosti homogeni, obenem pa se upošteva tudi lokacija enote, v kateri se investicije ustvarijo.

V splošnem je uporaba posamezne metode regionalizacije omejena z dvema pogojevma:

- z razpoložljivostjo podatkovnih virov, ki jih zahteva posamezna metoda in
- z značilnostmi spremenljivke, ki se regionalizira.

Najprimernejše metode za regionalizacijo bruto investicij v osnovna sredstva so metode "od spodaj navzgor", ki sicer nasploh dajejo najboljše rezultate, le da so pri bruto investicijah v osnovna sredstva še relativno pomembnejše. Bruto investicije v osnovna sredstva (in investicije nasploh) so zelo nestanovitne, zato je gibanje časovnih vrst precej nepredvidljivo in ga je skoraj nemogoče izraziti z gibanjem spremenljivk, kot sta število zaposlenih ali bruto plače, katerih gibanje je bolj zvezno. Iz tega sledi, da metode "od zgoraj navzdol" zaradi pomanjkanja primernih razdelitvenih ključev niso priporočljive. Uporabijo se le takrat, ko podatkovni viri na ravni lokalne EED niso na voljo in zato metod "od spodaj navzgor" ni mogoče uporabiti. Načeloma se lahko za razporeditev bruto investicij v osnovna sredstva po regijah uporabljajo vse metode, vendar se kakovost rezultatov, pridobljenih z različnimi metodami, razlikuje.

V slovenskih regionalnih računih se večina bruto investicij v osnovna sredstva po regijah porazdeli z metodami "od spodaj navzgor"; tam, kjer so podatki na ravni lokalne EED pomanjkljivi, pa se za regionalizacijo uporabljajo druge metode.

3.3.2 Načela razporejanja in regionalizacije

Splošno načelo za razporejanje bruto investicij v osnovna sredstva po regijah je lastništvo. Regionalizacija bruto investicij v osnovna sredstva pa je mogoča po dveh načelih:

- po rezidenčnem načelu se bruto investicije v osnovna sredstva razporedijo v tisto regijo, v kateri je lastnik rezident. To načelo velja za primarno načelo;
- po teritorialnem načelu se bruto investicije v osnovna sredstva razporedijo v regijo, v kateri se objekt, predmet investiranja, nahaja.

Pri izračunu bruto investicij v osnovna sredstva po regijah sta pomembni še dve načeli, in sicer organizacijsko načelo in načelo čistih dejavnosti. Medtem ko se po organizacijskem načelu vse bruto investicije v osnovna sredstva pripišejo

¹¹ Prva objava: Bruto investicije v osnovna sredstva po regijah (5. 12. 2008).

glavni dejavnosti, po lokaciji pa v regijo, v kateri ima institucionalna enota sedež, se z načelom čistih dejavnosti bruto investicije v osnovna sredstva porazdelijo v vse dejavnosti, v katere institucionalna enota investira, in v vse regije, v katerih ta enota investira. Če se enota ukvarja z več dejavnostmi v več regijah, lahko uporaba organizacijskega načela precej vpliva na natančnost podatkov regionalnih računov. Za regionalne račune so torej primernejši izračuni v skladu z načelom čistih dejavnosti.

Glede na definicijo lokalne EED in načela čistih dejavnosti, po katerem so porazdeljeni podatki iz osnovnega podatkovnega vira, ki se uporablja za izračun (poglavje 3.4.2), lahko predpostavljamo, da se kot opazovana enota za ocenjevanje bruto investicij v osnovna sredstva v slovenskih regionalnih računih uporablja lokalna EED. Ta predpostavka velja le posredno, saj v osnovnem podatkovnem viru ni identificirana posamezna lokalna EED, ampak posamezna investicija, ki jo je institucionalna enota ustvarila v določeni dejavnosti na določeni lokaciji. Osnovni podatkovni vir torej ne vsebuje neposredne informacije o lokaciji lokalne EED, ki investicijo ustvari, ampak informacijo o lokaciji ustvarjene investicije. To pomeni, da je investicija lahko razporejena v regijo, v kateri lokalna EED ne obstaja; lokacija investicije in lokacija lokalne EED sta torej lahko v različnih regijah.

Podatki v osnovnem podatkovnem viru so torej prikazani po teritorialnem načelu regionalizacije; to je sicer sekundarno načelo regionalizacije, vendar je smiselno predpostavljati, da se rezultati rezidenčnega načela ne razlikujejo bistveno od rezultatov teritorialnega načela. Večje razlike bi verjetno nastale pri podatkih na podrobnejši ravni NUTS 3, prepletanju obeh načel pa se je v praksi težko povsem izogniti.

3.3.3 Definicije spremenljivk

Po ESR 1995 bruto investicije zajemajo bruto investicije v osnovna sredstva, spremembe zalog ter pridobitve manj odtujitve vrednostnih papirjev.

Bruto investicije v osnovna sredstva so sestavljene iz investicij v nova osnovna sredstva, iz stroškov transakcij rabljenih osnovnih sredstev in iz povečanja vrednosti neproizvedenih nefinančnih sredstev.

Osnovna sredstva so opredmetena ali neopredmetena sredstva, proizvedena v procesih proizvodnje, ki se v drugih proizvodnih procesih uporabljajo večkrat ali nepretrgoma v obdobju, daljšem kot eno leto.

Opredmetena osnovna sredstva so stanovanja in druge zgradbe in objekti, stroji in oprema ter gojena naravna sredstva (večletni nasadi in osnovna čreda).

Med neopredmetena osnovna sredstva spadajo raziskovanje rudišč, računalniška programska oprema, razvedrilni, literarni in umetniški izvirniki ter drugo.

Neproizvedena nefinančna sredstva ne nastanejo v proizvodnem procesu in so lahko opredmetena (zemljišča, vodni viri idr.) ali neopredmetena sredstva (patenti, najemi idr.). V bruto investicijah v osnovna sredstva so zajete le velike izboljšave opredmetenih neproizvedenih sredstev ter stroški, povezani s prenosi lastništva neproizvedenih sredstev, kot so zemljišča in patentirana sredstva. Pridobitve neproizvedenih nefinančnih sredstev niso zajete.

3.4 Podatkovni viri

3.4.1 Uvod

Za izračun bruto investicij v osnovna sredstva po regijah se uporabljajo različni podatkovni viri. Ti ne zajemajo le podatkov o bruto investicijah v osnovna sredstva, ampak v manjšem delu tudi podatke o drugih spremenljivkah, ki se uporabljajo pri porazdelitvi bruto investicij v osnovna sredstva po regijah. V splošnem so podatkovni viri lahko vključeni v izračun bruto investicij v osnovna sredstva po regijah na enega izmed treh načinov:

- neposredno kot vir podatkov o bruto investicijah v osnovna sredstva,
- kot vir podatkov za razdelitvene ključne pri regionalizaciji bruto investicij v osnovna sredstva,
- kot vir podatkov o bruto investicijah v osnovna sredstva in hkrati kot razdelitveni ključni.

Podatkovni viri za izračun bruto investicij v osnovna sredstva po regijah so dveh vrst: v prvi skupini je statistično raziskovanje o investicijah v osnovna sredstva (poglavje 3.4.2), v drugi so različni podatkovni viri, ki dopolnjujejo podatke iz prve skupine (poglavje 3.4.3).

3.4.2 Statistično raziskovanje o investicijah v osnovna sredstva

Letno statistično raziskovanje o investicijah v osnovna sredstva¹² je najpomembnejši podatkovni vir in osnova za porazdelitev bruto investicij v osnovna sredstva po regijah. Raziskovanje se izvaja z dvema vprašalnikoma (INV-1 in INV-2), seznam poročevalskih enot pa je sestavljen na podlagi vzorca. V INV-1 so bili do leta 2003 zajeti vsi poslovni subjekti, ki so imeli vsaj 10 zaposlenih, od vključno 2004 naprej pa so zajeti vsi tisti, ki imajo vsaj 20 zaposlenih. Vprašalnik INV-2 obstaja od leta 2000 dalje in vključuje male pravne osebe in samostojne podjetnike oziroma – od leta 2004 dalje – poslovne subjekte z manj kot 20 zaposlenimi. S tem raziskovanjem je zajetih okrog 70 odstotkov vseh bruto investicij v osnovna sredstva, ki se ocenjujejo v okviru nacionalnih računov.

Z vprašalnikom INV-1 se zberejo podatki o bruto investicijah v osnovna sredstva po organizacijskem načelu in po načelu čistih dejavnosti. Večina podatkov se zbere po načelu čistih dejavnosti; to so podatki o bruto investicijah v nova osnovna sredstva in ti so osnovni podatkovni vir za izračun bruto investicij v osnovna sredstva po regijah.

Poleg podatkov o bruto investicijah v nova osnovna sredstva so za izračun bruto investicij v osnovna sredstva po regijah potrebni tudi podatki o investicijah v rabljena osnovna sredstva ter podatki o dezinvesticijah; ti se z vprašalnikom INV-1 zberejo po organizacijskem načelu.

V podatkih, zbranih z vprašalnikom INV-1, je bilo v letu 2007 zajetih skoraj 60 odstotkov vseh bruto investicij v osnovna sredstva, ustvarjenih v Sloveniji. Veliko večino ustvarjenih bruto investicij so predstavljale investicije v nova osnovna sredstva; posamezne deleže prikazuje tabela 3.1.

Tabela 3.1 Delež bruto investicij v osnovna sredstva, zbranih z vprašalnikom INV-1, v celotnih ustvarjenih bruto investicijah v osnovna sredstva, 2007, %

	Nova osnovna sredstva	Rabljena osnovna sredstva	Dezinvestirana osnovna sredstva	Skupaj INV-1
Slovenija	61,9	2,8	-6,0	58,7
Vzhodna Slovenija	61,4	2,5	-5,2	58,7
Zahodna Slovenija	62,4	3,0	-6,8	58,7

V nadaljevanju besedila so pri sklicevanju na podatke, zbrane z vprašalnikom INV-1, mišljeni podatki o novih osnovnih sredstvih, ki se z osnovnim podatkovnim virom zberejo po načelu čistih dejavnosti, razen če ni omenjeno drugače.

Z vprašalnikom INV-2 se zberejo podatki o investicijah v nova in rabljena osnovna sredstva ter podatki o dezinvesticijah. Podatki se porazdelijo po organizacijskem načelu na nacionalni ravni in predstavljajo okrog deset odstotkov vseh bruto investicij v osnovna sredstva, ustvarjenih v Sloveniji.

3.4.3 Drugi podatkovni viri

Drugi podatkovni viri so statistični podatkovni viri (podatki nacionalnih računov, statistika gradbeništva, Statistični register delovno aktivnega prebivalstva) in podatki drugih institucij (Direkcije Republike Slovenije za ceste, Agencije Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja, Slovenskih železnic, Javne agencije za železniški promet Republike Slovenije, Policije in drugih). Ti zagotavljajo podatke o bruto investicijah v osnovna sredstva in podatke o drugih spremenljivkah, ki se uporabljajo pri izračunu.

Med drugimi statističnimi viri je smiselno ločeno obravnavati dve skupini:

¹² Več na: http://www.stat.si/metodologija_pojasnila.asp?pod=14.

- podatke nacionalnih računov: to so podatki za raven celotne države in so pridobljeni iz različnih podatkovnih virov. V tej publikaciji ti viri niso posebej obravnavani, razen v tistih primerih, ko je to potrebno zaradi izračuna bruto investicij v osnovna sredstva po regijah;
- podatke iz preostalih virov: del podatkov iz teh virov se uporablja samostojno, del pa kot razdelitveni ključ za porazdelitev podatkov nacionalnih računov.

Uporaba podatkovnih virov je podrobneje opisana v nadaljevanju, delež posameznih virov pa je po regijah in po dejavnostih prikazan v tabeli 3.2.

Tabela 3.2 Struktura virov podatkov za izračun bruto investicij v osnovna sredstva po regijah in dejavnostih, 2007, %

	INV-1	INV-2	Popravki za polno zajetje in končna uskladitev	Skupaj
Slovenija	58,7	9,4	31,9	100,0
Vzhodna Slovenija	58,7	7,6	33,7	100,0
Zahodna Slovenija	58,7	11,1	30,3	100,0
Slovenija	58,7	9,4	31,9	100,0
AB Kmetijstvo, lov, gozdarstvo, ribištvo	11,1	0,7	88,2	100,0
CDE Rudarstvo, predelovalne dejavnosti, oskrba z elektriko	79,4	4,1	16,5	100,0
F Gradbeništvo	85,0	5,6	9,3	100,0
GHI Trgovina, popravila, gostinstvo, promet in zveze	71,5	8,0	20,5	100,0
JK Finančno posredništvo, nepremičnine, poslovne storitve	13,8	20,9	65,3	100,0
LMNOP Druge dejavnosti	74,0	5,1	20,9	100,0

3.5 Metode izračuna

3.5.1 Uvod

Izračun bruto investicij v osnovna sredstva po regijah ima dve glavni fazi. Prva faza oziroma osnovna faza temelji na uporabi osnovnega podatkovnega vira, tj. statističnega raziskovanja o investicijah v osnovna sredstva, izračun pa poteka po metodi "od spodaj navzgor" in po nepravni metodi "od spodaj navzgor". V drugi fazi, fazi zagotavljanja polnega zajetja, se izračuni iz prve faze na podlagi drugih podatkovnih virov in ob uporabi različnih metod regionalizacije ustrezno prilagodijo in dopolnijo. Osnovna faza je opisana v poglavju 3.5.2, faza zagotavljanja polnega zajetja pa v poglavju 3.5.3.

3.5.2 Osnovna faza

V osnovni fazi se kot podatkovni vir uporabijo podatki, zbrani s statističnim raziskovanjem o investicijah v osnovna sredstva. V tej fazi se oceni približno 70 odstotkov vseh bruto investicij v osnovna sredstva.

Najpomembnejši so podatki o investicijah v nova osnovna sredstva, zbrani z vprašalnikom INV-1. Ti so na voljo v skladu z načelom čistih dejavnosti, zato se seštejejo po regijah in dejavnostih z metodo "od spodaj navzgor", torej po metodi, ki je za regionalizacijo najprimernejša. Podatki o investicijah v rabljena osnovna sredstva in o dezinvesticijah, zbrani z vprašalnikom INV-1, so na voljo samo na ravni institucionalne enote, zato se za njihovo regionalizacijo uporablja nepravna metoda "od spodaj navzgor"; pri tem so razdelitveni ključ za regionalizacijo podatki o investicijah v nova osnovna sredstva.

Isti razdelitveni ključ se uporablja tudi za regionalizacijo podatkov o investicijah v nova in rabljena osnovna sredstva ter o dezinvesticijah, zbranih z vprašalnikom INV-2. Ti podatki so na voljo samo na ravni institucionalne enote, zato se za njihovo regionalizacijo uporablja nepravna metoda "od spodaj navzgor"; pri tem so razdelitveni ključ za regionalizacijo podatki o investicijah v nova osnovna sredstva, zbrani z vprašalnikom INV-1.

V naslednjem koraku v okviru osnovne faze se podatki osnovnega podatkovnega vira ustrezno popravijo. Ti popravki se nanašajo izključno na tiste podatke, za katere osnovni podatkovni vir ne zadošča za pravilen izračun bruto investicij v osnovna sredstva po regijah. Popravki, ki so potrebni za zagotovitev polnega zajetja v skladu z ESR 1995, so del druge faze, in so opisani v poglavju 3.5.3.

V osnovni fazi se tako popravijo podatki za nekatere institucionalne enote, ki so v osnovnem podatkovnem viru v celoti pripisani glavni dejavnosti matične enote in regiji, v kateri ima ta enota sedež. Manjše enote se v glavnem ukvarjajo z eno dejavnostjo in se nahajajo v eni regiji, zato so takšni podatki navadno ustrezni, obenem pa je njihov vpliv na končne rezultate zanemarljiv. Drugače je z večjimi enotami; te praviloma poslujejo v več regijah (večregionalne enote) in se ukvarjajo z več dejavnostmi (heterogene enote) ter ustvarijo bistveno večjo vrednost bruto investicij v osnovna sredstva. Primeri večregionalnih enot z veliko vrednostjo ustvarjenih bruto investicij v osnovna sredstva se rešujejo individualno, saj je njihov vpliv na končne rezultate velik.

Podatkovni viri so za pravilno regionalizacijo neprimerni ali nepopolni iz dveh razlogov: zaradi specifičnosti posamezne enote ali zaradi specifičnosti posamezne dejavnosti. Ne glede na razlog so za tvorbo razdelitvenih ključev vedno potrebni dodatni viri, z njimi pa se podatki regionalizirajo z nepravo metodo "od spodaj navzgor".

Primer neprimernih ali nepopolnih podatkov zaradi specifičnosti posamezne enote so podatki, ki se nanašajo na Policijo. V osnovnem podatkovnem viru so vse bruto investicije v osnovna sredstva te enote razporejene v regijo, v kateri ima ta enota sedež, čeprav vse investicije niso ustvarjene v tej regiji. Za bolj ustrezno regionalizacijo se zato uporabijo podatki o zasedenih delovnih mestih po posameznih "regionalnih" policijskih upravah; ti so na voljo v poročilih o delu policijskih uprav. V letu 2007 je bil razdelitveni ključ enak 0,496 za Vzhodno Slovenijo in 0,504 za Zahodno Slovenijo, saj je bila razlika v številu zasedenih delovnih mest med obema regijama minimalna.

Neprimerni ali nepopolni podatki zaradi specifičnosti posamezne dejavnosti pa so povezani zlasti s skupino dejavnosti promet, skladiščenje in zveze. Zanj so značilna razvejana omrežja in razmeroma redke lokalne EED, katerim se porazdelijo ustvarjene investicije. Čeprav so podatki, zbrani z vprašalnikom INV-1, organizirani po teritorialnem načelu, sodi ta dejavnost med težje naloge regionalizacije bruto investicij v osnovna sredstva.

Osnovni podatkovni vir zagotavlja dovolj kakovostne podatke za področje pošte in telekomunikacij ter deloma tudi za investicije v cestno omrežje. Podatki Družbe za avtoceste v Republiki Sloveniji so na voljo v taki obliki, da jih ni treba popravljati. To pa ne velja za Direkcijo Republike Slovenije za ceste in s tem za investicije v drugo veliko skupino cestnega omrežja (glavne in regionalne ceste ter del hitrih cest). Zanje se kot razdelitveni ključ tako uporabljajo podatki o realiziranih investicijah, posebej pridobljeni pri Direkciji.

Tudi pri investicijah v železniško omrežje osnovni podatkovni vir zagotavlja samo podatek na ravni države. Kot razdelitveni ključ se zato uporabijo podatki iz poročila Slovenskih železnic "Tehnični podatki o progah in postajah", v katerem so tudi podatki o številu kilometrov prog in tirov, prepustni moči in izkoriščenosti posameznih odsekov prog. Iz teh se izračuna povprečno število prevoženih kilometrov na dan v posamezni regiji; v letu 2007 je bilo 62,2 odstotka prevoženih v Vzhodni Sloveniji in 37,8 odstotka v Zahodni Sloveniji.

3.5.3 Faza zagotavljanja polnega zajetja

Podatki, zbrani z osnovnim podatkovnim virom, tj. s statističnim raziskovanjem o investicijah v osnovna sredstva, ne zajamejo vseh bruto investicij v osnovna sredstva v skladu z zajetjem po ESR 1995. V drugi fazi se torej izračuni iz prve faze dopolnijo tako, da je njihovo zajetje v skladu z ESR 1995 in s tem v skladu s podatki, ocenjenimi v okviru nacionalnih računov. Tabela 3.3 prikazuje delež popravkov za polno zajetje po regijah in posameznih skupinah dejavnosti.

Tabela 3.3 Popravki za polno zajetje bruto investicij v osnovna sredstva po regijah in dejavnostih, 2007, %

	Vzhodna Slovenija	Zahodna Slovenija	Slovenija
AB Kmetijstvo, lov, gozdarstvo, ribištvo	70,3	29,7	100,0
CDE Rudarstvo, predelovalne dejavnosti, oskrba z elektriko	60,5	39,5	100,0
F Gradbeništvo	50,0	50,0	100,0
GHI Trgovina, popravila, gostinstvo, promet in zveze	42,8	57,2	100,0
JK Finančno posredništvo, nepremičnine, poslovne storitve	48,5	51,5	100,0
LMNOP Druge dejavnosti	43,6	56,4	100,0
Skupaj dejavnosti	50,2	49,8	100,0

Popravki za polno zajetje se po regijah pretežno ocenijo z metodo "od zgoraj navzdol", in sicer tako, da se popravki, ocenjeni v okviru nacionalnih računov, regionalizirajo s pomočjo razdelitvenih ključev. Popravki se na nacionalni ravni ocenijo za vsak institucionalni sektor posebej, zato so enako vključeni tudi v regionalne račune. Vsebina popravkov je podrobno opisana v publikaciji Viri in metode ocenjevanja bruto nacionalnega dohodka; publikacija je na voljo na spletni strani Sursa.

Skupni delež popravkov za polno zajetje v letu 2007 je bil enak skoraj eni tretjini vrednosti vseh ustvarjenih bruto investicij v osnovna sredstva. Po sektorjih so popravki razporejeni precej različno. Investicije gospodinjstev (S.14) in nepridobitnih institucij, ki opravljajo storitve za gospodinjstva (S.15), so v osnovnem podatkovnem viru zajete najslabše, zato so popravki relativno pomembnejši kot v drugih sektorjih. V absolutni vrednosti pa so največji popravki potrebni pri nefinančnih družbah (S.11) in gospodinjstvih (S.14), medtem ko popravki pri finančnih družbah (S.12), državi (S.13) in nepridobitnih institucijah, ki opravljajo storitve za gospodinjstva (S.15), predstavljajo le nekaj odstotni delež celotnih popravkov za polno zajetje.

V tabeli 3.4 je prikazana struktura popravkov za polno zajetje po kohezijskih regijah za vse institucionalne sektorje.

Tabela 3.4 Popravki za polno zajetje bruto investicij v osnovna sredstva po regijah in sektorjih, 2007, %

	Vzhodna Slovenija	Zahodna Slovenija	Slovenija
S.11 Nefinančne družbe	47,5	52,5	100,0
S.12 Finančne družbe	12,7	87,3	100,0
S.13 Država	46,0	54,0	100,0
S.14 Gospodinjstva	52,7	47,3	100,0
S.15 Nepridobitne inštitucije	34,1	65,9	100,0
Skupaj dejavnosti	50,2	49,8	100,0

V regionalnih računih zajemajo popravki za polno zajetje bruto investicij v osnovna sredstva nefinančnih družb popravke za tiste enote, ki niso zajete v osnovnem podatkovnem viru, popravke zaradi proizvodnje za lastne potrebe, za povečanje vrednosti neproizvedenih nefinančnih sredstev in za zasebno rabo službenih vozil. Vsi popravki se regionalizirajo v skladu s strukturo iz osnovnega podatkovnega vira.

Finančne družbe so po vrednosti ustvarjenih bruto investicij v osnovna sredstva in po deležu popravkov za polno zajetje v celotni vrednosti poleg nepridobitnih institucij, ki opravljajo storitve za gospodinjstva (NPISG), najmanjši sektor, ki pa je zelo pomemben v dejavnosti finančno posredništvo; v letu 2007 je v tej dejavnosti predstavljal skoraj 97-odstotni delež. Tudi popravki za polno zajetje so ocenjeni skoraj izključno v finančnem posredništvu in zajemajo popravke za tiste enote, ki niso zajete v osnovnem podatkovnem viru, za zasebno rabo službenih vozil, za kupljeno programsko opremo (plačilo licenc in patentov) in v lastnem podjetju razvito programsko opremo. Vsi popravki se regionalizirajo v skladu s strukturo iz osnovnega podatkovnega vira.

Delež sektorja država v skupnih bruto investicijah v osnovna sredstva je bil v letu 2007 enak 15,3 odstotka, delež popravkov za polno zajetje v skupni vrednosti pa precej manj. Popravki so ocenjeni za enote, ki niso zajete v osnovnem podatkovnem viru, za lastno razvito programsko opremo, za stroške transakcij patentov in licenc ter za stroške transakcij z zemljišči. Vsi popravki se regionalizirajo v skladu s strukturo iz osnovnega podatkovnega vira.

Delež gospodinjstev v celotnih bruto investicijah v osnovna sredstva je bil v letu 2007 enak 22,2 odstotka, v nekaterih dejavnostih pa je bila v tem sektorju ustvarjena večina investicij, npr. v kmetijstvu, lovu in gozdarstvu 86,1 odstotka, v nepremičninah, najemu in poslovnih storitvah pa 68,7 odstotka vseh bruto investicij v osnovna sredstva v državi.

Popravki za polno zajetje so v letu 2007 predstavljali večino vseh bruto investicij v osnovna sredstva, ustvarjenih v tem sektorju. To pomeni, da je uporaba kakovostnega razdelitvenega ključa še pomembnejša, saj se metoda "od spodaj navzgor" uporablja le na majhnem delu podatkov. Hkrati so popravki v tem sektorju v letu 2007 predstavljali več kot dve tretjini vseh; največji del popravkov je bil opravljen v dejavnostih finančnega posredništva, nepremičnin, najema in poslovnih storitev.

Popravki so ocenjeni za enote, ki niso zajete v osnovnem podatkovnem viru, za zasebno rabo službenih vozil, za proizvodnjo programske opreme za lastne potrebe, za investicije v kmetijstvu, v stanovanja ter v zgradbe in objekte za poslovne namene samozaposlenih. Ti popravki se v regionalnih računih regionalizirajo z naslednjimi razdelitvenimi ključi:

- popravki za bruto investicije v osnovna sredstva samozaposlenih v primarni kmetijski proizvodnji (individualni kmetje) se regionalizirajo z različnimi kazalniki s področja kmetijstva (površina kmetijskih zemljišč v uporabi, ekonomska velikost kmečkih gospodarstev in družinskih kmetij ter z drugimi);
- popravki za investicije gospodinjstev v stanovanja se regionalizirajo na podlagi podatkov o stroških gradnje za lastne potrebe iz Ankete o samogradnji gospodinjstev iz leta 2005;
- preostali del popravkov se po regijah porazdeli v skladu s strukturo iz osnovnega podatkovnega vira.

Popravki za polno zajetje bruto investicij v osnovna sredstva sektorja NPISG zajemajo popravke za enote, ki niso zajete v osnovnem podatkovnem viru, posebej pa še za investicije verskih organizacij. V regionalnih računih se popravki za investicije v verske objekte regionalizirajo na osnovi podatkov Sursovega statističnega raziskovanja o gradbenih dovoljenjih, preostali popravki pa v skladu s strukturo iz osnovnega podatkovnega vira. Velika večina popravkov je ocenjenih v drugih storitvenih dejavnostih, to pa je hkrati skupina dejavnosti, v kateri je ustvarjenih največ bruto investicij v osnovna sredstva sektorja NPISG.

V zadnjem koraku v okviru druge faze se podatki regionalnih računov dokončno uskladijo s podatki nacionalnih računov. Ker se del regionalnih podatkov o bruto investicijah v osnovna sredstva izračuna po metodi "od spodaj navzgor", se pri uporabi različnih podatkovnih virov lahko pojavijo razlike med rezultati na nacionalni in regionalni ravni. Sestavni del končne uskladitve je tudi prilagoditev regionalnih podatkov za vrednost bruto investicij v osnovna sredstva, ki je rezultat usklajevanja izdatkovne metode izračuna BDP s proizvodno metodo. Pri obeh oblikah končne uskladitve se podatki o bruto investicijah v osnovna sredstva po regijah prilagodijo sorazmerno po NUTS 2.

ČETRTO POGLAVJE

SREDSTVA ZA ZAPOSLENE

4.1 Uvod

Sredstva za zaposlene po regijah so celotno nadomestilo v denarju ali naravi, ki ga zaposlenemu za njegovo opravljeno delo izplača delodajalec v regiji, v kateri ima svoj sedež. So edina kategorija primarnega dohodka, za katero se podatki regionalnih računov izračunavajo za vse institucionalne sektorje. Obenem so sredstva za zaposlene tudi največja kategorija primarnega dohodka, saj predstavljajo pomemben delež BDP (več kot 50 odstotkov). Surs izračunava in prikazuje te podatke na ravni NUTS 2, za kohezijski regiji Vzhodna Slovenija in Zahodna Slovenija, ter po dejavnostih v skladu s Standardno klasifikacijo dejavnosti (SKD).

Sredstva za zaposlene po regijah je sicer mogoče opazovati z dveh vidikov, z vidika izplačevalca sredstev (poslovnega subjekta) ali z vidika prejemnika sredstev (zaposlenega). V tem poglavju so obravnavana sredstva za zaposlene z vidika izplačevalca sredstev; to pomeni, da so razporejena v regijo, v kateri ima izplačevalec svoj sedež. Če sta sedež izplačevalca in prebivališče zaposlenega vedno v isti regiji, so rezultati izračunov z obeh vidikov identični, vendar se to zaradi vpliva dnevnih delovnih migracij skoraj ne dogaja. Prebivališče dnevnih migrantov je namreč pogosto v drugi regiji, kot je sedež izplačevalca sredstev, zato se razlikujejo tudi rezultati izračunov. Metodologija ocenjevanja sredstev za zaposlene po regijah z vidika prejemnika sredstev je prikazana v petem poglavju.

V tej publikaciji opisana metodologija izračuna regionalnih sredstev za zaposlene je razdeljena na štiri dele. Najprej so opisani način objavljanja podatkov in revizijska politika ter splošna izhodišča izračuna. Sledi opis najpomembnejših podatkovnih virov, v zadnjem, najpomembnejšem delu pa je opisana metoda izračuna. Opis metodologije se nanaša na leto 2007. Metodologija, uporabljena druga leta, se bistveno ne razlikuje od te, ki je opisana v tej publikaciji.

4.2 Objavljanje podatkov in revizijska politika

Surs podatke o regionalnih sredstvih za zaposlene objavlja 22 mesecev po koncu referenčnega leta (podatki za 2007 so bili objavljeni oktobra 2009). Koledar napovedanih objav je sestavljen za eno leto vnaprej, datum dejanske objave pa je potrjen v tednu pred objavo.

Podatki postanejo javni z objavo v zbirki Prva objava na spletni strani Sursa¹³. Prva objava vsebuje najpomembnejše informacije s kratkim komentarjem ter povezavo na podrobne tabele v podatkovni bazi SI-STAT¹⁴. Vse oblike objav se pripravijo v slovenskem in angleškem jeziku.

Podatki so objavljeni na ravni NUTS 2 (Vzhodna Slovenija, Zahodna Slovenija) in po skupinah dejavnosti klasifikacije SKD na t. i. ravni A6; na tej ravni so dejavnosti združene v šest skupin:

- A+B Kmetijstvo, lov, gozdarstvo in ribištvo;
- C+D+E Rudarstvo, predelovalne dejavnosti ter oskrba z električno energijo, plinom in vodo;
- F Gradbeništvo;
- G+H+I Trgovina na drobno in debelo, popravila motornih vozil in izdelkov široke porabe, gostinstvo, promet, skladiščenje in zveze;
- J+K Finančno posredništvo, poslovanje z nepremičninami, najem in poslovne storitve;
- L+M+N+O+P Druge storitvene dejavnosti.

¹³ http://www.stat.si/tema_ekonomsko_nacionalni.asp.

¹⁴ <http://www.stat.si/pxweb/Database/Ekonomsko/Ekonomsko.asp#03>.

Podatki so prikazani takole:

- v milijonih evrov (podatki pred letom 2007 so preračunani po nespremenljivem tečaju zamenjave 239,64 tolarja za en evro),
- struktura po regijah (Slovenija = 100),
- struktura po dejavnostih (regija = 100).

Časovna vrsta podatkov za obdobje 1999–2006 je bila prvič objavljena decembra 2008¹⁵, od takrat naprej pa se podatki za novo referenčno leto in revidirani podatki iz predhodnih let objavljajo vsako leto oktobra. Revizije podatkov so posledica sprememb v podatkovnih virih in metodah izračuna. Revizije, ki so posledica večjih revizij podatkov nacionalnih računov, se v regionalne račune integrirajo do naslednje objave. Manjše revizije v časovni vrsti se opravijo in objavijo pri vsakokratnem letnem izračunu.

Vsi trenutno objavljeni podatki (1999–2008) so časovno primerljivi. V časovni vrsti ni prekinitev, saj so bile vse ustrezne revizije opravljene v celotni časovni vrsti. Pri tem se za izračune za nazaj ne uporabljajo posebne metode; podatki se torej znova izračunajo na enak način kot ob rednih izračunih.

4.3 Splošna načela

4.3.1 Metode regionalizacije

Opazovana enota pri ocenjevanju sredstev za zaposlene po regijah je lokalna enota enovrstne dejavnosti (lokalna EED). Uporaba lokalne EED kot opazovane enote zagotavlja ustrezno informacijo o regiji, v kateri se sredstva izplačujejo, saj je večina institucionalnih enot v praksi precej heterogenih, in sicer tako z vidika dejavnosti, ki jih opravljajo (glavne in stranske dejavnosti), kot tudi z vidika lokacije, kjer dejavnost opravljajo (večregionalne enote, ki imajo središče ekonomskega interesa v več regijah). Z uporabo lokalne EED so podatki o sredstvih za zaposlene z vidika dejavnosti homogeni, obenem pa je upoštevana tudi lokacija enote, v kateri se sredstva za zaposlene izplačujejo.

V splošnem je uporaba posamezne metode regionalizacije omejena določena z dvema pogojema:

- z razpoložljivostjo podatkovnih virov, ki jih zahteva posamezna metoda, in
- z značilnostmi spremenljivke, ki se regionalizira.

Za razporeditev sredstev za zaposlene po regijah se uporabljajo vse razpoložljive metode, vendar se kakovost rezultatov, pridobljenih z različnimi metodami, razlikuje. Tudi tu velja splošno pravilo, da so za regionalizacijo podatkov najprimernejše metode "od spodaj navzgor", zato se te uporabljajo vedno, kadar je to mogoče. Če pa podatkovni viri o sredstvih za zaposlene niso na voljo na ravni lokalne EED, je njihovo gibanje mogoče dokaj dobro predvideti z ustreznimi sorodnimi časovnimi vrstami, in v tem primeru se te uporabijo kot razdelitveni ključ (npr. opravljene delovne ure, število zaposlenih). Sorodne časovne vrste so tiste, katerih gibanje je v pozitivni povezavi z gibanjem sredstev za zaposlene.

V slovenskih regionalnih računih je bila večina sredstev za zaposlene v letu 2007 razdeljena po regijah na ravni NUTS 2 z metodami "od spodaj navzgor"; tam, kjer so bili podatki na ravni lokalne EED pomanjkljivi, pa so bile uporabljene druge metode.

4.3.2 Definicije spremenljivk

Sredstva za zaposlene vsebujejo – po ESR 1995 – bruto plače in osebne prejemke zaposlenih ter socialne prispevke delodajalcev.

¹⁵ Prva objava: Sredstva za zaposlene po regijah (5. 12. 2008).

Bruto plače zajemajo vsa bruto plačila za redno in nadurno delo, premije za delovno uspešnost in bruto nadomestila plač delodajalcev, izplačana zaposlenim za čas, ko niso bili na delu zaradi letnih dopustov, državnih praznikov ali bolniške odsotnosti (do 30 dni).

Osebnim prejemkom vsebujejo denarna nadomestila, izplačana zaposlenim za hrano, za prevoz na delo in z dela in regres za letni dopust, vključujejo pa tudi oceno vrednosti napitnin v gostinskih in storitvenih dejavnostih ter oceno vrednosti uporabe službenih vozil za zasebne namene.

Socialni prispevki delodajalcev so dejanski (obvezni in prostovoljni) in pripisani socialni prispevki. Dejanske socialne prispevke plačujejo delodajalci v korist svojih zaposlenih zavarovateljem. Višina teh prispevkov je določena s standardno stopnjo kot delež bruto plače (v letu 2007: 16,1 odstotka). Pripisani socialni prispevki vsebujejo nadomestila plač, ki jih izplačuje delodajalec za čas odsotnosti z dela zaradi bolezni, nesreč ipd.

4.4 Podatkovni viri

4.4.1 Statistično raziskovanje o izplačanih plačah pri pravnih osebah

Za izračun sredstev za zaposlene po regijah se uporabljajo različni podatkovni viri. Najpomembnejši so podatki o bruto plačah, zbrani z Mesečnim statističnim raziskovanjem o izplačanih plačah pri pravnih osebah (ZAP/M). Opazovane enote pri omenjenem raziskovanju so pravne osebe javnega in zasebnega sektorja oziroma njihove enote v sestavi, ki so registrirane za opravljanje dejavnosti v Sloveniji. Podatke za to raziskovanje zbira vsak mesec Ajpes, ki jih pošilja na Surs, ta pa jih statistično obdela.

V raziskovanje so vključene zaposlene osebe (oziroma njihove plače) s pogodbami o zaposlitvi; osebe, ki delajo po pogodbah o delu ali avtorskih pogodbah, niso upoštevane. Upoštevane so vse zaposlene osebe, ne glede na to, ali delajo za določen ali nedoločen čas, s polnim delovnim časom ali z delovnim časom, krajšim od polnega. Vključeni niso samostojni podjetniki posamezniki in pri njih zaposlene osebe, osebe, ki opravljajo poklicno dejavnost, osebe, ki opravljajo javna dela, napotene zaposlene osebe (detaširani delavci) in kmetje. Z raziskovanjem ZAP/M je zajetih več kot 60 odstotkov vseh sredstev za zaposlene, izplačanih v Sloveniji (tabela 4.1). Podatki, zbrani s tem raziskovanjem, se uporabljajo neposredno kot vir podatkov za izračun sredstev za zaposlene po regijah in hkrati kot razdelitveni ključ.

Tabela 4.1 Delež bruto plač, zajetih z raziskovanjem ZAP/M, v celotnih sredstvih za zaposlene po regijah in dejavnostih, 2007, %

	Slovenija	Vzhodna Slovenija	Zahodna Slovenija
AB Kmetijstvo, lov, gozdarstvo, ribištvo	52,0	50,1	56,1
CDE Rudarstvo, predelovalne dejavnosti, oskrba z elektriko	63,6	63,5	63,7
F Gradbeništvo	52,4	49,8	54,9
GHI Trgovina, popravila, gostinstvo, promet in zveze	57,4	53,9	59,4
JK Finančno posredništvo, nepremičnine, poslovne storitve	52,9	51,8	53,4
LMNOP Druge dejavnosti	69,8	70,6	69,2
Skupaj dejavnosti	61,1	60,7	61,5

4.4.2 Drugi podatkovni viri

Drugi podatkovni viri, ki se uporabljajo pri izračunu sredstev za zaposlene po regijah, so:

- podatki nacionalnih računov: ti so vir podatkov o drugih osebnih prejemkih ter vir za popravke, ki zagotavljajo zajetje sredstev za zaposlene v skladu z mejami proizvodnje po ESR 1995;
- podatki iz izkazov poslovnega izida (letnih računovodskih izkazov): ti podatki so glavni podatkovni vir za sektor gospodinjstev (S.14), to je tisti sektor, ki ni zajet v raziskovanju ZAP/M. Podatki iz izkazov se uporabljajo neposredno kot vir podatkov za izračun sredstev za zaposlene po regijah in hkrati kot razdelitveni ključ. Izkazi poslovnega izida so sicer pomemben podatkovni vir tudi za nacionalne račune, zato se posredno uporabljajo tudi

pri izračunu regionalnih sredstev za zaposlene v drugih sektorjih. Seveda pa se v nazadnje omenjenem primeru uporabljajo druge metode regionalizacije, in ne metoda "od spodaj navzgor";

- preostali podatkovni viri: ti se v izračunu uporabljajo posredno – kot razdelitveni ključi za porazdelitev podatkov nacionalnih računov. Dopolnjujejo osnovni podatkovni vir tam, kjer jih je iz različnih razlogov primerneje uporabljati. Ti podatkovni viri so: Statistični register delovno aktivnega prebivalstva (SRDAP) (poglavje 2.3.4), dohodninske napovedi in podobni.

4.5 Metode izračuna

Za izračun sredstev za zaposlene po regijah se uporabljajo različne metode regionalizacije. Prva faza izračuna temelji na metodi "od spodaj navzgor" z uporabo osnovnih podatkovnih virov. Za sektorje nefinančne družbe, finančne družbe, država in nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva (NPISG), je osnovni podatkovni vir statistično raziskovanje ZAP/M. Za sektor gospodinjstev so osnovni podatkovni vir izkazi poslovnega izida.

V drugi fazi se uporabijo dopolnilni podatkovni viri in metode iz skupine "od zgoraj navzdol". Pri tem se izračuni iz prve faze dopolnijo z naslednjimi izračuni:

- z izračunom socialnih prispevkov delodajalcev: izračunajo se kot delež bruto plače; standardna stopnja je bila v letu 2007 enaka 16,1 odstotka bruto plače; vključuje prispevke za pokojninsko in zdravstveno zavarovanje, za zaposlovanje, porodniško varstvo in za poškodbe pri delu;
- z izračunom drugih osebnih prejemkov: vir podatkov so nacionalni računi, po regijah pa se porazdelijo z različnimi razdelitvenimi ključi;
- s popravki za polno zasetje: vir podatkov so nacionalni računi, po regijah pa se porazdelijo z različnimi razdelitvenimi ključi. Vsebina popravkov je podrobno opisana v publikaciji Viri in metode ocenjevanja bruto nacionalnega dohodka; publikacija je na voljo na spletni strani Sursa.

V zadnji fazi se izvede dokončna uskladitev s podatki nacionalnih računov. Razlike med obema skupinama računov so običajne in so predvsem posledica različnih glavnih podatkovnih virov (glavni podatkovni vir za nacionalne račune so izkazi poslovnega izida, za regionalne račune pa statistično raziskovanje ZAP/M), na končni rezultat pa vplivajo tudi uporabljene metode izračuna.

Vse tri faze izračuna sredstev za zaposlene po regijah se opravijo za vsak institucionalni sektor posebej; zaradi uporabe različnih podatkovnih virov je s tem zagotovljena boljša kakovost izračunov. V nadaljevanju so podrobneje opisani izračun in podatki o sredstvih za zaposlene po regijah po posameznih institucionalnih sektorjih.

Glavni podatkovni vir za izračun sredstev za zaposlene po regijah za nefinančne družbe je raziskovanje ZAP/M. To zagotavlja podatke o bruto plačah, ki predstavljajo v tem sektorju 61,8 odstotka vseh sredstev za zaposlene. Podatki o drugih osebnih prejemkih ter popravki za polno zasetje (popravki zaradi napačnega poročanja, napitnine ipd.), izračunani v okviru nacionalnih računov, se po kohezijskih regijah porazdelijo v skladu s strukturo podatkov o bruto plačah po dejavnostih in regijah. V tabeli 4.2 je prikazana struktura sredstev za zaposlene po regijah za nefinančne družbe po posameznih korakih izračuna.

Tabela 4.2 Struktura sredstev za zaposlene v nefinančnih družbah po regijah in komponentah izračuna, 2007, %

	Slovenija	Vzhodna Slovenija	Zahodna Slovenija
Bruto plače	61,8	63,1	60,8
Socialni prispevki delodajalcev	9,9	10,2	9,8
Drugi osebni prejemki	20,5	19,8	21,0
Popravki za polno zasetje	4,3	4,5	4,2
Uskladitev s podatki nacionalnih računov	3,5	2,5	4,2
Skupaj	100,0	100,0	100,0

Izračun sredstev za zaposlene po regijah za finančne družbe je zelo podoben izračunu za nefinančne družbe. Glavni podatkovni vir je raziskovanje ZAP/M, drugi osebni prejemki pa se po kohezijskih regijah izračunajo s porazdelitvijo nacionalne vrednosti v skladu s strukturo bruto plač. Popravkov za polno zajetje v tem sektorju ni. V tabeli 4.3 je prikazana struktura sredstev za zaposlene po regijah za finančne družbe po posameznih korakih izračuna.

Tabela 4.3 Struktura sredstev za zaposlene v finančnih družbah po regijah in komponentah izračuna, 2007, %

	Slovenija	Vzhodna Slovenija	Zahodna Slovenija
Bruto plače	83,9	83,2	84,2
Socialni prispevki delodajalcev	13,5	13,4	13,6
Drugi osebni prejemki	13,4	13,4	13,4
Uskladitev s podatki nacionalnih računov	-10,8	-10,0	-11,1
Skupaj	100,0	100,0	100,0

Izračun za sektor država je podoben izračunom za nefinančne in finančne družbe. Glavni podatkovni vir je raziskovanje ZAP/M, drugi osebni prejemki pa se po kohezijskih regijah izračunajo s porazdelitvijo nacionalne vrednosti v skladu s strukturo bruto plač. Tudi v tem sektorju ni popravkov za polno zajetje. Tabela 4.4 prikazuje strukturo sredstev za zaposlene po regijah za državo po posameznih korakih izračuna.

Tabela 4.4 Struktura sredstev za zaposlene v državi po regijah in komponentah izračuna, 2007, %

	Slovenija	Vzhodna Slovenija	Zahodna Slovenija
Bruto plače	72,9	73,5	72,6
Socialni prispevki delodajalcev	11,7	11,8	11,7
Drugi osebni prejemki	9,6	9,2	9,9
Uskladitev s podatki nacionalnih računov	5,7	5,5	5,8
Skupaj	100,0	100,0	100,0

Postopek izračuna sredstev za zaposlene po regijah za gospodinjstva se razlikuje od postopka v drugih sektorjih, saj raziskovanje ZAP/M ne vsebuje podatkov za ta sektor. Osnovni podatkovni vir so izkazi poslovnega izida, dodatni pa podatki iz nacionalnih računov, SRDAP in dohodninske napovedi.

Izkazi poslovnega izida za majhne samostojne podjetnike posameznike zagotavljajo večino podatkov o sredstvih za zaposlene v tem sektorju, in sicer več kot 80 odstotkov. K tem se prištejejo podatki iz izkazov poslovnega izida za velike samostojne podjetnike, njihov delež pa je precej manjši. Rezultati se izračunajo neposredno iz izkazov na ravni enote, torej z metodo "od spodaj navzgor".

Podatki nacionalnih računov se kot podatkovni vir v sektorju gospodinjstev uporabljajo za dva elementa izračuna. Prvič, popravki za sredstva za zaposlene v namenoma neregistriranih dejavnostih, ilegalnih dejavnostih in dejavnostih, za katere registracija ni potrebna, se izračunajo na nacionalni ravni, po regijah pa porazdelijo z ustreznimi razdelitvenimi ključi, katerih vir so SRDAP in dohodninske napovedi. Drugič, podatki o sredstvih za zaposlene pri individualnih kmetih, izračunani za raven celotne države, se po regijah razdelijo glede na strukturo sredstev za zaposlene za majhne samostojne podjetnike posameznike. S tem delom izračuna je ocenjenih do 15 odstotkov vseh sredstev za zaposlene v sektorju, uporabljene metode regionalizacije pa so iz skupine metod "od zgoraj navzdol".

V zadnjem koraku se opravi končna uskladitev s podatki nacionalnih računov; ta je v letu 2007 na nacionalni ravni znašala 1,4 odstotka vseh sredstev za zaposlene sektorja gospodinjstev.

V sektorju nepridobitnih institucij, ki opravljajo storitve za gospodinjstva (NPISG), so glavni podatkovni vir za izračun sredstev za zaposlene po regijah podatki o izplačanih bruto plačah, zbrani z raziskovanjem ZAP/M. Bruto plače so

skupaj s socialnimi prispevki delodajalcev predstavljale v letu 2007 nekoliko več kot 51 odstotkov vseh sredstev za zaposlene v tem sektorju. Drugi osebni prejemki, sredstva za zaposlene v verskih skupnostih in pri še nekaterih poslovnih subjektih, ki niso zajeti v glavnem podatkovnem viru, pa se po regijah izračunajo s porazdelitvijo nacionalne vrednosti v skladu s strukturo bruto plač iz raziskovanja ZAP/M. Končna uskladitev s podatki nacionalnih računov predstavlja dva odstotka vrednosti vseh sredstev za zaposlene, izplačanih v sektorju NPISG. Tabela 4.5 prikazuje strukturo sredstev za zaposlene po regijah za NPISG po posameznih korakih izračuna.

Tabela 4.5 **Struktura sredstev za zaposlene v NPISG po regijah in komponentah izračuna, 2007, %**

	Slovenija	Vzhodna Slovenija	Zahodna Slovenija
Bruto plače	44,2	43,8	44,4
Socialni prispevki delodajalcev	7,1	7,1	7,1
Drugi osebni prejemki	13,4	13,5	13,4
Popravki za polno zajeetje	37,3	36,5	37,3
Uskladitev s podatki nacionalnih računov	-2,0	-0,9	-2,2
Skupaj	100,0	100,0	100,0

PETO POGLAVJE

RAČUNI GOSPODINJSTEV

5.1 Uvod

Regionalni računi gospodinjstev se pripravljajo za rezidenčna gospodinjstva na regionalnem ozemlju. Iz praktičnih razlogov so ti računi omejeni na razdelitev dohodka, brez računa ustvarjanja dohodka. Računi razdelitve obsegajo dva računa, in sicer račun alokacije primarnega dohodka in račun sekundarne razdelitve dohodka. Njihov namen je merjenje primarnih dohodkov in razpoložljivega dohodka gospodinjstev, ki so rezidenti v regiji. Surs objavlja račune na ravni NUTS 3, torej za 12 statističnih regij, ter na ravni NUTS 2 (kohezijski regiji Vzhodna Slovenija in Zahodna Slovenija).

Opis metodologije izdelave regionalnih računov gospodinjstev je razdeljen na pet delov. Najprej sta opisana način objavljavanja podatkov in revizijska politika. Sledijo opredelitev sektorja gospodinjstev in načela rezidenčnosti ter opis najpomembnejših podatkovnih virov. Najpomembnejši sta zadnji poglavji, v katerih je opisana metodologija priprave regionalnega računa alokacije primarnih dohodkov sektorja gospodinjstev in računa sekundarne razdelitve dohodka za isti institucionalni sektor. Opis metodologije se nanaša na leto 2007. Metodologija, uporabljena za druga leta, se ne razlikuje bistveno od te, ki je opisana v tej publikaciji.

5.2 Objavljanje podatkov in revizijska politika

Surs objavlja regionalne račune gospodinjstev najpozneje 24 mesecev po koncu referenčnega leta (npr. podatki za 2007 so bili objavljeni oktobra 2009). Koledar napovedanih objav je sestavljen za eno leto vnaprej, datum dejanske objave pa je potrjen v tednu pred objavo.

Podatki postanejo javni z objavo v zbirki Prva objava na spletni strani Sursa¹⁶. Prva objava vsebuje najpomembnejše informacije s kratkim komentarjem ter povezavo na podrobne tabele v podatkovni bazi SI-STAT¹⁷. Vse oblike objav se pripravijo v slovenskem in angleškem jeziku.

Podatki se objavljajo na ravni NUTS 2 in NUTS 3 (kohezijski regiji Vzhodna Slovenija in Zahodna Slovenija ter 12 statističnih regij). Računi na ravni NUTS 3 so bili prvič objavljeni konec leta 2010, pred tem so bili objavljeni na ravni NUTS 2.

Podatki so prikazani takole:

- v milijonih evrov (podatki pred letom 2007 so preračunani po nespremenljivem tečaju zamenjave 239,64 tolarja za en evro),
- struktura po regijah (Slovenija = 100),
- na prebivalca v evrih (podatki pred letom 2007 so preračunani po nespremenljivem tečaju zamenjave 239,64 tolarja za en evro).

Časovna vrsta podatkov za obdobje 2000–2006 je bila prvič objavljena decembra 2008¹⁸, od takrat naprej pa se podatki za novo referenčno leto ter revidirani podatki iz predhodnih let objavljajo vsako leto. Revizije podatkov so posledica sprememb v podatkovnih virih ali metodah izračuna. Revizije, ki so posledica večjih revizij podatkov nacionalnih računov, se v regionalne račune integrirajo do naslednje objave. Manjše revizije v časovni vrsti se opravijo in objavijo pri vsakokratnem letnem izračunu.

¹⁶ http://www.stat.si/tema_ekonomsko_nacionalni.asp.

¹⁷ <http://www.stat.si/pxweb/Database/Ekonomsko/Ekonomsko.asp#03>.

¹⁸ Prva objava: Računi gospodinjstev po regijah (5. 12. 2008).

Vsi trenutno objavljeni podatki (1999–2008) so časovno primerljivi. V časovni vrsti ni prekinitev, saj so bile vse ustrezne revizije opravljene v celotni časovni vrsti. Pri tem se za izračune za nazaj ne uporabljajo posebne metode; podatki se torej znova izračunajo na enak način kot ob rednih izračunih.

5.3 Sektor gospodinjstva in rezidenčnost

V skladu z ESR 1995 sektor gospodinjstva zajema posameznike in skupine posameznikov kot potrošnike in kot podjetnike, ki proizvajajo tržno blago ter nefinančne in finančne storitve. V ta sektor sodijo tudi posamezniki in skupine posameznikov kot proizvajalci blaga in nefinančnih storitev izključno za lastno končno porabo.

Gospodinjstva kot potrošniki so opredeljeni kot majhne skupine oseb, ki so skupaj nastanjene, ki deloma ali v celoti združujejo svoje dohodke in premoženje in ki skupaj trošijo določene vrste blaga in storitev (največkrat stanovanjske storitve in hrano). Temu se lahko doda še merilo obstoja družinskih ali čustvenih vezi.

Gospodinjstva kot proizvajalci tržnega blaga in storitev so nekorporativna podjetja. Proizvajalci blaga in nefinančnih storitev za lastno končno porabo so kmetje in gospodinjstva, ki proizvajajo stanovanjske storitve za lastno porabo.

Glavni viri gospodinjstev so sredstva za zaposlene, dohodki od lastnine, transferji iz drugih sektorjev, prejemki od prodaje tržnih proizvodov in pripisani prejemki iz proizvodnje proizvodov za lastno končno porabo.

Gospodinjstvo ima središče ekonomskega interesa v regiji, v kateri vzdržuje stanovanje, ki ga člani gospodinjstva obravnavajo in uporabljajo kot stalno bivališče. Vsi posamezniki, ki sestavljajo gospodinjstvo, so rezidenti iste regije. Gospodinjstva so enoregionalne institucionalne enote, središče ekonomskega interesa pa imajo v regiji bivanja, in ne v regiji, v kateri delajo. Izjema so študenti in dolgotrajni pacienti, ki zunaj regije stalnega bivališča živijo več kot eno leto. Ti so rezidenti regije gostiteljice.

Razvrščanje podatkov o prihodkih in odhodkih posameznikov, ki sestavljajo gospodinjstva, je v slovenskih regionalnih računih dokaj enostavno, saj večina podatkovnih virov vsebuje tudi podatke o naslovu, občini ali upravni enoti prejemnikov. Če so na voljo le podatki o prejemnikih oziroma njihova enotna matična številka občana (EMŠO), se njihovi prejemki po regijah razvrščajo s pomočjo Centralnega registra prebivalstva (CRP). Z uporabo CRP se ugotavlja tudi dejansko bivanje (začasno bivališče) študentov.

5.4 Podatkovni viri

5.4.1 Uvod

Za pripravo regionalnih računov gospodinjstev se v Sloveniji uporabljajo trije glavni podatkovni viri in več dodatnih. Najpomembnejši so podatki o dohodnini, in sicer napovedi za odmero dohodnine in odmerjena dohodnina (poglavje 5.4.2). Drugi pomemben podatkovni vir so podatki s področja socialne zaščite (socialni transferji), ki jih napovedi za odmero dohodnine ne zajemajo ali ne zajemajo v celoti (poglavje 5.4.3). Tretji pomemben podatkovni vir so letni računovodski izkazi za samostojne podjetnike, ki se uporabljajo za izračun raznovrstnega dohodka nekorporativnih podjetij (poglavje 5.4.4).

Poleg glavnih podatkovnih virov se uporabljajo tudi dodatni viri, npr. podatki nacionalnih računov, drugih statističnih raziskovanj in drugi viri. Ti so na kratko omenjeni v poglavju 5.4.5, natančneje opisani pa pri opisu izračuna za posamezno transakcijo.

5.4.2 Dohodnina

Dohodnina je davek od dohodkov fizičnih oseb. Zavezanci za dohodnino so vsi rezidenti Republike Slovenije, ki so v določenem letu prejeli dohodke, katerih vir je v Sloveniji ali zunaj Slovenije. Poleg rezidentov Slovenije so zavezanci za dohodnino tudi nerezidenti, če imajo njihovi dohodki vir v Sloveniji. Dohodnina se obračuna in odmeri na osnovi napovedi za odmero dohodnine, davčne stopnje in olajšav, v skladu z veljavno zakonodajo. Sistem plačevanja dohodnine urejata Zakon o davčnem postopku in Zakon o dohodnini (prvi Uradni list Republike Slovenije,

št. 48/1990, spremembe in dopolnitve Uradni list Republike Slovenije, št. 34/1991), po katerem je bila za leto 1992 dohodnina tudi prvič odmerjena. Potem je bil zakon kmalu dopolnjen, in sicer leta 1993 (Uradni list Republike Slovenije, št. 71/1993). Razen manjših dopolnitev in sprememb se zakon o dohodnini ni bistveno spreminjal vse do leta 2004 (ZDoh-1, Uradni list Republike Slovenije, št. 54/2004). Ta se je uporabljal za obračunske leti 2005 in 2006. Novi zakon o dohodnini (Zdoh-2, Uradni list Republike Slovenije, št. 117/2006) je bil sprejet novembra 2006 in se je uporabljal za obračunske leti 2007 in 2008, za leto 2008 skupaj s spremembami in dopolnitvami (Zdoh-2A, Uradni list Republike Slovenije, št. 10/2008).

Surs pridobiva podatke o dohodnini na podlagi Zakona o državni statistiki in Dogovora o sodelovanju, sklenjenega med Ministrstvom za finance, Davčno upravo Republike Slovenije (Durs) in Sursom (sklenjen 6. junija 2002). Durs posreduje podatke Sursu decembra, in sicer podatke za prejšnje leto, na voljo za uporabo pa so dva do tri mesece pozneje. V tem času se opravi logična kontrola in odpravijo morebitne napake.

Podatki o dohodnini so razvrščeni v ločene datoteke glede na vrsto podatkov:

- napovedi za odmero dohodnine (dohodki iz zaposlitve, dohodki iz dejavnosti, dohodek iz kmetijske in gozdarske dejavnosti, dohodek iz premoženja, drugi dohodki), na voljo od leta 1993 dalje;
- olajšave za vzdrževane družinske člane, na voljo od leta 1997 dalje;
- olajšave za različne namene, na voljo za leta 2002–2006;
- olajšave za premije prostovoljnega pokojninskega zavarovanja, na voljo od leta 2002 dalje;
- kontrolni podatki (podatki izplačevalcev), na voljo od leta 1997 dalje;
- podatki o dohodkih iz tujine, na voljo od leta 2005 dalje, pred tem so na voljo le podatki o plačah in pokojninah iz tujine;
- podatki o odmerjeni dohodnini, na voljo od leta 2005 dalje.

Pri uporabi podatkov o dohodnini je treba biti pozoren na naslednje:

- na vsebino rubrik v napovedih in na njihove oznake v časovni vrsti;
- na oprostitve (to so dohodki, od katerih se dohodnina ne plačuje); te podatke je treba pridobiti iz drugih podatkovnih virov. Taki primeri so invalidnine, prejemki družinskega varstva, enkratne denarne socialne pomoči, zavarovalne odškodnine ipd.;
- na višino dohodninskega praga (npr. dohodki niso zajeti v celoti, pač pa le tisti, ki presegajo določen znesek; ta je navadno enak višini splošne olajšave); te podatke je treba pridobiti iz drugih podatkovnih virov ali uporabiti dodatne vire za preverjanje kakovosti. Taki primeri so pokojnine, socialni transferji, dohodki od študentskega dela, obresti, štipendije ipd.

5.4.3 Socialni transferji

Z vidika gospodinjev so socialni transferji dohodki, ki jih prejema na podlagi določenih pravic. Te pravice so zakonsko določene, izhajajo lahko iz naslova pokojninskega in invalidskega zavarovanja, obveznega socialnega zavarovanja, premoženjskega stanja itd. Podatke o socialnih transferjih posredujejo Sursu institucije, ki so pristojne za izvajanje programov socialne zaščite, in sicer na osnovi Zakona o državni statistiki in na osnovi sklenjenih dogovorov oziroma sporazumov o posredovanju podatkov: Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (ZPIZ), Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve (MDDSZ) in Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje. Surs uporablja prejete podatke prvenstveno za izvajanje statističnega raziskovanja o izdatkih in virih financiranja programov socialne zaščite.

Pomanjkljivost podatkov o socialnih transferjih je, da ne vsebujejo podatkov o bivališču prejemnikov, zato je sestavni del priprave podatkov povezovanje oziroma razvrščanje prejemkov v ustrezno regijo, in sicer s pomočjo CRP. Povezovalni element med CRP in podatki o prejemnikih je EMŠO.

5.4.4 Letni računovodski izkazi

Vsi poslovni subjekti so dolžni letne računovodske izkaze za predhodno koledarsko leto predložiti Agenciji za javnopravne evidence in storitve (Ajpes) najpozneje do 31. marca tekočega leta. V skladu z zakonom o gospodarskih

družbah so mali samostojni podjetniki posamezniki dolžni predložiti izkaz poslovnega izida, srednji in veliki samostojni podjetniki pa izkaz poslovnega izida in bilanco stanja. V regionalnih računih se podatki uporabljajo za izračun raznovrstnega dohodka nekorporativnih podjetij v računu alokacije primarnega dohodka.

Pri uporabi letnih računovodskih izkazov v regionalnih računih gospodinjstev je treba opozoriti na morebitno neskladje med podatkovnim virom in teoretičnimi zahtevami metodologije. Letni računovodski izkazi namreč vsebujejo podatek o sedežu podjetja, ne pa o bivališču podjetnika, metodologija pa zahteva, da se podjetniški dobiček šteje v regijo stalnega bivališča podjetnika. Povezovanje podatkov iz dveh registrov, iz Statističnega registra delovno aktivnega prebivalstva (SRDAP) in iz CRP, je pokazalo, da je bilo od skupno 50.665 podjetnikov 869 takšnih, katerih regija bivanja ni bila hkrati tudi regija sedeža podjetja (stanje 31. decembra 2005). Ti podjetniki predstavljajo manj kot dva odstotka vseh podjetnikov, zato je mogoče trditi, da uporabljeni podatkovni vir ustreza predpisani metodologiji oziroma se od nje ne razlikuje toliko, da bi to bistveno vplivalo na rezultate izračunov (tabela 5.1).

Tabela 5.1 Regija dela in regija bivanja samostojnih podjetnikov, 31. december 2005

Število delovno aktivnih samostojnih podjetnikov (samozaposleni)	50.665
Število samostojnih podjetnikov, katerih regija dela je hkrati tudi regija bivališča	49.796
Število samostojnih podjetnikov, katerih regija dela ni hkrati tudi regija bivališča	869
Delež samostojnih podjetnikov, ki delajo in bivajo v različnih regijah, (%)	1,7

5.4.5 Drugi podatkovni viri

Drugi podatkovni viri, ki se uporabljajo pri izdelavi regionalnih računov gospodinjstev, so rezultati statističnih raziskovanj, podatki iz registrov in različne poizvedbe:

- obračun regionalnega bruto domačega proizvoda (drugo poglavje) je vir podatkov za razdelitvene ključne, s katerimi se porazdeljujeta raznovrstni dohodek kmetijske dejavnosti gospodinjstev in poslovni presežek stanovanjske dejavnosti gospodinjstev, zagotavlja pa tudi podatke o številu prebivalcev po regijah;
- statistično raziskovanje o izdanih gradbenih dovoljenjih zagotavlja podatke o številu stavb, o njihovi gradbeni velikosti in stanovanjih v njih glede na vrsto stavbe in vrsto investitorja ter po statističnih regijah¹⁹;
- statistično raziskovanje o študentih je vir podatkov o študentih in študentih²⁰;
- statistično raziskovanje EU-SILC je vir podatkov o hipotekarnih in stanovanjskih posojilih²¹;
- Statistični register delovno aktivnega prebivalstva zagotavlja podatke o zaposlenih po dejavnostih (poglavje 2.3.4);
- različna statistična raziskovanja s področja izobraževanja so vir podatkov o številu študentov in dijakov po statističnih regijah;
- Poslovni register Slovenije je vir podatkov o samozaposlenih po dejavnostih;
- Centralni register prebivalstva je vir podatkov o kraju začasnega bivanja študentov;
- Centralna evidenca registriranih motornih vozil Ministrstva za notranje zadeve je vir podatkov o registriranih vozilih;
- Inštitut za varovanje zdravja zagotavlja podatke o številu oseb, ki so prvič poiskale zdravstveno pomoč zaradi odvisnosti od drog;
- med preostale poizvedbe sodijo podatki, ki jih zagotavljajo zavarovalnice ter Loterija Slovenije in Športna loterija.

¹⁹ Metodološka pojasnila na http://www.stat.si/doc/metod_pojasnila/19-072-MP.htm.

²⁰ Metodološka pojasnila na http://www.stat.si/doc/metod_pojasnila/09-035-MP.htm.

²¹ Metodološka pojasnila na http://www.stat.si/doc/metod_pojasnila/08-236-MP.htm.

5.5 Račun alokacije primarnega dohodka

5.5.1 Uvod

Račun alokacije primarnega dohodka je prvi izmed razdelitvenih računov in prikazuje razdelitev primarnega dohodka med posamezne institucionalne sektorje. Primarni dohodek je dohodek, ki ga rezidenčne enote prejmejo na osnovi svoje neposredne udeležbe v proizvodnem procesu, in dohodek, ki ga lastnik finančnega sredstva ali opredmetenega neproizvedenega sredstva prejme v zameno za nudenje sredstev ali dajanje opredmetenega neproizvedenega osnovnega sredstva na razpolago drugi institucionalni enoti.

Z vidika sektorja gospodinjstev račun alokacije primarnega dohodka prikazuje, kako so gospodinjstva udeležena v proizvodnem procesu oziroma prikazuje izvor njihovih primarnih dohodkov. Največji delež primarnih dohodkov gospodinjstev predstavljajo sredstva za zaposlene (bruto plače s prispevki delodajalcev), ki jih zaposleni prejmejo kot plačilo za svoje delo. Drugi po obsegu je neto poslovni presežek/raznovrstni dohodek. Poslovni presežek gospodinjstev izhaja iz stanovanjske dejavnosti gospodinjstev (tržne stanovanjske dejavnosti in stanovanjske dejavnosti gospodinjstev, ki bivajo v lastnih stanovanjih), raznovrstni dohodek pa izhaja iz dejavnosti samozaposlenih oseb (nekorporativnih podjetij) in iz kmetijske dejavnosti gospodinjstev. Precej manjši delež predstavljajo dohodki in odhodki od lastnine. Med dohodke od lastnine gospodinjstev se uvrščajo obresti od finančnih naložb, dividende od lastniških deležev v podjetjih in pripisani dohodki od tehničnih rezervacij v zavarovalnicah in pokojninskih skladih. Primarni dohodek gospodinjstev se zmanjša za odhodke od lastnine, katerih največji delež predstavljajo obresti na najeta posojila.

Surs objavlja račun alokacije primarnega dohodka sektorja gospodinjstev po regijah po naslednjih postavkah:

- poslovni presežek/raznovrstni dohodek,
- sredstva za zaposlene,
- prihodki od lastnine,
- odhodki od lastnine,
- saldo primarnih dohodkov kot izravnalna postavka računa.

Vrednost poslovnega presežka/raznovrstnega dohodka je prikazana brez potrošnje stalnega kapitala (neto vrednost), posledično je tudi saldo primarnih dohodkov izkazan neto. Tabela 5.2 prikazuje račun alokacije primarnega dohodka sektorja gospodinjstev za leto 2007 po regijah na ravni NUTS 2.

Tabela 5.2 Račun alokacije primarnega dohodka sektorja gospodinjstev po regijah, 2007, mio. EUR

	Slovenija	Vzhodna Slovenija	Zahodna Slovenija
Neto poslovni presežek/raznovrstni dohodek	4.117	2.289	1.828
Sredstva za zaposlene	17.262	8.254	9.008
Dohodek od lastnine, prihodki	779	305	474
Dohodek od lastnine, odhodki	401	168	234
Neto saldo primarnih dohodkov	21.756	10.680	11.076

5.5.2 Poslovni presežek/raznovrstni dohodek B.2/B.3

Poslovni presežek sektorja gospodinjstev je rezidualna kategorija v obračunu dodane vrednosti stanovanjske dejavnosti gospodinjstev, njegov največji del pa izhaja iz stanovanjske dejavnosti gospodinjstev, ki bivajo v lastnih stanovanjih (pripisane najemnine). Raznovrstni dohodek je rezidualna kategorija v obračunu dodane vrednosti nekorporativnih podjetij. Izračuni se pripravljajo ločeno za kmetijsko proizvodnjo, majhna ter velika in srednje velika nekorporativna podjetja. Metode izračunavanja poslovnega presežka in raznovrstnega dohodka gospodinjstev na nacionalni ravni so podrobno opisane v publikaciji Viri in metode ocenjevanja bruto nacionalnega dohodka; publikacija je na voljo na spletni strani Sursa.

Skoraj dve tretjini poslovnega presežka/raznovrstnega dohodka sektorja gospodinjstev ustvarijo nekorporativna podjetja, stanovanjske dejavnosti predstavljajo 23 odstotkov, kmetijska dejavnost pa 14 odstotkov. V tabeli 5.3 so prikazani podatki o neto poslovnem presežku/raznovrstnem dohodku sektorja gospodinjstev po regijah na ravni NUTS 2 za leto 2007.

Tabela 5.3 Neto poslovni presežek/raznovrstni dohodek sektorja gospodinjstev po regijah, 2007

	Slovenija	Slovenija	Vzhodna Slovenija	Zahodna Slovenija
	(%)	mio. EUR		
Nekorporativna podjetja	63	2.593	1.396	1.197
Stanovanjske dejavnosti gospodinjstev	23	950	496	454
Kmetijska dejavnost gospodinjstev	14	574	397	177
Skupaj	100	4.117	2.289	1.828

Raznovrstni dohodek iz kmetijske dejavnosti gospodinjstev se po regijah razporedi po metodi "od zgoraj navzdol" s porazdelitvenim ključem. Ta se izračuna s kombiniranjem podatkov o številu kmetov v regiji in podatkov o površini kmetijskih zemljišč. Vir podatkov je popis kmetijstva, ta pa se posodablja z drugimi viri (poglavje 2.6.1).

Poslovni presežek iz stanovanjske dejavnosti gospodinjstev se po regijah razporedi po metodi "od zgoraj navzdol" s porazdelitvenim ključem. Ta se izračuna na osnovi uporabne površine stanovanj, utežene s podatkom o centralni kurjavi v stanovanjih. Vir je popis prebivalstva in stanovanj iz leta 2002 (poglavje 2.6.4).

Raznovrstni dohodek nekorporativnih podjetij na ravni regij se izračuna enako kot na nacionalni ravni, razen popravkov za polno zajetje. Ti so po regijah porazdeljeni s ključi, opisanimi v nadaljevanju.

Obračun dodane vrednosti nekorporativnih podjetij obsega dve vrsti popravkov:

- popravke za polno zajetje v obračunu dodane vrednosti registriranih dejavnosti (proizvodnje, vmesne potrošnje in sredstev za zaposlene),
- popravke za polno zajetje, ki se nanašajo na namenoma neregistrirane dejavnosti, ilegalne dejavnosti in dejavnosti, za katere registracija ni potrebna.

Popravki za polno zajetje v obračunu dodane vrednosti registriranih dejavnosti nekorporativnih podjetij zajemajo zlasti popravke zaradi neporočanja, zaradi namerno napačnega poročanja, zaradi napitnin in zaradi proizvodnje programske opreme za lastne potrebe. V regionalnih računih gospodinjstev se ti popravki porazdelijo proporcionalno po dejavnostih, glede na osnovni vir podatkov (letni računovodski izkazi):

- proizvodnja po AOP 050 (vrednost prodaje),
- vmesna potrošnja po AOP 062 + AOP 063 (stroški proizvodov in storitev),
- sredstva za zaposlene po AOP 065 (stroški plač).

Druga skupina popravkov za polno zajetje za nekorporativna podjetja se nanaša na namenoma neregistrirane dejavnosti, na ilegalne dejavnosti in na dejavnosti, za katere registracija ni potrebna. Ti popravki se po regijah porazdelijo z metodo "od zgoraj navzdol", torej z uporabo razdelitvenih ključev. V tabelah 5.4 in 5.5 so navedeni viri podatkov za izdelavo razdelitvenih ključev. Ocenjevanje proizvodnje teh dejavnosti je zelo zahtevno na obeh ravneh, na nacionalni in na regionalni ravni, zato tudi v prihodnje načrtujemo metodološke izboljšave.

Tabela 5.4 Viri za razdelitvene ključne za raznovrstni dohodek iz namenoma neregistriranih in ilegalnih dejavnosti gospodinjstev

Vrsta popravka	Osnova za razdelitveni ključ	Vir podatkov
Trgovina z mamili	Število oseb, ki so prvič poiskale zdravstveno pomoč (droge)	Inštitut za varovanje zdravja
Prostitucija	Število nočnih barov s plesnim programom in prenočišči	Splet
Zdravilci	Število registriranih zdravilcev	PRS
Gradbeništvo	Število izdanih gradbenih dovoljenj	Surs
Varstvo otrok na domu in pomoč starejšim osebam	Število gospodinjstev v regiji	Surs
Proizvodnja pohištva	Število izdanih gradbenih dovoljenj	Surs
Taksisti	Prihodki od prodaje registriranih taksistov	Letni računovodski izkazi
Zasebno sobodajalstvo	Dohodek od oddajanja v najem	Durs, napovedi za odmero dohodnine
Inštruiranje	Število študentov in dijakov v regiji, vpisanih v izobraževalne programe	Surs

Tabela 5.5 Viri za razdelitvene ključne za raznovrstni dohodek iz dejavnosti, ki jih ni treba registrirati

Vrsta popravka	Osnova za razdelitveni ključ	Vir podatkov
Gradnja za lastne potrebe	Število izdanih gradbenih dovoljenj	Surs
Avtorski honorarji, pogodbe o delu	Dohodek od dela po pogodbah	Durs, napovedi za odmero dohodnine
Osebjem, zaposleno pri zasebnih gospodinjstvih	Število gospodinjstev v regiji	Surs

5.5.3 Sredstva za zaposlene D.1

5.5.3.1 Uvod

Sredstva za zaposlene v Sloveniji predstavljajo približno 80 odstotkov primarnih dohodkov gospodinjstev in več kot 60 odstotkov vseh dohodkov, ki jih prejmejo gospodinjstva. So celotno nadomestilo v denarju ali naravi, ki ga delodajalec plača zaposlenemu v zameno za njegovo opravljeno delo v obračunskem obdobju. Sredstva za zaposlene obsegajo bruto plače (poglavje 5.5.3.2) in prispevke delodajalcev za socialno varnost (poglavje 5.5.3.3).

Sredstva za zaposlene po regijah je sicer mogoče opazovati z dveh vidikov, z vidika izplačevalca sredstev (poslovnega subjekta) ali z vidika prejemnika sredstev (zaposlenega). V tem poglavju so obravnavana sredstva za zaposlene z vidika prejemnika sredstev; to pomeni, da so razporejena v regijo, v kateri zaposleni prebiva. Če sta sedež izplačevalca in prebivališče zaposlenega vedno v isti regiji, so rezultati izračunov z obeh vidikov identični, vendar se to zaradi vpliva dnevnih delovnih migracij skoraj ne dogaja. Prebivališče dnevnih migrantov je namreč pogosto v drugi regiji, kot je sedež izplačevalca sredstev, zato se razlikujejo tudi rezultati izračunov. Metodologija ocenjevanja sredstev za zaposlene po regijah z vidika izplačevalca sredstev je prikazana v četrtem poglavju.

5.5.3.2 Bruto plače D.11

Plače v denarju zajemajo vrednost vseh socialnih prispevkov, davkov na dohodek ipd., ki jih plača zaposleni, četudi jih dejansko zadrži delodajalec in jih v imenu zaposlenega neposredno nakaže shemam socialnega zavarovanja, davčnim oblastem idr. Plače v denarju poleg osnovne plače zajemajo še vrsto nadomestil oziroma osebnih prejemkov: zvišane postavke za nadurno delo, za delo v težjih pogojih, dodatke za prevoz na delo, premije na osnovi produktivnosti, plačila za čas državnih praznikov in dopustov itd.

Plače v naravi obsegajo blago, storitve in druge prejemke, ki jih delodajalci zagotavljajo brezplačno ali po znižanih cenah in ki jih zaposleni lahko uporabljajo v prostem času in po lastnem preudarku za zadovoljevanje svojih potreb in želja ali za zadovoljevanje potreb in želja drugih članov svojih gospodinjstev. Najbolj običajne oblike so: hrana in

pijača oziroma znižanja cen v brezplačnih ali subvencioniranih menzah, stanovanjske storitve, ki jih lahko uporabljajo vsi člani gospodinjstva zaposlenega, uporaba vozil in drugega trajnega blaga za zasebne namene zaposlenih, blago in storitve, ki so proizvedeni v delodajalčevem lastnem proizvodnem procesu, npr. brezplačna potovanja za zaposlene na železnici ali v letalski družbi, brezplačni premog za rudarje ali brezplačna hrana za zaposlene v kmetijstvu, omogočanje športnih, rekreacijskih in počitniških ugodnosti zaposlenim in njihovim družinam itd.

V regionalnih računih gospodinjstev se kategorija bruto plač izračuna z metodo "od spodaj navzgor" s seštevanjem podatkov o dohodkih iz zaposlitve za posamezno regijo. V drugem koraku se tako izračunane regionalne vrednosti prilagodijo nacionalnim vrednostim. Podatkovni vir za izračun bruto plač po regijah so napovedi za odmero dohodnine. V tabeli 5.6 so prikazane vrste osebnih prejemkov iz dohodninskih napovedi, ki sestavljajo kategorijo bruto plače.

Tabela 5.6 Dohodki iz zaposlitve v napovedih za odmero dohodnine po regijah, 2007, mio. EUR

	Slovenija	Vzhodna Slovenija	Zahodna Slovenija
Plača	11.163	5.360	5.804
Regres	558	288	270
Drugi dohodki iz delovnega razmerja	116	46	71
Plače iz tujine	61	20	41
Bonitete	57	17	40
Jubilejne nagrade, odpravnine in solidarnostne pomoči	19	7	12
Študentsko delo	200	80	120
Dohodek verskih delavcev	0,4	0,2	0,2
Skupaj	12.176	5.818	6.357
Struktura (%)	100,0	47,8	52,2

Tabela 5.7 prikazuje vrednost bruto plač v nacionalnih računih in njeno porazdelitev po regijah. Podatki kažejo, da znesek uskladitve na nacionalno raven znaša 2.606 milijonov evrov, kar je skoraj 20 odstotkov celotne vrednosti. Razlika med kategorijama "plača" v dohodninskih napovedih in "osnovna bruto plača" v nacionalnih računih je skoraj zanemarljiva. Do večjih razlik prihaja pri drugih osebnih prejemkih; ti v dohodninskih napovedih znašajo 1.013 milijonov evrov, v nacionalnih računih pa 3.618 milijonov evrov.

Tabela 5.7 Bruto plače v nacionalnih računih in porazdelitev po regijah, 2007, mio. EUR

	Slovenija	Vzhodna Slovenija	Zahodna Slovenija
Bruto plače	14.782	7.064	7.719
Osnovne bruto plače	11.164		
Drugi osebni prejemki	3.618		

Za regionalizacijo drugih osebnih prejemkov po posameznih vrstah prejemkov bi bili potrebni dodatni podatkovni viri. Podatke nacionalnih računov bi bilo mogoče razdeliti na nižje kategorije na osnovi podatkov ankete o stroških dela, vendar bi morali biti za regionalizacijo na voljo istovrstni podatki tudi v dohodninskih napovedih. Nekatere vrste dohodkov iz ankete o stroških dela se popolnoma ujemajo s tistimi iz dohodninskih napovedi, npr. regres in bonitete, vse druge skupine prejemkov v dohodninskih napovedih pa so opredeljene preširoko. Zaradi tega bi bilo porazdeljevanje posameznih vrst oziroma kategorij bruto plač z obstoječimi podatkovnimi viri nepravilno.

Pri izračunu bruto plač po regijah je treba opozoriti še na eno izjemo, in sicer na dohodke od študentskega dela. V skladu z metodologijo regionalnih računov se študenti, ki zunaj regije svojega stalnega bivališča živijo več kot eno leto, štejejo k regiji gostiteljici. V dohodninskih napovedih so dohodki od študentskega dela prikazani v regiji, v kateri imajo študenti stalno bivališče. Zato se v regionalnih računih izvede ustrezna korekcija. Osnova zanjo je povezava individualnih podatkov iz dohodninskih napovedi s CRP oziroma s podatki o začasnem bivališču študentov. Na osnovi rezultatov povezave podatkov za leti 2005 in 2006 je bila opravljena korekcija podatkov za vsa leta opazovanega obdobja.

Tabela 5.8 kaže, da je vpliv korekcije dohodka od študentskega dela na razmerje med obema regijama dokaj majhen (0,8 odstotne točke). Razlog za to je zlasti majhno število evidentiranih študentov, ki začasno bivajo zunaj svoje matične regije. Podatki o izplačilih delodajalcev za študentsko delo kažejo nekoliko drugačno razmerje, in sicer, da je bilo v regiji Zahodna Slovenija izplačanih kar 71,4 odstotka dohodkov od študentskega dela. Vendar pa na osnovi izplačil ni mogoče sklepati, da je regija, v kateri študenti delajo, tudi regija, v kateri dejansko bivajo. Sklepamo sicer lahko, da je delež študentov, ki začasno bivajo zunaj svoje matične regije, večji, vendar o tem ni dovolj zanesljivih podatkov.

Tabela 5.8 Dohodki študentov glede na regijo bivanja, 2007

	Slovenija	Vzhodna Slovenija	Zahodna Slovenija
Dohodki študentov po regiji stalnega bivališča, v EUR	199.585.596	81.445.225	118.140.371
Struktura (%)	100,0	40,8	59,2
Dohodki študentov po regiji začasnega bivališča, v EUR	3.528.312	2.590.946	937.366
Dohodki študentov (korigirani), v EUR	199.585.596	79.791.645	119.793.951
Struktura (%)	100,0	40,0	60,0

5.5.3.3 Prispevki delodajalcev za socialno varnost D.12

Del sredstev za zaposlene so tudi socialni prispevki, ki bremenijo delodajalce in s katerimi ti svojim zaposlenim zagotovijo upravičenost do socialnih prejemkov. Socialni prispevki so bodisi dejanski bodisi pripisani.

Dejanski socialni prispevki delodajalcev so plačila, ki jih delodajalci v korist svojih zaposlenih plačajo zavarovateljem (skladom socialne varnosti in zasebnim shemam s skladi). Ta plačila zajemajo obvezne, dogovorjene, pogodbene in prostovoljne prispevke za zavarovanje pred socialnim tveganjem ali socialnimi potrebami. Čeprav te prispevke plačajo delodajalci neposredno zavarovateljem, se obravnavajo kot sestavina sredstev za zaposlene, torej velja, da jih zavarovateljem plačajo zaposleni. Pripisani socialni prispevki vsebujejo nadomestila plač, ki jih izplačuje delodajalec za čas odsotnosti z dela zaradi bolezni, nesreč ipd.

V regionalnih računih se prispevki delodajalcev za socialno varnost izračunajo po standardni stopnji od bruto plač zaposlenih (do leta 2001 je znašala 15,9 odstotka, od vključno leta 2002 dalje pa 16,1 odstotka bruto plače). Temu se prištejejo premije za prostovoljno dodatno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, ki jih plačujejo delodajalci. Dodatno pokojninsko in invalidsko zavarovanje temelji na pogodbi o oblikovanju pokojninskega načrta, ki ga financira delodajalec. Vir podatkov o dodatnem pokojninskem zavarovanju so podatki iz napovedi za odmero dohodnine.

5.5.4 Dohodek od lastnine, prihodki D.4

5.5.4.1 Uvod

Dohodek od lastnine je dohodek, ki ga prejme lastnik finančnega sredstva ali opredmetenega neproizvedenega sredstva v zameno za nudenje sredstev ali dajanje opredmetenega neproizvedenega sredstva na razpolago drugi institucionalni enoti. Dohodki od lastnine so v sistemu računov razvrščeni takole:

- obresti,
- razdeljeni dohodek družb,
 - dividende,
 - dohodek, odtegnjen od nepravih družb,
- reinvestirani dohodki od neposrednih tujih naložb,
- dohodek od lastnine, pripisan zavarovancem,
- najemnine.

Dohodek od lastnine gospodinjstev po regijah se izračuna na osnovi porazdelitve obresti, dividend in dohodka od lastnine, pripisanega zavarovancem.

5.5.4.2 Obresti D.41

Obresti so znesek, ki ga je dolžnik dolžan plačati upniku v danem časovnem obdobju, ne da bi se s tem zmanjšal znesek neodplačane glavnice. Obresti kot obliko dohodka od lastnine prejemajo lastniki več vrst finančnih sredstev, in sicer vlog, vrednostnih papirjev razen delnic, posojil in drugih terjatev.

Za izračun prejetih obresti po regijah se uporabljajo podatki o prejetih obrestih od denarnih depozitov pri bankah in hranilnicah iz dohodninskih napovedi. V obdobju 1999–2004 so bili ti podatki v dohodninskih napovedih opredeljeni kot obresti od danih posojil fizičnim in pravnim osebam. V letu 2005 so bili podatki o obrestih bolj izčrpn in so zajemali prejete obresti od danih posojil, obresti od denarnih depozitov pri bankah in hranilnicah ter obresti iz vzajemnih skladov. Po novem zakonu o dohodnini (ZDoh-2) napoved za odmero dohodnine ne vsebuje postavke o obrestih, pač pa je ta podatek mogoče pridobiti iz kontrolnih podatkov, torej iz poročil izplačevalcev. Na osnovi teh podatkov so bili opravljeni izračuni za leti 2006 in 2007. Obresti se izračunajo po metodi "od spodaj navzgor".

5.5.4.3 Dividende D.42

Dividende so oblika dohodka od lastnine, do katerega so upravičeni in ki ga prejemajo lastniki delnic, ker so dali sredstva na razpolago družbam.

Za izračun prejetih dividend po regijah se uporabljajo podatki o prejetih dividendah iz napovedi za odmero dohodnine. Do leta 2005 so bili ti podatki uvrščeni v postavke: udeležba pri dobičku razen v osebnih družbah, v osebnih družbah v Sloveniji in v tujini. V letu 2005 je postavka zajemala dividende, dosežene na podlagi lastniškega deleža v gospodarskih družbah, zadrugah in vzajemnih skladih. Za nadaljnja leta se podatki o izplačanih dividendah pridobijo iz poročil izplačevalcev. Prejete dividende se za celotno obdobje izračunajo po metodi "od spodaj navzgor".

5.5.4.4 Dohodek od lastnine, pripisan zavarovancem D.44

Dohodek od lastnine, pripisan zavarovancem, ustreza celotnim primarnim dohodkom od investiranja zavarovalnih tehničnih rezervacij. Ker so tehnične rezervacije sredstvo zavarovancev, so prihodki iz njihovega investiranja v računih prikazani, kot bi jih zavarovalnice in pokojninski skladi plačali zavarovancem v obliki dohodka od lastnine, pripisanega zavarovancem.

Regionalizacija dohodka od lastnine, pripisanega zavarovancem, je narejena z razdelitvenim ključem. Ta se izračuna na podlagi podatkov o vplačanih premijah za posamezno regijo. Podatke o vplačanih premijah na ravni poslovalnic Surs vsako leto pridobi od štirih največjih zavarovalnic; te so na slovenskem zavarovalniškem trgu v letu 2007 dosegale 70-odstotni tržni delež.

5.5.5 Dohodek od lastnine, odhodki D.4

Odhodki od lastnine obsegajo obresti za najeta posojila. V računu alokacije primarnih dohodkov predstavljajo odhodki od lastnine najmanjši delež, in sicer znašajo manj kot 2 odstotka neto salda primarnih dohodkov. Ta kategorija se po regijah porazdeli z razdelitvenim ključem; ta se izračuna je na podlagi ocene o plačanih obrestih za stanovanjska posojila. Ta ocena temelji na podatkih iz statističnega raziskovanja o dohodkih in življenjskih pogojih (EU-SILC), in sicer na podatkih o hipotekarnih stanovanjskih kreditih, in na podatkih iz napovedi za odmero dohodnine.

5.5.6 Neto saldo primarnih dohodkov B.5

Neto saldo primarnih dohodkov je izravnalna postavka računa alokacije primarnega dohodka. Izračuna se kot vsota neto poslovnega presežka/raznovrstnega dohodka, sredstev za zaposlene in dohodkov od lastnine, zmanjšana za odhodke od lastnine.

5.6 Račun sekundarne razdelitve dohodka

5.6.1 Uvod

Račun sekundarne razdelitve dohodka prikazuje, kako se saldo primarnih dohodkov institucionalnega sektorja s prerazdelitvijo razdeli med tekoče davke na dohodek, premoženje itd., socialne prispevke in prejeme (razen socialnih transferjev v naravi) ter druge tekoče transferje. Izravnalna postavka računa je razpoložljivi dohodek.

Dohodki gospodinjestev, ki so prikazani v regionalnem računu sekundarne razdelitve dohodka, so: neto saldo primarnih dohodkov (ta se prenese iz računa alokacije primarnih dohodkov), socialni prejemki v denarju in drugi tekoči transferji. Socialni prejemki v denarju zajemajo pokojnine in druge socialne transferje, kot so starševska nadomestila, boleznine, invalidnine, denarna nadomestila za primer brezposelnosti in denarne socialne pomoči. Drugi tekoči transferji pa zajemajo odškodnine iz neživiljenjskih zavarovanj in raznovrstne tekoče transferje, med katere sodijo štipendije, dobitki od iger na srečo, denarne pomoči dobrodelnih organizacij, pomoči države v primeru naravnih nesreč, nakazila svojcev iz tujine itd.

Odhodki gospodinjestev v računu sekundarne razdelitve dohodka so: tekoči davki na dohodek, socialni prispevki in drugi tekoči transferji. Najobsežnejši del odhodkov gospodinjestev so socialni prispevki. To so vsi prispevki, ki jih plačujejo delodajalci, zaposleni, samozaposleni in kmetje skladom socialne varnosti. Naslednjo finančno obveznost za gospodinjstva predstavljajo tekoči davki. Ti obsegajo davek na dohodek in druge tekoče davke (davek od premoženja stavb, vikendov, plovil, taksa za registracijo motornih vozil itd.). Najmanjši delež odhodkov v računu sekundarne razdelitve dohodka predstavljajo drugi tekoči transferji; med te sodijo neto premije neživiljenjskih zavarovanj in raznovrstni tekoči transferji (vplačila za igre na srečo, kazni in odškodnine, plačane članarine in prispevki strankam, društvom in podobnim organizacijam itd.).

Izravnalna postavka računa je neto razpoložljivi dohodek; ta dohodek gospodinjstva namenijo za končno potrošnjo ali za varčevanje. Tabela 5.9 prikazuje račun sekundarne razdelitve dohodka sektorja gospodinjestev za leto 2007 po regijah na ravni NUTS 2.

Tabela 5.9 Račun sekundarne razdelitve dohodka sektorja gospodinjestev po regijah, 2007, mio. EUR

	Slovenija	Vzhodna Slovenija	Zahodna Slovenija
Neto saldo primarnih dohodkov	21.756	10.680	11.076
Socialni prejemki v denarju	5.374	2.733	2.641
Drugi tekoči transferji, prihodki	710	375	335
Tekoči davki na dohodek, odhodki	2.075	917	1.158
Socialni prispevki, odhodki	5.132	2.465	2.667
Drugi tekoči transferji, odhodki	974	494	480
Neto razpoložljivi dohodek	19.657	9.912	9.746

5.6.2 Socialni prejemki, razen socialnih transferjev v naravi D.62

Socialni prejemki so transferji gospodinjstvom v denarju, namenjeni zmanjševanju njihovega finančnega bremena, ki nastaja v povezavi z različnimi tveganji in potrebami. Izplačajo se lahko po kolektivno organiziranih shemah, lahko pa jih državne enote ali nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva (NPISG), gospodinjstvom izplačajo mimo takšnih shem. Tveganja in potrebe, ki so po ESR 1995 lahko osnova za socialne prejeme, so:

- bolezni,
- invalidnost, nezmožnost,
- nesreča pri delu in poklicna bolezen,
- starost,
- preživeli družinski člani,
- materinstvo,
- družina,

- pospeševanje zaposlovanja,
- brezposelnost,
- stanovanje,
- izobraževanje,
- splošno pomanjkanje.

Socialni prejemki v denarju se po regijah izračunajo po metodi "od spodaj navzgor" z uporabo vseh tistih individualnih podatkov ZPIZ-a in MDDSZ-ja, ki jih je mogoče razvrstiti po regijah. Surs te podatke zbira v okviru statističnega raziskovanja o izdatkih in virih financiranja programov socialne zaščite.

Podatki ZPIZ so:

- pokojnine,
- regres,
- prispevki obveznega zdravstvenega zavarovanja,
- dodatek za pomoč in postrežbo,
- nadomestilo za telesno okvaro.

Podatki MDDSZ so:

- otroški dodatek,
- pomoč ob rojstvu otroka,
- starševski dodatek,
- denarno nadomestilo za brezposelnost,
- denarna socialna pomoč,
- dodatek za pomoč in postrežbo,
- starševsko nadomestilo.

Podatki o socialnih prejemkih so na voljo tudi v napovedih za odmero dohodnine. Čeprav bi bila njihova uporaba s tehničnega vidika enostavnejša, pa zaradi nepopolnega zajetja ni ustrezna. Primerjava podatkov o socialnih prejemkih v obeh podatkovnih virih je prikazana v tabeli 5.10. Iz te tabele je razvidno, da je v napovedih za odmero dohodnine za leto 2007 zajetih manj kot 40 odstotkov pokojnin in le dobra tretjina (35 odstotkov) drugih socialnih prejemkov, razlikuje pa se tudi regionalna struktura.

Tabela 5.10 Socialni prejemki v podatkih ZPIZ in MDDSZ ter v dohodninskih napovedih, 2007

	Podatki ZPIZ in MDDSZ		Dohodninske napovedi	
	mio. EUR	struktura (%)	mio. EUR	struktura (%)
Pokojnine				
Vzhodna Slovenija	1.617	49,2	564	45,8
Zahodna Slovenija	1.668	50,8	669	54,2
Skupaj	3.285	100,0	1.233	100,0
Delež zajetja (%)	100,0		38,0	
Drugi socialni transferji				
Vzhodna Slovenija	689	55,2	237	53,8
Zahodna Slovenija	560	44,8	204	46,2
Skupaj	1.249	100,0	441	100,0
Delež zajetja (%)	100,0		35,0	

Iz podatkov v tabelah 5.9 in 5.10 je razvidna tudi višina zneska za uskladitev z nacionalnimi računi. Ta je v letu 2007 znašal 840 milijonov evrov ali približno 16 odstotkov (podatki nacionalnih računov 5.374 milijonov evrov, podatki v

podatkovnem viru 4.534 milijonov evrov, od tega 3.285 milijonov evrov pokojnine, 1.249 milijonov evrov drugi socialni prejemki). Eden od razlogov za razliko je ta, da na individualni ravni ni na voljo vseh podatkov o socialnih prejemkih, npr. o dodatku za veliko družino, o delnem plačilu za izgubljeni dohodek, plačilu prispevkov zaradi dela s krajšim delovnim časom, plačilu prispevkov zaradi varovanja štirih ali več otrok idr. Posledično teh oblik socialnih prejemkov ni mogoče porazdeliti po regijah z metodo "od spodaj navzgor".

5.6.3 Drugi tekoči transferji, prihodki D.7

5.6.3.1 Odškodnine iz neživljenjskega zavarovanja D.72

Odškodnine iz neživljenjskega zavarovanja so zapadle odškodnine na osnovi pogodb o neživljenjskem zavarovanju, to so zneski, ki jih morajo plačati zavarovalnice za poravnavo poškodb in škode, ki jo utrpijo osebe in blago.

Odškodnine iz neživljenjskega zavarovanja se izračunajo po metodi "od spodaj navzgor" na podlagi podatkov, ki jih Surs pridobi z vprašalnikom, poslanim štirim največjim zavarovalnicam. Te štiri zavarovalnice dosegajo več kot 90-odstotni tržni delež na področju neživljenjskih (premoženjskih in zdravstvenih) zavarovanj. Surs podatke zbira letno, in sicer od leta 2005 dalje. Zneski za leta pred 2005 so izračunani na osnovi strukture iz leta 2005.

5.6.3.2 Raznovrstni tekoči transferji, prihodki D.75

Med raznovrstne tekoče transferje, ki jih prejemajo gospodinjstva, sodijo:

- tekoči transferji med gospodinjstvi: so vsi tekoči transferji v denarju in naravi, ki jih rezidenčna gospodinjstva dajejo drugim rezidenčnim in nerezidenčnim gospodinjstvom ali jih od njih prejemajo. Zajemajo zlasti nakazila izseljencev in delavcev, ki so v tujini stalno naseljeni (ali delajo v tujini dlje kot eno leto), članom njihovih družin, ki živijo v matičnih državah, in nakazila staršev otrokom, ki se nahajajo v drugih krajih;
- plačila nadomestil: zajemajo tekoče transferje, ki jih institucionalne enote plačajo drugim institucionalnim enotam kot nadomestila za povzročene poškodbe ljudi ali škode na lastnini, razen plačil odškodnin iz neživljenjskega zavarovanja. Plačila nadomestil so bodisi prisilna plačila, ki jih naloži sodišče, ali prostovoljna plačila, ki temeljijo na dogovoru zunaj sodišč. V Sloveniji med ta plačila štejemo izplačila države gospodinjstvom, ki so denacionalizacijski upravičenci;
- izplačila dobitkov pri loterijah in pri igrah na srečo;
- drugo: v to skupino so razvrščene štipendije in premijska plačila na varčevanje, ki jih država v presledkih podeljuje gospodinjstvom, da jih nagradi za varčevanje v določenem obdobju (Nacionalna varčevalna shema).

Za izračun prihodkov gospodinjstev od raznovrstnih tekočih transferjev po regijah se uporabljajo podatki o prejetih štipendijah ter dobitkih na loterijah in igrah na srečo. Raznovrstni tekoči transferji se po regijah porazdelijo s t. i. kombinirano metodo, saj gre za kombinacijo obeh metod; vrednosti dobitkov na loterijah in v igrah na srečo se porazdelijo z razdelitvenim ključem ("od zgoraj navzdol"), štipendije pa po metodi "od spodaj navzgor".

Dobitki od iger na srečo se po regijah porazdelijo z razdelitvenim ključem, izračunanem na osnovi podatkov Loterije Slovenije. Ta zagotavlja podatke o izplačanih dobitkih glede na kraj poslovne enote ali posrednika (v poslovalnicah Loterije Slovenije, na poštah in bencinskih servisih Petrol).

Štipendije po regijah se izračunajo po metodi od "spodaj navzgor", in sicer iz individualnih podatkov Sursovega statističnega raziskovanja o štipendijah. Najpomembnejši podatek iz raziskovanja je višina posamezne štipendije za mesec december za tekoče šolsko leto. Pri izračunu štipendij je treba biti pozoren na dvoje:

- na dejansko bivališče študentov in na ustrezno razvrščanje (ali se regija stalnega bivališča in regija šole razlikujeta in ali študent živi zunaj svojega gospodinjstva, npr. v študentskem domu, pri sorodnikih ali podnajemniškem stanovanju). V skladu z zahtevami metodologije je treba študente, ki živijo zunaj regije svojega stalnega bivališča (oziroma njihove prihodke), šteti v regijo gostiteljico;
- pri preračunu na letne zneske štipendij je treba upoštevati dejstvo, da dijaki zadnjih letnikov prejemajo štipendijo le deset mesecev.

5.6.4 Tekoči davki na dohodek, premoženje, itd., odhodki D.5

5.6.4.1 Uvod

Tekoči davki na dohodek, premoženje itd. so vsa obvezna nevračljiva plačila v denarju ali naravi, s katerimi država in tujina v rednih časovnih presledkih obdavčujeta dohodek in premoženje institucionalnih enot, ter nekateri periodični davki, ki niso odmerjeni niti na dohodek niti na premoženje. Tekoči davki na dohodek, premoženje itd. se delijo na:

- davke na dohodek,
- druge tekoče davke.

5.6.4.2 Davki na dohodek D.51

Davki na dohodek zajemajo davke na dohodke, dobičke in kapitalske dobičke. Odmerjeni so na dejanske ali domnevne dohodke posameznikov, gospodinjstev, družb in nepridobitnih institucij. Zajemajo davke, odmerjene na lastništvo imetja, zemljišča ali nepremičnine, kadar so ta lastništva osnova za ocenjevanje dohodka njihovih lastnikov.

Davki na dohodek gospodinjstev se na ravni regij izračunajo po metodi "od spodaj navzgor" na osnovi podatkov o plačani dohodnini; ta ima v strukturi davkov na dohodek sektorja gospodinjstev daleč največji delež. Dohodnina zajema vse od zgoraj naštetih vrst davka na dohodek, razen davka na dobitke na loterijah. Davek na dobitke na loterijah ali drugih iger na srečo izračuna, odtegne in plača prireditelj igre na srečo.

Osnova za izračun plačane dohodnine gospodinjstev so podatki Dursa. Obseg in nabor podatkov, ki jih Durs pošilja Sursu, se je z leti povečeval, zlasti po letu 2005. Na sistem odmer dohodnine je vplivala tudi zakonodaja, še posebno uveljavitev zakona ZDoh-1 leta 2004.

Od leta 2005 dalje so Sursu na voljo individualni podatki o obračunani oziroma odmerjeni dohodnini, zato izračun obsega le seštevanje podatkov po regijah. Tudi razvrščanje in seštevanje teh podatkov je enostavno, saj jih je možno razvrstiti po davčnih izpostavah, kjer se napoved odda, ta pa se ujema z upravno enoto, v kateri ima zavezanec stalno bivališče.

Za predhodna leta se je dohodnina po regijah izračunala po enakem postopku, kot jo obračunava Durs, vendar z manj razpoložljivimi podatki. Pomanjkljivi so bili podatki o priznanih olajšavah in dohodkih iz tujine.

V tabeli 5.11 so prikazani podatki o dohodnini, uporabljeni za izračun davka na dohodek gospodinjstev po regijah, in podatki o davkih na dohodek gospodinjstev, izračunani v okviru nacionalnih računov. V letih 2000 in 2001 so podatki v regionalnem izračunu presegali vrednosti v nacionalnih računih; razlog za to so bili verjetno pomanjkljivi podatki v podatkovnem viru. Za leti 2000 in 2001 ni na voljo podatkov o olajšavah za vzdrževanje družinske članice, za leta 2002, 2003 in 2004 pa ni podatkov o posebnih olajšavah. Podatki v tabeli 5.12 kažejo, da razlika v zajetu podatkovnega vira ni bistveno vplivala na regionalno strukturo, še posebej, če primerjamo strukturo sosednjih let 2001 in 2002. Drugi razlog za razlike med podatki v regionalnem izračunu in nacionalnimi podatki je ta, da davek na dohodek gospodinjstev vključuje tudi davek od dohodkov pravnih oseb, davek na igre na srečo in davek na avtorske pravice.

Tabela 5.11 Davki na dohodek sektorja gospodinjstev v nacionalnih računih in dohodnina v podatkovnem viru za regionalne račune, 2000–2007, mio. EUR

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Davki na dohodek v nacionalnih računih	1.116	1.266	1.406	1.520	1.647	1.643	1.846	1.956
Dohodnina v podatkovnem viru za regionalne račune	1.180	1.345	1.335	1.460	1.588	1.603	1.697	1.774

Tabela 5.12 Struktura dohodnine po regijah, 2000–2007, %

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Vzhodna Slovenija	42,5	42,2	42,3	41,6	42,4	42,7	43,2	43,5
Zahodna Slovenija	57,5	57,8	57,7	58,4	57,6	57,3	56,8	56,5
Slovenija	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

5.6.4.3 Drugi tekoči davki D.59

Drugi tekoči davki predstavljajo manj kot pet odstotkov vrednosti vseh tekočih davkov, ki jih plačujejo gospodinjstva. V nacionalnih računih so zastopani z naslednjimi vrstami davka:

- davek od premoženja stavb,
- davek od vikendov,
- davek od plovil,
- pristojbina za registracijo motornih vozil, plovil, letal od fizičnih oseb.

Porazdelitev drugih tekočih davkov na regije se opravi z razdelitvenim ključem, ki se nanaša na pristojbino za registracijo motornih vozil, plovil in letal fizičnih oseb. Ta vrsta davka predstavlja glavnino drugih tekočih davkov (približno 90 odstotkov). Razdelitveni ključ se izračuna na osnovi evidenc o registraciji motornih vozil; evidence Ministrstva za notranje zadeve vsebujejo podatke o številu registriranih osebnih vozil, razvrščenih po upravnih enotah, v katerih imajo lastniki stalno bivališče.

5.6.5 Socialni prispevki D.61

Socialni prispevki zajemajo dejanske in pripisane socialne prispevke. Dejanski socialni prispevki so treh vrst:

- socialni prispevki delodajalcev: to so prispevki, ki jih delodajalci plačujejo skladom socialne varnosti, zavarovalnicam ter avtonomnim in neavtonomnim pokojninskim skladom, ki upravljajo sheme socialnega zavarovanja, za zagotavljanje socialnih prejemkov svojim zaposlenim;
- socialni prispevki zaposlenih: to so socialni prispevki, ki jih zaposleni plačujejo shemam socialne varnosti, zasebnim shemam s skladi in zasebnim shemam brez skladov;
- socialni prispevki samozaposlenih in nezaposlenih oseb: to so socialni prispevki, ki jih v svojo lastno korist plačujejo osebe, ki ne spadajo med zaposlene, torej samozaposlene osebe (delodajalci in samozaposleni brez zaposlenih) in nezaposlene osebe.

Pripisani socialni prispevki so protipostavka socialnim prejemkom (zmanjšanim za morebitne socialne prispevke zaposlenih), ki jih delodajalci plačajo svojim zaposlenim, nekdanjim zaposlenim in drugim upravičencem neposredno (to pomeni, da niso vezani na dejanske prispevke delodajalcev). Pripisani socialni prispevki so: nadomestila zaradi bolezni in nesreč, zaradi čakanja na delo, zaradi odpovednega roka, zaradi rojstva, poroke, smrti, odpravnine ob upokojitvi in nakup delovne dobe, odpravnine trajno presežnim delavcem.

Vir za izračun socialnih prispevkov gospodinjstev po regijah so napovedi za odmero dohodnine in podatki ZPIZ-a. Celotna vrednost socialnih prispevkov je porazdeljena po metodi "od zgoraj navzdol" na osnovi naslednjih podatkov o dejanskih socialnih prispevkih:

- prispevki delodajalcev: izračunajo se po standardni stopnji 16,1 odstotka od bruto plač zaposlenih. Tem se prištejejo premije prostovoljnega pokojninskega zavarovanja, ki jih plačujejo delodajalci;
- socialni prispevki zaposlenih in samozaposlenih iz dohodninskih napovedi (vsota socialnih prispevkov od vseh vrst dohodkov, od katerih se plačujejo socialni prispevki, razen prispevkov iz pokojnin). Tem se prištejejo še socialni prispevki, ki jih zavezanci plačujejo od dohodkov iz tujine;
- prispevki za obvezno zdravstveno zavarovanje, ki jih plačujejo prejemniki pokojnin. Vir teh podatkov je ZPIZ.

Tabela 5.13 Socialni prispevki v nacionalnih računih in podatkovnem viru za regionalne račune, 2000–2007, mio. EUR

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Socialni prispevki v nacionalnih računih	2.881	3.266	3.600	3.877	4.190	4.442	4.722	5.132
Socialni prispevki v podatkovnem viru za regionalne račune	2.626	2.961	3.284	3.562	3.815	4.067	4.335	4.670
Zajetje v podatkovnem viru (%)	91,2	90,7	91,2	91,9	91,9	91,6	91,8	91,0

Podatki v tabeli 5.13 kažejo, da je vrednost socialnih prispevkov v podatkovnem viru za regionalne račune dokaj blizu vrednosti v nacionalnih računih, saj je zajetje v celotnem obdobju nad 90-odstotno. Razlog za razliko je ta, da dohodninske napovedi ne zajamejo vseh prejemkov in prispevkov gospodinjstev v celoti (napovedi ne oddajo tisti zavezanci, ki ne dosegajo določenega praga). Poleg tega dohodnina ne zajema tistih socialnih prispevkov, ki jih socialno ogroženim plačuje država (npr. prejemniki denarne socialne pomoči).

5.6.6 Drugi tekoči transferji, odhodki D.7

5.6.6.1 Neto premije neživiljenjskega zavarovanja D.71

Neto premije neživiljenjskega zavarovanja so premije, plačane v zvezi z zavarovalnimi policami, ki jih sklenejo institucionalne enote. Posamezna gospodinjstva sklenejo police na lastno pobudo in v svojo lastno korist, neodvisno od svojih delodajalcev ali države in zunaj vseh shem.

Premije iz neživiljenjskega zavarovanja se izračunajo na podlagi podatkov, pridobljenih z vprašalnikom, poslanim štirim največjim zavarovalnicam. Te zavarovalnice imajo več kot 90-odstotni tržni delež na področju neživiljenjskih (premoženjskih in zdravstvenih) zavarovanj. Surs podatke zbira letno od leta 2005 dalje. Izračun zneskov za leta pred 2005 je narejen na osnovi strukture iz leta 2005.

5.6.6.2 Raznovrstni tekoči transferji, odhodki D.75

Med raznovrstne tekoče transferje, ki jih plačujejo gospodinjstva, sodijo:

- tekoči transferji med gospodinjstvi: to so vsi tekoči transferji v denarju ali naravi, ki jih rezidenčna gospodinjstva dajejo drugim rezidenčnim in nerezidenčnim gospodinjstvom ali jih od njih prejemajo. Zajemajo zlasti nakazila izseljencev in delavcev, ki so v tujini stalno naseljeni (ali ki delajo v tujini dlje kot eno leto), članom njihovih družin, ki živijo v matičnih državah, in nakazila staršev otrokom, ki se nahajajo v drugih krajih;
- tekoči transferji nepridobitnim institucijam, ki opravljajo storitve za gospodinjstva: zajemajo vse prostovoljne prispevke (razen zapuščin), članarine in finančno pomoč, ki jih NPISG prejmejo od gospodinjstev (tudi od nerezidenčnih) in v manjšem obsegu tudi od drugih enot. Postavka zajema redne članarine in prostovoljne prispevke, ki jih gospodinjstva plačujejo sindikatom ter političnim, športnim, kulturnim, verskim in podobnim organizacijam, ki so razvrščene v sektor NPISG;
- kazni in penali, ki jih gospodinjstvom naložijo sodišča ali drugi sodni organi;
- loterije in igre na srečo: obsegajo vplačila za loterijske kartice, vplačila pri stavah in druga vplačila pri igrah na srečo.

Izračun raznovrstnih tekočih transferjev (odhodkov) po regijah se izdelava na osnovi dveh porazdelitvenih ključev, in sicer za:

- loterije in igre na srečo,
- tekoče transferje gospodinjstev NPISG.

Na podlagi letnih poročil Loterije Slovenije in Športne loterije je bilo ocenjeno, da vplačila gospodinjstev za loterije in igre na srečo predstavljajo približno 30 odstotkov vrednosti raznovrstnih tekočih transferjev. Ta tretjina se porazdeli z razdelitvenim ključem, ki se izračuna na podlagi podatkov Loterije Slovenije o vrednosti vplačil po posameznih prodajnih enotah.

Preostanek vrednosti drugih tekočih transferjev (70 odstotkov) se porazdeli na osnovi podatkov o plačilih gospodinjstev NPISG. Podatki o plačanih članarinah strankam ter drugim NPISG se pridobijo iz napovedi za odmero dohodnine, in sicer iz dveh elementov, ki sta se upoštevala kot olajšava pri odmeri dohodnine:

- plačani denarni prispevki in vrednosti daril v naravi za humanitarne, kulturne, izobraževalne, znanstvene, raziskovalne, športne, ekološke in religiozne namene, kadar so izplačani osebam, ki so v skladu s posebnimi predpisi organizirane za opravljanje takšne dejavnosti, ter navedeni prispevki oziroma darila za invalidske organizacije;
- članarine političnim strankam in sindikatom.

Ti podatki so bili na voljo le do leta 2007. Po novem zakonu o dohodnini (ZDoh-2) lahko zavezanci del dohodnine (od 0,1 do 0,5 odstotka) namenijo oziroma donirajo določenim NPISG, točnih podatkov o višini teh sredstev pa ni na voljo. Zato je razdelitveni ključ za leto 2007 narejen na osnovi več podatkov:

- podatkov o plačanih denarnih prispevkih in plačanih članarinah za leto 2006,
- podatkov o sredstvih, ki jih lokalne skupnosti namenjajo neprofitnim organizacijam,
- podatkov o plačani dohodnini.

5.6.7 Neto razpoložljivi dohodek B.6

Neto razpoložljivi dohodek je izravnalna postavka računa sekundarne razdelitve dohodka. Izračuna se na osnovi neto salda primarnih dohodkov, ki so mu prišteti prejeti socialni prejemki in drugi tekoči transferji ter od njega odšteti plačani davki na dohodek, socialni prispevki in drugi tekoči transferji.